

UCHWAŁA Nr XXVII/148/2017

RADY MIEJSKIEJ W GÓRZNIE

z dnia 9 czerwca 2017 r.

zmieniająca uchwałę nr XXII/111/2016 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016 - 2023

Na podstawie art. 14 ust. 1 i art. 23 ust. 1, ust 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 1023) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2016 r., poz. 446, poz.1579, poz. 1948, Dz. U. z 2017 r. poz. 730) uchwała się, co następuje:

§ 1.1. Uchwała się zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, stanowi zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 przyjętego Uchwałą Nr XXII/111/2016 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 30 listopada 2016 r.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Górzno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Górznie

Jacek Ruciński

UZASADNIENIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017 poz. 1023) Gminny Program Rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, infrastrukturalnej, którego celem jest wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 przyjęty został Uchwałą Nr XXII/111/2016 Rady Miejskiej w Górznie z dnia 30 listopada 2016 r. Z uwagi na to, że Miasto i Gmina Górzno ubiegać się będzie o dofinansowanie zadań ujętych w programie nastąpiła konieczność wpisania niniejszego Programu do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, po dokonaniu jego oceny merytorycznej przez Zespół ds. rewitalizacji.

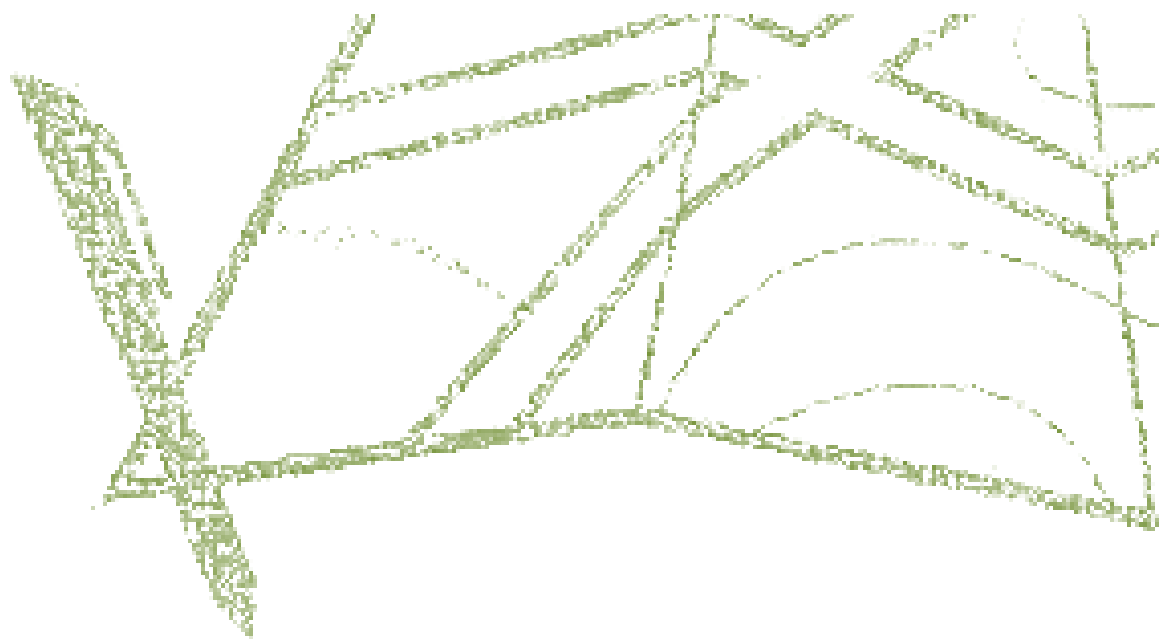
Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, pismem nr RR-VII-T.7635.4.32.2017 z dnia 24.02.2017 r. (data wpływu do tutejszego urzędu: 27.02.2017 r.) przesłał uwagi do jego treści, w związku z powyższym nastąpiła konieczność dokonania jego zmiany w oparciu o wniesione uwagi wynikające m.in. z Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017 poz. 1023) zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalony. Z uwagi na fakt, że wprowadzone zmiany nie dotyczą zmian przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmiana Programu została przeprowadzona bez konsultacji oraz uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust.2 pkt 4.

W związku z tym podjęcie uchwały jest konieczne.

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXVII/148/2017
Rady Miejskiej w Górznie
z dnia 9 czerwca 2017

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023

Wykonawca: Dorfin Grant Thornton Frąckowiak Spółka z
ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: maj 2017 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi	11
1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	13
1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi.....	15
2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Górzno.....	17
3. Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Górzno.....	23
3.1. Obszar zdegradowany – miasto	23
3.2. Obszar zdegradowany – obszar wiejski.....	27
3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej.....	27
3.2.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach	34
4. Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno	41
4.1. Obszar rewitalizacji – miasto.....	43
4.2. Obszar rewitalizacji – obszar wiejski.....	46
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	51
5.1 Miasto Górzno – obszar I.....	51
5.2 Miesiączkowo.....	67
5.3 Szczutowo.....	75
5.4 Szykówko.....	83
5.5 Zaborowo	89
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	96
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań	98
8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych	100
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	121
9.1 Komplementarność głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	121
9.2 Komplementarność problemowa	125
9.3 Komplementarność przestrzenna.....	125
9.4 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	125
9.5 Komplementarność źródeł finansowania.....	126
9.6 Komplementarność międzyokresowa.....	126
10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji	128

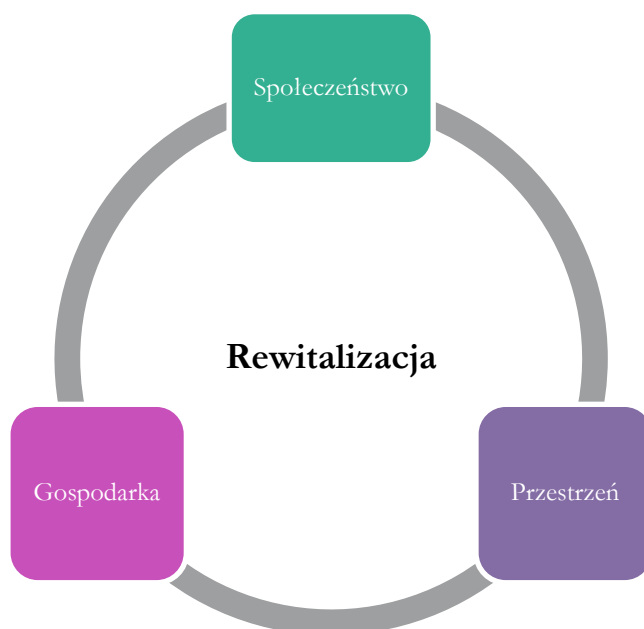
10.1. Interesariusze rewitalizacji	128
10.2 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania	129
10.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania.....	136
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	138
12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	145
12.1 Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania	145
12.2 Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji	146
12.3 System informacji i promocji.....	147
12.4 Ramowy harmonogram realizacji programu.....	148
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian.....	149
13.1 System monitoringu i oceny skuteczności działań.....	149
13.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	150
14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii	151
14.1 Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji.....	151
14.2 Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków	151
14.3 Gminny Program Rewitalizacji a ochrona przyrody.....	151
14.4 Gminny Program Rewitalizacji a obszary szczególnie zagrożone powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	151
14.5 Wykaz zmian w uchwałach.....	152
14.6 Wykaz niezbędnych opinii	152
Załączniki	154
Spis tabel.....	163
Spis wykresów	164
Spis schematów.....	165
Spis map.....	165
Spis zdjęć.....	165

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz infrastrukturalnej. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Schemat 1. Przebieg procesu rewitalizacji

Źródło: *Opracowanie własne*

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja dotyczy zarówno **terenów miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem jest trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy

estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, przez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Mieście i Gminie Górzno przedstawiają poniższe schematy. Wskazany obszar został wyznaczony Uchwałą Nr XX/100/2016 Rady Miejskiej w Górznie dnia 8 sierpnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Niniejsza uchwała jako akt prawa miejscowego została opublikowana w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

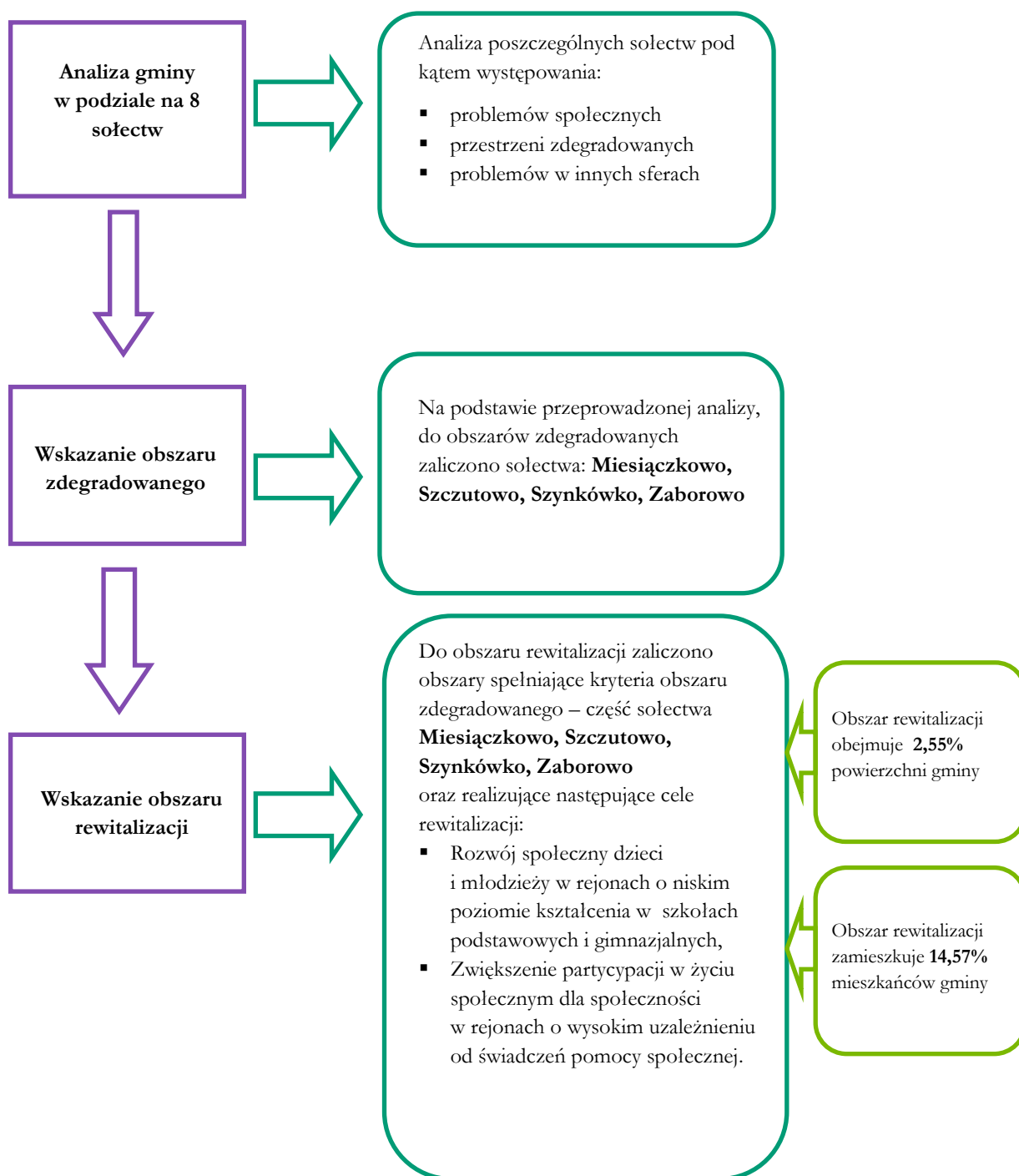
Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego gminny program rewitalizacji. Miasto i Gmina Górzno planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne było opracowanie gminnego programu rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Procesy rewitalizacyjne w Mieście i Gminie Górzno będą prowadzone zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Należy przy tym pamiętać, że zarówno występowanie stanów kryzysowych, jak również dostępność danych w tym zakresie jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Z tego względu zjawiska, które uważane są za istotny problem w rozwoju miasta, mogą w ogóle nie występować lub występować w znacznie mniejszym natężeniu na obszarach wiejskich, gdzie nie stanowią problemu i nie wymagają interwencji. Ze względu na tak dużą odmienną i specyfikę poszczególnych terenów, delimitacji dokonano odrębnie dla części miejskiej gminy i miejscowości wiejskich.

Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Mieście i Gminie Górzno przedstawiają poniższe schematy.

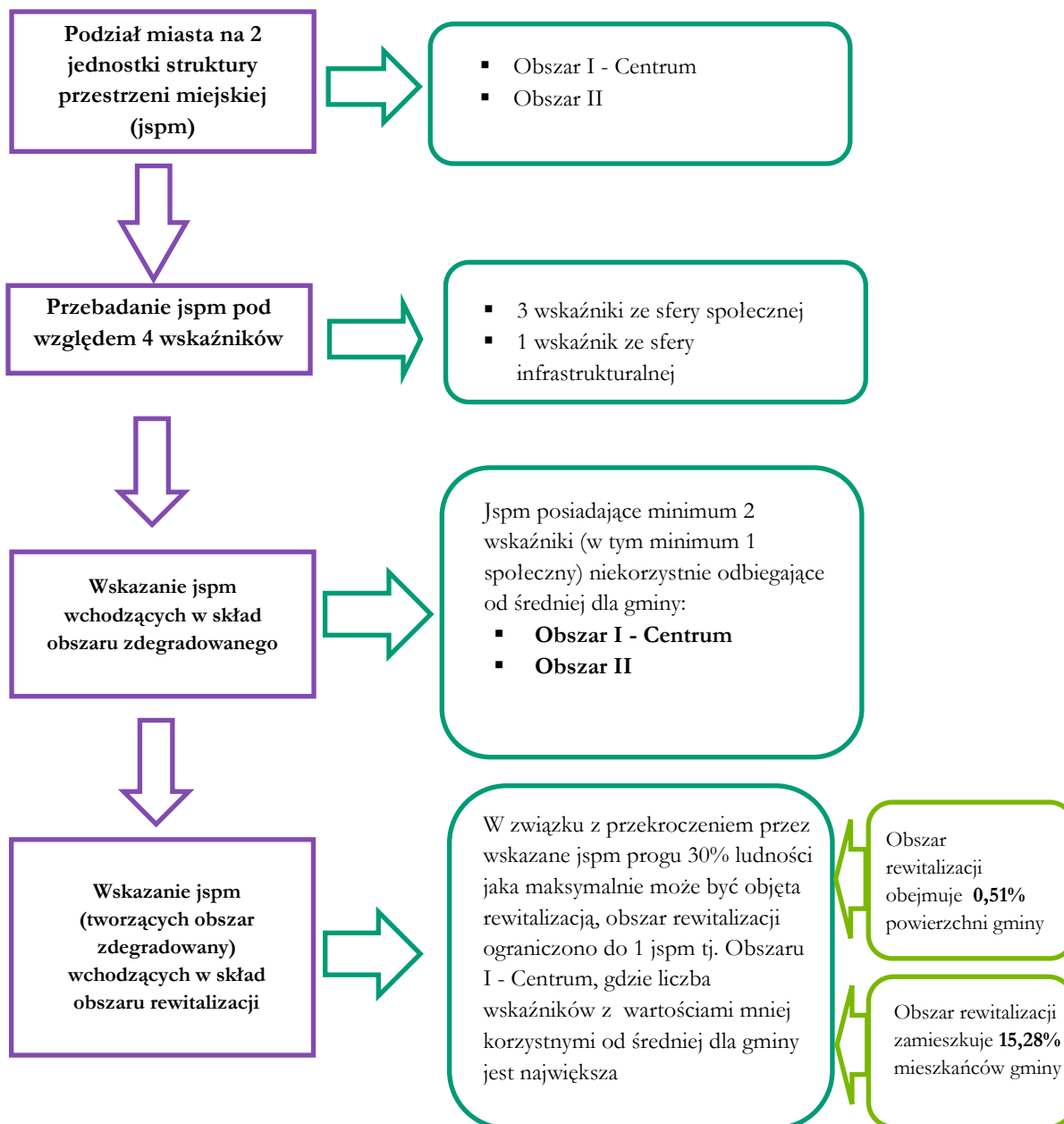

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze miejskim Miasta i Gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz innych środków publicznych i prywatnych), tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.

- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach Miasta i Gminy Górzno, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk, ogranicza się do zaledwie 3,06% jej powierzchni.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych - pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:
  - Przestrzennym,
  - Problemowym,
  - Proceduralno-instytucjonalnym,
  - Źródeł finansowania.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Górzno
Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016 - 2022
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność - Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Brodnickiego	
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społ. i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społ. i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020		
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji		

Źródło: *Opracowanie własne*

1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia</p>	<p>Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.</p> <p>Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p>Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwale ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.</p>
<p>Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, ▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, ▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, ▪ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego, ▪ Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego, ▪ Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności, ▪ Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, ▪ Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, ▪ Przywrócenie i utrwalanie ład przestrzennego.
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji	Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany zgodnie z zapisami ustawy, która stanowi główną podstawę prawną do jego opracowania.

Źródło: *Opracowanie własne*

1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	<p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.</p> <p>Niniejszy Program swoją tematyką i założonymi celami wpisuje się w zidentyfikowane w Strategii kierunki rozwoju.</p>
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	<p>W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Toruń i Bydgoszcz oraz ich obszar funkcjonalny, ▪ Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, ▪ Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne (ORSG), ▪ Poziom lokalny – rozwój w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS). Poziom ten obejmuje gminy wiejskie oraz miasta nie będące stolicami powiatów (lokalne centra rozwoju). <p>Miasta i Gmina Górzno objęte jest poziomem ponadlokalnym i lokalnym polityki terytorialnej.</p> <p>W Założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się we wskazane założenia.</p>
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	<p>Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji w części dotyczącej obszarów wiejskich jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno-gospodarcza polegająca na rewitalizacji miejscowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uśpionych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9vi „Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność”, którego celem jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.</p> <p>W części dotyczącej Miasta Górzno program jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”, którego realizacja ma przyczynić się do wzrostu ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarach miejskich i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Program jest również spójny z Priorytetem Inwestycyjnym 9i „Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” oraz 9iv „Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz</p>

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	<p>wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym”. Celem tych priorytetów jest aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych (środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), a także usług zdrowotnych.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich będą wspierane przede wszystkim w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (działania infrastrukturalne), ▪ Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju (działania społeczne). <p>Z kolei projekty realizowane na terenie miasta uzyskują pomoc głównie w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania 9.2 Włączenie społeczne (działania społeczne), ▪ Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych (działania społeczne), ▪ Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych (działania infrastrukturalne). <p>W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Brodnickiego</p>	<p>W Strategii ORSG Powiatu Brodnickiego zdefiniowano 5 celów strategicznych:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki II. Nowoczesna oferta edukacyjna odpowiadająca potrzebom rynku pracy III. Wzmocnienie integracji społecznej i dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do sytuacji demograficznej IV. Ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i promocja walorów przyrodniczych V. Rozwój i poprawa jakości infrastruktury technicznej <p>Działania rewitalizacyjne zaplanowane w Programie wpisują się w cele strategiczne nr II, III i IV. GPR bezpośrednio przyczynia się do osiągnięcia wskaźników wskazanych w Strategii w ramach priorytetów inwestycyjnych 9b, 9i, 9iv wskazanych w rozdziale „7.Wskaźniki do osiągnięcia w obszarze”, co potwierdza zwrata w GPR lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej; kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regulami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>

Źródło: *Opracowanie własne*

1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Górzno</p>	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnianie zadań własnych gminy w zakresie ład przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.</p> <p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Górzno ustaliło kierunki rozwoju przestrzennego miasta w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymuje się dotychczasowy charakter funkcjonalny Górzna jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługującego obszar miasta i gminy oraz ośrodka koncentracji usług związanych z obsługą turystyczną i wypoczynkiem, ▪ Utrzymuje się główny kierunek rozwoju struktur miejskich na południe i południowy - zachód ▪ Dla działalności usługowo-produkcyjnych tworzy się rezerwy terenowe na północnym-wschodzie ▪ Uznaje się tereny na północy oraz tereny pomiędzy wschodnią granicą miasta a terasą jeziora Górzno i bezleśny obszar wsi Fiałki, z uwagi na : położenie, walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz ich znaczenie ekologiczne i wartość ekonomiczną jako obszary strategicznego interesu samorządu gminnego <p>Wszelkie działania w zakresie rewitalizacji infrastrukturalnej będą dostosowane do zasad i kierunków wskazanych powyżej.</p>
<p>Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016 - 2022</p>	<p>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2022 w zakresie rewitalizacji zawiera następujące odwołania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dokument wstępnie określa obszary problemowe wymagające rewitalizacji. <p>Jako podstawowe działania rewitalizacyjne wskazuje się zorganizowanie stałego miejsca integracji społecznej dla seniorów oraz ludzi w różnym wieku oraz stworzenie wspólnej platformy spotkań, integracji, wymiany doświadczeń dla organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie działających na terenie Miasta i Gminy Górzno.</p> <p>Za główny problem marginalizacji części obszaru gminy, które należy poddać procesowi rewitalizacji wskazano braki komunikacyjne stanowiące negatywne zjawisko sprzyjające powstawaniu różnic między regionami.</p> <p>W Strategii określono ponadto cele strategiczne, w które wpisują się działania rewitalizacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel strategiczny I - Górzno przyjaznym miastem zapewniającym mieszkańcom odpowiednią jakość życia (m. in. rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury społecznej, rekreacyjno-sportowej, rozwój edukacji, wsparcie organizacji pozarządowych, poprawa dostępu do usług społecznych, poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, wzrost aktywności mieszkańców) ▪ Cel strategiczny III - Górzno ważnym punktem turystycznym na mapie Polski (m. in. rewitalizacja przestrzeni publicznych, rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej) ▪ Cel strategiczny IV - Górzno przyjazne środowisku (m. in. promocja i edukacja ekologiczna, efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych) <p>Ponadto w Strategii zidentyfikowano projekty służące realizacji zidentyfikowanych obszarów/pól rozwoju, w tym projekty do realizacji na obszarach do rewitalizacji. Projekty zaplanowane do realizacji w niniejszym programie pokrywają się z zadaniami zawartymi w Strategii.</p>
<p>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015</p>	<p>W Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (dokument podlegający obecnie procedurze aktualizacji) określono cele priorytetowe, do których należy zaliczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie osób i rodzin ubogich, ▪ Wsparcie osób i rodzin z problemem długotrwałego bezrobocia, ▪ Organizowanie prac społecznie użytecznych, ▪ Wsparcie rodzin we właściwym pełnieniu ról społecznych, ▪ Działania profilaktyczne wobec osób uzależnionych oraz ich rodzin, ▪ Wsparcie osób opuszczających zakłady karne i inne ośrodki, ▪ Zapobieganie eksmisjom i bezdomności,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, ▪ Zwiększenie aktywności osób starszych, ▪ Aktywizacja społeczności lokalnych. <p>Charakter rewitalizacji społecznej powoduje, że wpisuje się ona we wszystkie wyżej wymienione cele priorytetowe.</p>
<p>Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność - Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania „Pojezierze Brodnickie”</p>	<p>Miasto i Gmina Górzno jest jedną z dziewięciu gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Brodnickie”.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rewitalizacji poruszanych w LSR i wpisuje się w następujące cele ogólne i szczegółowe LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel ogólny 2 - Wzrost konkurencyjności obszaru LSR oraz podniesienie jakości życia mieszkańców <ul style="list-style-type: none"> Cel szczegółowy - Rozwój obszaru poprzez inwestycje drogowe oraz na obszarach rewitalizowanych i poprawę dostępności do infrastruktury rekreacyjno – sportowo - kulturowej Przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> - Nowoczesne obiekty użyteczności publicznej /sportowe, turystyczne, kulturowe/ - Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturowej - Rozwój infrastruktury komunikacyjnej ▪ Cel ogólny 3 - Wzrost umiejętności mieszkańców obszaru LSR poprzez rozwój działań edukacyjnych między innymi na obszarach rewitalizowanych <ul style="list-style-type: none"> Cel szczegółowy - Podniesienie poziomu kapitału ludzkiego i społecznego Przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> - Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LSR - Uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym. <p>GPR bezpośrednio przyczynia się do osiągnięcia wskaźników wskazanych w LSR w rozdziale V. Cele i wskaźniki, co potwierdza zwrata w GPR lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie projektów przewidzianych do realizacji w ramach działania 11.1 i 7.1 RPO.</p>

Źródło: Opracowanie własne

2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Górzno¹

Położenie geograficzne i podział administracyjny

Mapa 1. Miasto i Gmina Górzno na tle powiatu brodnickiego

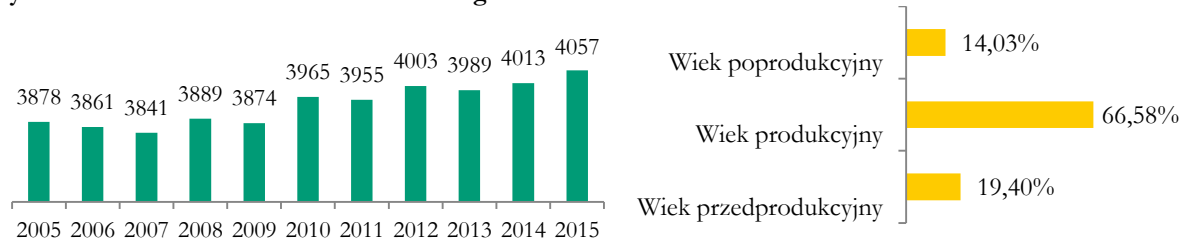
Górzno jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie brodnickim we wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego, na obszarze 119,38 km², co stanowi 11,49% powierzchni powiatu. W skład Miasta i Gminy Górzno wchodzi : miasto i osiem sołectw (Czarny Bryńsk, Fiałki, Golkowo, Górzno-Wybudowanie, Miesiączkowo, Szczutowo, Szyńkówko, Zaborowo). Miasto i Gmina Górzno to południowo – zachodnia część Zielonych Płuc Polski, ok 51% powierzchni gminy zajmują lasy i jeziora, które w połączeniu z Górznieńsko - Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym i obszarem „Natura 2000” tworzą niepowtarzalny naturalny kompleks przyrodniczy będący podstawą dla rozwoju turystyki, sportu i rekreacji. Miasto i Gmina

Górzno graniczy z 4 gminami: Świdziebnia i Bartniczka z powiatu brodnickiego (województwo kujawsko – pomorskie), Lubowidz z powiatu żuromińskiego (województwo mazowieckie) oraz Lidzbark Warmiński z powiatu lidzbarskiego (województwo warmińsko – mazurskie).

Sfera społeczna

W 2015 r. Miasto i Gminę Górzno zamieszkiwało 4 057 osób (z czego 49,96% stanowiły kobiety), a średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosiła 44 os./km² (znacząco niższa niż w powiecie brodnickim – 75 os./km²). Zdecydowana większość mieszkańców zamieszkuje obszar wiejski – 64,58% (2 620 osób). Na przestrzeni ostatnich 11 lat liczba mieszkańców ulegała wahaniom. Najwyższa była w roku 2015 i wynosiła wtedy 4 057 osób. Porównując rok 2015 z pierwszym analizowanym rokiem czyli 2005 zaobserwować możemy **wzrost liczby ludności z 3 878 osób w 2005 r. do 4 057 osób w 2015 r. (wzrost o 179 osób – 4,61%)**. W badanym okresie **przyrost naturalny był najczęściej dodatni**, ujemny przyrost zanotowano jedynie w roku 2006 (-9 osób) i w 2013 (-2 osoby). **Saldo migracji jest niekorzystne**, bowiem procentowo duży odsetek mieszkańców z różnych przyczyn opuścił Górzno.

Wykres 1. Liczba ludności i struktura demograficzna w Mieście i Gminie Górzno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i BDL GUS

¹ Na podstawie „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Górzno na lata 2016 – 2022” i diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej przeprowadzonej na potrzeby opracowania programu rewitalizacji

Teren Miasta i Gminy Górzno wykazuje tendencję **starzejącego się społeczeństwa**, ponieważ udział osób wieku poprodukcyjnym (19,40%) jest wyższy niż udział osób w wieku przedprodukcyjnym (14,03%). Zjawisko to postępuje z roku na rok. W przyszłości może wywołać zmniejszenie się liczby osób pracujących i wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne adresowane do seniorów. Jednak **wskaźnik obciążenia demograficznego** wyrażony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest w Mieście i Gminie Górzno **korzystniejszy (50 osób)** niż w powiecie brodnickim (58 osób) czy w województwie kujawsko-pomorskim (59 osób).

Na koniec 2015 r. w Mieście i Gminie Górzno zarejestrowanych było **140 bezrobotnych**, co stanowi 5,18% osób w wieku produkcyjnym. Tym samym **bezrobocie tutaj jest niższe** niż w powiecie brodnickim (7,10%) i województwie kujawsko-pomorskim (8,20%). Problemem w Mieście i Gminie Górzno nie jest brak pracy, ale fakt, że **osoby bezrobotne bardzo często nie podejmują zatrudnienia przez 2 lata i dłużej** (28,57% wszystkich bezrobotnych). Takie osoby są oddalone od rynku pracy, najczęściej samodzielnie nie poszukują pracy, brak im kwalifikacji i chęci do działania.

Obszary problemowe, które najczęściej są powodem udzielania wsparcia w ramach pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy społecznej to: **długotrwałe bezrobocie, będące często wynikiem niskiej aktywności społecznej lub brakiem zaradności, wysoki poziom ubóstwa, przemoc w rodzinie, uzależnienia od środków psychoaktywnych, niepełnosprawność oraz starzenie się społeczeństwa**. W 2015 r. środowiskową pomocą społeczną objętych było 116 rodzin i 295 osób w tych rodzinach. Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem wyniósł 7,27% i był niższy niż w powiecie brodnickim (11,5%). Uwagę zwraca fakt, że 29,8% dzieci do 17 r. ż objętych było zasiłkiem rodzinnym.

Istotny wpływ na jakość kapitału społecznego ma edukacja od najmłodszych lat. Kształceniem na terenie Miasta i Gminy Górzno zajmują się: Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej (w skład którego wchodzi Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne), Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Miesiączkowie prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Górkowie i Niepubliczne Gimnazjum w Górkowie. Na tym terenie znajduje się również Liceum Ogólnokształcące Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich.

Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych **wychowaniem przedszkolnym** wynosił w 2015 r. w Mieście i Gminie Górzno **63,01%** i tym samym był niższy niż w województwie kujawsko-pomorskim (77,6%). W Górznie brakuje miejsc przedszkolnych.

Jakość kształcenia w szkołach podstawowych jest niższa niż w województwie kujawsko-pomorskim, o czym świadczą wyniki sprawdzianów. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 70% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Mieście i Gminie Górzno w części dotyczącej języka polskiego i matematyki wyniósł 61% i tym samym był nieco niższy niż w województwie (62%). Również przeciętne wyniki w gimnazjum publicznym i niepublicznym z poszczególnych przedmiotów były niższe niż w województwie. Potwierdza to potrzebę wsparcia uczniów z Miasta i Gminy Górzno m. in. w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych poprzez organizację zajęć zarówno pozalekcyjnych w szkołach, ale i zajęć pozaszkolnych organizowanych w czasie wolnym np. w świetlicach czy GOK-u.

Tabela 1. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Mieście i Gminie Górzno

	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat
Miasta i Gmina Górzno	59%	61%	62%	61%
Województwo	59%	63%	64%	62%

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Gdańsku

Działalność kulturalna na terenie miasta i gminy opiera się na Gminnej Bibliotece Publicznej, Gminnym Ośrodku Kultury i świetlicach wiejskich. Stan infrastruktury aktywizacji społecznej jest niezadowolający. Wiele obiektów jest niedostosowanych do pełnienia miejsc aktywizacji społecznej, ich stan techniczny ogranicza użytkowanie, brakuje wyposażenia. Również istniejące tereny publiczne cechują się niską jakością, często są zaniedbane. Wśród terenów i obiektów wymagających w pierwszej kolejności modernizacji i poprawy zagospodarowania należy wymienić: GOK w Górznie, rynek i park miejski w Górznie, świetlice wiejskie w Miesiączkowie, Szczutowie, Szyńkówku i Zaborowie.

Główne obszary problemowe w sferze społecznej to:

- Starzenie się społeczeństwa, długotrwale bezrobocie, niska aktywność społeczna, niska jakość edukacji, ubóstwo, uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej, niechęć do zmiany i nieporadność życiowa,
- Brak odpowiedniej infrastruktury zabezpieczającej potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych oraz ubogich, brak specjalistycznych miejsc opieki społecznej, np. dom dziennego pobytu,
- Brak miejsc integracji i odpowiednich działań motywacyjno-aktywizacyjnych,
- Niewielka ilość programów realizowanych w celu aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Brak działań dotyczących włączenia społecznego,
- Brak jakichkolwiek form opieki dla dzieci poniżej 3 roku życia, co negatywnie wpływa na wspieranie zatrudnienia zwłaszcza wśród kobiet,
- Niezadowolający stan instytucji kultury i aktywizacji oraz terenów publicznych.

Sfera gospodarcza

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Górzno w 2015 r. na obszarze wiejskim i miejskim działało 145 podmiotów gospodarczych osób fizycznych, a poziom przedsiębiorczości wyrażony jako ilość tych podmiotów przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił 5,37. W Mieście i Gminie Górzno dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, brak zakładów przemysłowych. Dominuje sektor rolniczy, przemysłowy i budowlany. Dużym problemem jest niedobór terenów inwestycyjnych oraz lokalizacja bez bezpośredniego dostępu do drogi wojewódzkiej czy krajowej oraz brak czynnej sieci kolejowej. Również obecność obszarów chronionych ogranicza znacznie możliwość rozwoju przemysłu. Jednocześnie **szczególne walory środowiskowe są atutem Miasta i Gminy Górzno**. Powodują, że **turystyka jest ważną gałęzią gospodarki i powinna być rozwijana**. Obecnie w tej branży działają gospodarstwa agroturystyczne i hotele, podmioty świadczące usługi gastronomiczne i inne związane z obsługą ruchu turystycznego. Miasto i Gmina Górzno jest nastawiona na współpracę z przedsiębiorcami. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przygotowane zostały tereny, które mogą być wykorzystywane na lokalizację obiektów handlowych oraz usługowych. Są one wyposażone w odpowiednią infrastrukturę techniczną. Teren miasta i gminy jest odpowiednim miejscem do **rozwój inteligentnych specjalizacji** zwłaszcza w obszarze: turystyka zdrowotna, bezpieczna żywność, przetwórstwo, dziedzictwo kulturowe, sztuka oraz przemysł kreatywny.

Główne obszary problemowe w sferze gospodarczej to:

- Brak większych zakładów przemysłowych, a tym samym dużych zakładów pracy,
- Niedobór terenów inwestycyjnych,
- Negatywnie na rozwój gospodarczy wpływa położenie komunikacyjne Miasta i Gminy Górzno, z dala od dróg krajowych i wojewódzkich,
- Brak czynnej sieci kolejowej,
- Rozwój gospodarczy w kierunku przemysłu ogranicza obecność licznych terenów chronionych.

Sfera środowiskowa

Środowisko naturalne jest najważniejszym potencjałem Miasta i Gminy Górzno, w oparciu o którym powinna rozwijać się gospodarka. Najbardziej wartościowym obiektem przyrodniczym położonym na terenie gminy jest **Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy**. Znajdują się tu też powstałe w latach 1958-2004 **rezerwy przyrody**, na obszarze Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego w granicach administracyjnych Górzna, położony jest Czarny Bryńsk, Jar Brynicy II, Ostrowy nad Brynicą i Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego. Ponadto na terenie gminy znajduje się **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy**. Szczególnie cenne ze względów naukowych, zabytkowych oraz kulturowych są pomniki przyrody, na terenie gminy jest ich dwanaście. Jedenaście, to pomniki przyrody ożywionej i jeden przyrody nieożywionej. Warunki klimatyczno-krajobrazowe Gminy tworzą swoisty mikroklimat o korzystnych cechach termicznych i jonizujących, działających leczniczo na drogi oddechowe i układ nerwowy. Szczególne walory przyrodnicze Górzna potwierdza fakt objęcia tego terenu ochroną prawną. Część gminy to specjalny obszar ochrony siedlisk **Natura 2000** PLH 200002 „Ostoja Lidzbarska”. Ma on wysoką wartość przyrodniczą - cechuje się dużą różnorodnością krajobrazową, fitocenotyczną, florystyczną i faunistyczną, a także pełni funkcję korytarza ekologicznego. W ostoi występuje wiele gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich oraz wiele chronionych gatunków zwierząt. Gmina znajduje się w zasięgu ww. korytarza ekologicznego – zachowanie korytarza ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi jest jednym z zadań wymienionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego. Cały teren Gminy zlokalizowany jest w obszarze funkcjonalnym **Zielone Płuca Polski**.

Na terenie Miasta i Gminy Górzno istotnym problemem środowiskowym jest znaczne zanieczyszczenie jezior górznieńskich. Na stan jakości środowiskowa niekorzystanie wpływa również słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna – większość mieszkańców korzysta ze zbiorników wybieralnych (szamb). Świadomość ekologiczna mieszkańców jest niska, czego przejawem jest np. spalanie w wielu gospodarstwach domowych śmieci w piecach c.o.

Główne obszary problemowe w sferze środowiskowej to:

- Zanieczyszczenie jezior górznieńskich,
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców, co przejawia się np. spalaniem śmieci w piecach c.o.,
- Niedostatecznie rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej,
- Należy mieć jednak na uwadze aby rozwój funkcji turystycznych nie stał się zagrożeniem dla środowiska naturalnego z powodu zwiększonego ruchu turystycznego.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Przez teren gminy Górzno przebiegają następujące **drogi** o łącznej długości 161,31 km:

- Drogi powiatowe o długości 30,8 km (w tym na terenie miasta 3,8 km),
- Drogi gminne o długości 130,51 km (w tym na terenie miasta 12 km).

Na terenie Miasta Górzna jedynie 4,5 km dróg stanowią drogi utwardzone, pozostałe wymagają modernizacji i utwardzenia. Na terenie gminy drogi są głównie gruntowe, w sołectwie Fialki i Czarny Bryńsk drogi są w minimalnej ilości brukowe. Część dróg jest utwardzona kruszywem wapiennym lub kamiennym. Około 50% dróg w sołectwach wymaga natychmiastowych remontów. Łącznie nawierzchnia gruntowa dróg gminnych stanowi 104,36 km, co daje wskaźnik 79,96%. To bardzo zły współczynnik, świadczący o **sporym zapóźnieniu i pilnej potrzebie tworzenia podstawowej sieci drogowej z nawierzchnią bitumiczną**, umożliwiającą sprawny rozwój miasta i gminy oraz poprawiający warunki pracy i życia mieszkańców.

Miasto i Gmina Górzna nie jest wyposażona w **ścieżki rowerowe**. Przez jej teren przebiegają jedynie trasy rowerowe o nawierzchni gruntowej, głównie na terenach leśnych.

Na terenie Miasta i Gminy Górzno występują duże **problemy komunikacyjne i potrzeby w zakresie rozwoju transportu zbiorowego**. Na terenie Górzna działa dwóch prywatnych przewoźników, zabezpieczają oni potrzeby mieszkańców w minimalny sposób. Dowozy są prowadzone w godzinach dojazdu dzieci i młodzieży do szkoły, ponadto organizowane są kursy do zakładów pracy. Nie jest to wystarczająca oferta dla wszystkich mieszkańców oraz osób odwiedzających miasto i gminę.

Teren Miasta i Gminy Górzno obsługiwany jest przez **oczyszczalnię ścieków** w Miesiączkowie, oczyszczalnia stanowi własność firmy UNIFREEZE Sp. z o. o. Oczyszczalnia obsługuje miasto Górzno, część wsi Górzno-Wybudowanie, część wsi Zaborowo, część wsi Fialki oraz wieś Miesiączkowo. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje 151 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Stopień **skanalizowania** Miasta i Gminy Górzno wynosi obecnie ok. 36%. Potrzeby w zakresie rozwoju gospodarki ściekowej sprowadzają się przede wszystkim do modernizacji starej sieci kanalizacyjnej w mieście. Ponadto istnieje konieczność budowy kraty przed przepompownią Górzno 1, rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej do nowopowstających działek budowlanych oraz dalsze kanalizowanie miejscowości z terenów wiejskich.

Stopień **zwodociągowania** Miasta i Gminy Górzno wynosi obecnie ponad 90%. Gmina posiada jedną stację uzdatniania wody, która jest zlokalizowana w obrębie miejskim. Stacja wymaga gruntownej modernizacji. Jej stan techniczny jest na poziomie pozwalającym na bezpieczne dostawy wody, jednak bez ciągłego monitoringu i bieżących napraw może to być utrudnione. Konieczna jest gruntowna modernizacja i rozbudowa. Dobrym rozwiązaniem kwestii dostarczania wody byłaby budowa dodatkowej stacji, która przejęłaby ciężar dostaw w razie awarii lub czasowego zwiększonego zapotrzebowania na wodę.

Miasto **nie posiada obecnie centralnego zaopatrzenia** budownictwa mieszkaniowego i budynków użyteczności publicznej **w energię cieplną**. Na terenie miasta nie działają zakłady produkujące ciepło ani jednostki zajmujące się jego dystrybucją. Głównym źródłem ogrzewania gospodarstw oraz podmiotów gospodarczych pozostają instalacje centralnego ogrzewania, a także paleniska w postaci pieców ceramicznych. Wykorzystanie jedynie tradycyjnych źródeł ciepła powoduje wytwarzanie znacznej ilości substancji szkodliwych dla środowiska. W celu ograniczenia zużycia energii coraz częściej modernizuje się kotłownie indywidualne opalane węglem. Bardziej popularna staje się też termomodernizacja budynków. Miasto i Gmina Górzno nie ma dostępu do infrastruktury **sieci gazowej**.

Główne obszary problemowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej to:

- Bardzo słabo rozwinięta jest infrastruktura drogowa - przeważająca większość dróg nie ma nawierzchni bitumicznej,
- Brak ścieżek rowerowych (poza trasami gruntowymi),
- Słabo rozwinięta jest sieć komunikacyjna, w związku z czym dostępność komunikacyjna Miasta i Gminy Górzno jest bardzo słaba,

- Niski poziom skanalizowania, wiele elementów infrastruktury kanalizacyjnej jest przestarzałych i wymaga remontu,
- Jakość istniejąca infrastruktury wodociągowej nie jest zadowalająca – wymaga ona rozbudowy i modernizacji,
- Brak sieci ciepłowniczego na terenie miasta oraz sieci gazowej,
- Infrastruktura budynków komunalnych, gminnych, użyteczności publicznej wymaga modernizacji.

3. Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Górzno²

Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.³

Obszar zdegradowany w Mieście i Gminie Górzno zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” został wyznaczony odrębnie dla miasta Górzno i dla części wiejskiej. Analiza wskaźnikowa poszczególnych miejscowości i jednostek w mieście została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” oraz kryteria autorskie, stworzone na potrzeby zdiagnozowania występujących na tym obszarze problemów.

3.1. Obszar zdegradowany – miasto

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego w części miejskiej Miasta i Gminy Górzno, miasto zostało podzielone na jednostki struktury przestrzeni miejskiej (zwane dalej jednostkami):

- **Obszar I – Centrum** – obejmujący ulice: 11 Listopada, Bożogrobców, Chopina, Cmentarna, Freta, Gajowa, Jana Matejki (działka nr 86/1), Kościelna, Kościuszki, Leśna, Okrężna, Parkowa, Poczтовая, Rynek, Stanisławy Walasiewiczówny, Szkolna, Św. Floriana (działki nr 491, 493/3, 493/4) Targowa, Wędkarska, Wisiałki (działki nr 494, 495),
- **Obszar II** – obejmujący ulice: Mirabelkowa, Wczasowa, Gdynia, Gen. Świerczewskiego, Gołuńskiego, Jana Matejki, Jana Pawła II, Ks. Śmigockiego, Mickiewicza, Moniuszki, Nowe Osiedle, Ogrodowa, Podgórna, Polna, Stodolna, Św. Floriana, Wisiałki, Witos.

Żadna z tak wyznaczonych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni Miasta i Gminy Górzno i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Ponadto dokonany podział umożliwia pozyskanie wiarygodnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu wdrażania programu rewitalizacji. Suma powierzchni wydzielonych jednostek jest równa powierzchni części miejskiej Miasta i Gminy Górzno, w związku z czym analizie zostało poddane całe miasto.

Tabela 2. Podział miasta Górzno na jednostki strukturalne

Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Obszar I - Centrum	620	15,28	60,94	0,51
Obszar II	817	20,14	282,06	2,43
Miasto	1437	35,42	343,00	2,87
Miasto i Gmina Górzno	4057	-	11 618	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do analizy wybrano **4 wskaźniki** (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery infrastrukturalnej). Obie jednostki zostały zbadane przy pomocy tych samych kryteriów. Wyniki przeprowadzonych analiz zawarto w tabelach poniżej.

² Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

³ Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 z dnia 27.01.2016 r.

Wskaźnik nr 1 – reprezentujący sferę społeczną: udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Górzno

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Obszar I - Centrum	620	102	16,45%
Obszar II	817	109	13,34%
Miasto i Gmina Górzno	4057	569	14,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Wskaźnik nr 2 – reprezentujący sferę społeczną: udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze

Tabela 4. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze miasta Górzno

Jednostka	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Obszar I - Centrum	13	5	38,46%
Obszar II	20	6	30,00%
Miasto i Gmina Górzno	140	40	28,57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Wskaźnik nr 3 – reprezentujący sferę społeczną: udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze

Tabela 5. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na obszarze miasta Górzno

Jednostka	Gospodarstwa domowe ogółem	Liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze
Obszar I - Centrum	175	22	12,57%
Obszar II	194	19	14,29%
Miasto i Gmina Górzno	1036	116	11,20%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Wskaźnik nr 4 – reprezentujący sferę infrastrukturalną: liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru

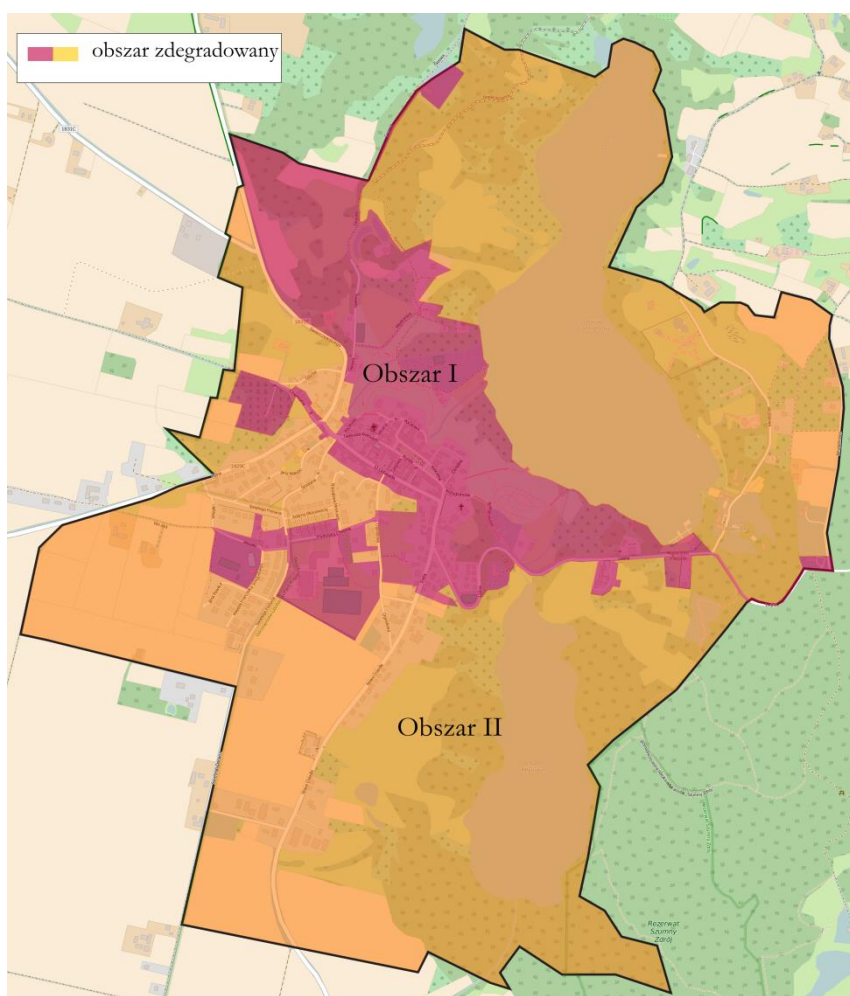
Tabela 6. Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych na obszarze miasta Górzno

Jednostka	Liczba nieruchomości	Liczba budynków, budowli, których stan techniczny ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie	Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru
Obszar I - Centrum	119	15	12,61%
Obszar II	133	7	5,26%
Miasto i Gmina Górzno	954	37	3,88%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Na podstawie przeprowadzonych analiz **za obszar zdegradowany zostały uznane obydwie jednostki** (Obszar I – Centrum i Obszar II), gdyż w każdej z nich przynajmniej 2 wskaźniki przedstawiają wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla Miasta i Gminy Górzno.

Mapa 2. Obszary zdegradowane na terenie miasta Górzno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

Na terenie Obszaru I - Centrum odnotowano, że wszystkie badane wskaźniki przyjęły wartości mniej korzystne od średniej dla Miasta i Gminy Górzno, co wskazuje na występowanie następujących problemów:

- Starzenie się społeczeństwa,
- Bezrobocie,
- Korzystanie z pomocy społecznej,
- Zły stan techniczny budynków i budowli.

Natomiast na Obszarze II niekorzystne wartości zostały wykazane w odniesieniu do trzech wskaźników, co świadczy o występowanie problemów związanych z:

- Bezrobociem,
- Korzystaniem z pomocy społecznej,
- Złym stanem technicznym budynków i budowli.

Zbiorcze zestawienie wartości poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach strukturalnych

Cechy szczególne sfery	Problem	Wskaźnik	Obszar I - Centrum	Obszar II	Miasto i Gmina Górzno
Sfera społeczna					
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	16,45%	13,34%	14,03%
Problemy rynku pracy	Długotrwale bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	38,46%	30,00%	28,57%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Korzystanie z pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	12,57%	14,29%	11,20%
Sfera infrastrukturalna					
Stan techniczny budynków	Zły stan konstrukcji budynków/budowli ograniczający możliwość ich użytkowania	Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru	12,61%	5,26%	3,88%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

3.2. Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego.

Wszystkie sołectwa zbadano przy pomocy 6 wskaźników wskazanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” wskazujących na występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej:

- 1) Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- 2) Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- 3) Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- 4) Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze,
- 5) Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia - przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie,
- 6) Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Na tej podstawie do obszaru zdegradowanego zostały zaliczone te sołectwa, które spełniły jednocześnie 2 kryteria:

- Na terenie sołectwa występują co najmniej 2 problemy społeczne, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla Miasta i Gminy Górzno,
- Na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiska w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub infrastrukturalnej).

3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej

Problem: Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa

Sposób badania: Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Do wyliczenia wartości wskaźnika wzięto pod uwagę liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym, czyli po 65 roku życia zamieszkujących dane sołectwo oraz ogólną liczbę mieszkańców tego obszaru. Na tej podstawie wskazano sołectwa, w których odsetek osób starszych w strukturze społeczeństwa jest wyższy niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno, tj. **Czarny Bryńsk, Fiałki i Szczutowo**.

Tabela 8. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Czarny Bryńsk	31	98	31,63%
Fiałki	21	139	15,11%

Solectwo	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Liczba ludności	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Golkowo	38	334	11,38%
Górzno Wybudowanie	50	410	12,20%
Miesiączkowo	68	575	11,83%
Szynkówko	39	331	11,78%
Szczutowo	49	265	18,49%
Zaborowo	62	468	13,25%
Miasto i Gmina Górzno	569	4057	14,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Problem: Problemy rynku pracy

Sposób badania: Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Zdiagnozowanie problemu bezrobocia nastąpiło poprzez określenie stosunku osób pozostających bez pracy względem osób w wieku produkcyjnym (18-65 lat) w danym solectwie. Na tej podstawie wskazano obszary gdzie omawiany wskaźnik przyjmuje wartości mniej korzystne od średniej dla Miasta i Gminy Górzno, tj. **Szynkówko, Szczutowo i Zaborowo**.

Tabela 9. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Solectwo	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Czarny Bryńsk	59	1	1,69%
Fiałki	96	4	4,17%
Golkowo	229	11	4,80%
Górzno Wybudowanie	262	12	4,58%
Miesiączkowo	382	19	4,97%
Szynkówko	225	12	5,33%
Szczutowo	161	9	5,59%
Zaborowo	312	23	7,37%
Miasto i Gmina Górzno	2701	140	5,18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Problem: Niesamodzielnosc ekonomiczna mieszkancow

Sposob badania:

- Udzial osob w gospodarstwach domowych korzystajacych ze sredowiskowej pomocy spolecznej w ludnosci ogolem na danym obszarze,
- Udzial dzieci do lat 17, na ktore rodzice otrzymuja zasilek rodzinny w ogolnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Problemy zwiazane z brakiem samodzielnosci wzrod mieszkancow nierozzerwalnie wiazaja sie ze skala korzystania z pomocy spolecznej. Z tego względu w celu zbadania powyższego problemu pod uwage uwzięto liczbe osob w gospodarstwach domowych, ktore na danym obszarze korzystaja ze sredowiskowej pomocy spolecznej względem ogolnej liczby mieszkancow danego solectwa. Na tej podstawie do solectw gdzie skala korzystania z pomocy spolecznej byla wyzsza niz przecietnie w Mieście i Gminie Górzno nalezy zaliczyc **Szynkówko, Szczutowo i Zaborowo**.

Tabela 10. Udzial osob w gospodarstwach domowych korzystajacych ze sredowiskowej pomocy spolecznej w ludnosci ogolem na danym obszarze

Solectwo	Liczba ludności	Liczba osob w gospodarstwach domowych korzystajacych ze sredowiskowej pomocy spolecznej	Udzial osob w gospodarstwach domowych korzystajacych ze sredowiskowej pomocy spolecznej w ludnosci ogolem na danym obszarze
Czarny Bryńsk	98	5	5,10%
Fialki	139	2	1,44%
Golkowo	334	24	7,19%
Górzno Wybudowanie	410	28	6,83%
Miesiaczkowo	575	33	5,74%
Szynkówko	331	25	7,55%
Szczutowo	265	30	11,32%
Zaborowo	468	50	10,68%
Miasto i Gmina Górzno	4057	295	7,27%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Innym aspektem wskazujacym na występowanie problemu związanego z samodzielnoscia ekonomiczna jest udzial dzieci do lat 17, na ktore rodzice otrzymuja zasilek rodziny. Najwiecej poziom korzystania z tej formy pomocy odnotowano w solectwach **Górzno Wybudowanie i Szynkówko**.

Tabela 11. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Sołectwo	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba dzieci w wieku do 17 lat	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
Czarny Bryńsk	2	8	25,00%
Fiałki	1	22	4,55%
Golkowo	17	67	25,37%
Górzno Wybudowanie	33	98	33,67%
Miesiączkowo	30	125	24,00%
Szynkówko	23	67	34,33%
Szczutowo	16	55	29,09%
Zaborowo	23	94	24,47%
Miasto i Gmina Górzno	219	735	29,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Problem: Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym

Sposób badania: Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia - przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym zbadano w oparciu o wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w poszczególnych szkołach. Na badanym obszarze działają trzy placówki kształcenia podstawowego:

- Zespół Szkół w Górznie, w ramach którego działa Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej w Górznie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Golkowie,
- Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Miesiączkowie.

Przy badaniu jakości kształcenia w tych placówkach pod uwagę wzięto przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasisty z 3 ostatnich lat (2012/2013, 2013/2014, 2014/2015) i porównano go z przeciętnym wynikiem w województwie kujawsko-pomorskim również za ostatnie 3 lata. Na tej podstawie możliwe było wskazanie sołectw należących do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niższym poziomie kształcenia, tj. **Gołkowa, Miesiączkowa i Szczutowa.**

Tabela 12. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik z 3 lat
Czarny Bryńsk	Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%
Fiałki	Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%

Golkowo	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Golkowie	54%	53%	67%	58%
Górzno Wybudowanie	Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%
Miesiączkowo	Szkoła Podstawowa SPSK w Miesiączkowie	53%	56%	59%	56%
Szynkówko	Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%
Szczutowo	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Golkowie	54%	53%	67%	58%
Zaborowo	Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%
Przeciętny wynik w województwie	-	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Problem: Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin i porządek publiczny

Sposób badania: Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Kwestie związane z bezpieczeństwem na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno zarówno w zakresie zakłócania porządku w miejscach publicznych, jak i zakłócania miru domowego zostały zbadane w oparciu o dane dotyczące liczby interwencji policji w tych sprawach względem liczby gospodarstw w danym sołectwie. Na tej podstawie problemy związane z bezpieczeństwem funkcjonowania rodzin i porządkiem publicznym uwidoczniły się w sołectwie **Miesiączkowo i Szczutowo**, gdzie omawiany wskaźnik był wyższy niż średnia dla Miasta i Gminy Górzno.

Tabela 13. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na danym obszarze	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Czarny Bryńsk	41	0	0,00%
Fiałki	58	7	12,07%
Golkowo	67	17	25,37%
Górzno Wybudowanie	91	15	16,48%
Miesiączkowo	133	49	36,84%
Szynkówko	94	12	12,77%
Szczutowo	70	49	70,00%
Zaborowo	113	19	16,81%

Solectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego na danym obszarze	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Miasto i Gmina Górzno	1036	273	26,35%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno oraz Posterunku Policji w Górznie

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wszystkich solectw w Mieście i Gminie Górzno pod kątem występowania problemów społecznych pokazała, że najczęściej problemów występuje w solectwie **Szczutowo (5 problemów), Szynkówko (3 problemy), Zaborowo (2 problemy) i Miesiączkowo (2 problemy)**. W pozostałych solectwach występowało po jednym problemie, w związku z czym nie spełniają one wymogów (min. 2 problemy społeczne) pozwalających na wskazanie ich jako obszarów zdegradowanych.

Zestawienie badanych wskaźników wraz z wartościami na tle Miasta i Gminy Górzno przedstawia poniższa tabela

Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej

Sołectwo	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w woj.	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Czarny Bryńsk	31,63%	1,69%	5,10%	25,00%	63%	0,00%
Fiałki	15,11%	4,17%	1,44%	4,55%	63%	12,07%
Gołkowo	11,38%	4,80%	7,19%	25,37%	58%	25,37%
Górzno Wybudowanie	12,20%	4,58%	6,83%	33,67%	63%	16,48%
Miesiączkowo	11,83%	4,97%	5,74%	24,00%	56%	36,84%
Szynkówko	11,78%	5,33%	7,55%	34,33%	63%	12,77%
Szczutowo	18,49%	5,59%	11,32%	29,09%	58%	70,00%
Zaborowo	13,25%	7,37%	10,68%	24,47%	63%	16,81%
Miasto i Gmina Górzno	14,03%	5,18%	7,27%	29,80%	62%	26,35%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

3.2.2. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

W poniższych tabelach dokonano zestawienia danych obrazujących występowanie przestrzeni zdegradowanych lub problemy inne niż społeczne w tych sołectwach, w których zdiagnozowano co najmniej 2 problemy społeczne, czyli **Miesiączkowo, Szczutowo, Szykówko i Zaborowo**.

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty.

Tak rozumiana przestrzeń nie występuje na terenie analizowanych sołectw, w związku z czym poddano je badaniu pod kątem występowania problemów w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Tabela 15. Sołectwo Miesiączkowo - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w sołectwie wynosi 3,40 i jest niższy niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (5,37).
Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	34 nieruchomości na terenie sołectwa nie posiadają przyłączy do sieci wodociągowej (25,00%), w całym Mieście i Gminie Górzno brak przyłączy wodociągowych dotyczy 13,21% nieruchomości. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 42,97% nieruchomości, co jest wskaźnikiem niższym niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (49,37%).
Degradacja stanu technicznego infrastruktury społecznej	Jedynym obiektem aktywizacji społecznej, oprócz szkoły, jest świetlica wiejska. Jednak stan techniczny budynku znacząco uniemożliwia prowadzenie w nim zajęć, organizację imprez itp., wymaga on modernizacji. Obecny stan budynku, w którym znajduje się świetlica przedstawia się następująco: stan dachu i sufitów jest zły, dach wymaga remontu/wymiany; konieczna wymiana oświetlenia; niezbędna jest termomodernizacja aby świetlica mogła działać również zimą; zły układ funkcjonalny pomieszczeń niedostosowany do potrzeb mieszkańców (jedna duża sala); zaplecze gastronomiczne wymaga remontu, podobnie scena; brak wyposażenia do prowadzenia zajęć aktywizujących; brak wyposażenia do prowadzenia zajęć z dziećmi, zajęć sportowych, brak sprzętu nagłaśniającego. Stan świetlicy przedstawiają zamieszczone poniżej zdjęcia. Budynek nie posiada parkingu oraz oświetlenia zewnętrznego a ogrodzenie wymaga remontu. Ponadto obiekt nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak podjazdów do drzwi wejściowych. Teren wokół świetlicy nie jest zagospodarowany – brakuje placu zabaw, miejsca do rekreacji, urządzeń do ćwiczeń (również dla seniorów). Już w „Planie Odnowy Miejscowości Miesiączkowo 2009-2016” dostrzeżono konieczność remontu wskazanego obiektu. W planie zadań inwestycyjnych jako jedno z przedsięwzięć wskazano „Modernizacja świetlicy, wymiana okien” – celem poprawienia standardu świetlicy. Priorytetem jest stale działanie świetlicy wiejskiej, w której dzieci i młodzież będą mogły po południach realizować swoje pomysły, organizować gry i zabawy. Obecnie młodzi mieszkańcy mało angażują się w życie społeczno-kulturalne wsi z braku zaplecza, dlatego

działanie świetlicy wiejskiej ma zachęcić młodych ludzi do działań społecznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Zdjęcie 1. Stan świetlicy wiejskiej w Miesiączkowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Górzno

Tabela 16. Sołectwo Szczutowo - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Na terenie sołectwa udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych (inaczej w szambach) względem ogółu nieruchomości danego obszaru wynosi 31,43% – jest to wynik mniej korzystny niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (23,48%).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Na terenie sołectwa brak jest sieci kanalizacyjnej. Ze względu na rozproszoną zabudowę poszczególne nieruchomości posiadają zbiorniki wybieralne lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.
Degradacja stanu technicznego infrastruktury społecznej	<p>Rolę miejsca aktywizacji społecznej i spotkań mieszkańców pełni znajdująca się w Szczutowie świetlica wiejska. Jednak ze względu na jej zły stan techniczny i braki w wyposażeniu, korzystanie z niej jest bardzo ograniczone, a prowadzenie w niej działań społecznych jest praktycznie niemożliwe. Stan budynku: dach, sufit, oświetlenie, scena, zaplecze gastronomiczne i sanitarne znajdują się w bardzo złym stanie i wymagają interwencji; brak centralnego ogrzewania; niezbędna jest termomodernizacja aby świetlica mogła działać również zimą; zły układ funkcjonalny (jedna sala) powoduje, że brakuje oddzielnych pomieszczeń, tak aby można było równolegle prowadzić różne zajęcia; brak wyposażenia do prowadzenia jakichkolwiek zajęć i sprzętu nagłaśniającego; ubogie wyposażenie zaplecza gastronomicznego. Ogrózenie wokół budynku wymaga odnowienia. Ponadto obiekt nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak podjazdu do drzwi wejściowych. Teren wokół świetlicy nie jest zagospodarowany – brakuje placu zabaw, miejsca do rekreacji, urządzeń do ćwiczeń (również dla seniorów). Uregulowania wymaga również kwestia gospodarki ściekowej – niezbędna jest budowa przydomowej oczyszczalni ścieków w miejsce przestarzałego zbiornika wybieralnego.</p> <p>„Planie Odnowy Miejscowości Miesiączkowo 2010-2017” jako jedno z zadań wskazano „Remont wraz z wyposażeniem świetlicy w Szczutowie”. Remont świetlicy ma przystosować budynek do spotkań, przyjęć okolicznościowych, spotkań mieszkańców, popołudniowych zajęć dla dzieci i młodzieży.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Zdjęcie 2. Stan świetlicy wiejskiej w Szczutowie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Górzno

Tabela 17. Sołectwo Szynkówko - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych osób na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w sołectwie wynosi 3,11 i jest niższy niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (5,37).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Na terenie sołectwa udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych (inaczej w szambach) względem ogółu nieruchomości danego obszaru wynosi 26,23% – jest to wynik mniej korzystny niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (23,48%).
Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Większość nieruchomości na terenie sołectwa posiada przyłącza wodociągowe (90), brak przyłączy wykryto w przypadku 32 nieruchomości (26,23% analizowanych nieruchomości, w całej gminie brak przyłączy wodociągowych dotyczy 13,21% nieruchomości). Na terenie sołectwa brak jest sieci kanalizacyjnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków posiada 4,10% nieruchomości, podczas gdy w Mieście i Gminie Górzno jest to 15,83%.
Degradacja stanu technicznego infrastruktury społecznej	W Szynkówku istnieje infrastruktura społeczna w postaci świetlicy wiejskiej – obiekt, w którym się znajduje wymaga zagospodarowania, aby mógł w pełni odpowiadać potrzebom społeczności lokalnej. Aktualny stan świetlicy jest zły i uniemożliwia realizację w niej działań społecznych: w bardzo złym stanie technicznym znajduje się dach i sufity; brak centralnego ogrzewania; niezbędna jest termomodernizacja aby świetlica mogła działać również zimą; remontu wymaga znajdująca się w świetlicy scena i oświetlenie, a także zaplecze kuchenne; brak toalet; nieodpowiedni układ funkcjonalny powoduje, że brakuje oddzielnych pomieszczeń, tak aby można było równolegle prowadzić różne zajęcia; brak wyposażenia do prowadzenia jakichkolwiek zajęć i sprzętu nagłaśniającego; ubogie wyposażenie zaplecza gastronomicznego. Ogrodzenie wokół budynku jest w złym stanie, brakuje parkingu. Teren wokół świetlicy nie jest zagospodarowany – brakuje placu zabaw, miejsca do rekreacji, urządzeń do ćwiczeń (również dla seniorów). Na terenie sołectwa brak jest obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w postaci: boiska, siłowni zewnętrznej czy placu zabaw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Zdjęcie 3. Stan świetlicy wiejskiej w Szynkówku

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Tabela 18. Sołectwo Zaborowo - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w sołectwie wynosi 1,28 i jest niższy niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (5,37).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Na terenie sołectwa udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych (inaczej w szambach)

	względem ogółu nieruchomości danego obszaru wynosi 51,35% – jest to wynik znacznie mniej korzystny niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno (23,48%).
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Na terenie sołectwa 16,22% nieruchomości posiada podłączenie do sieci kanalizacyjnej (średnia dla Miasta i Gminy Górzno to 49,37%).
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	<p>W Zaborowie istnieje infrastruktura społeczna w postaci: świetlicy wiejskiej, boiska sportowego i placu zabaw. Budynek świetlicy wymaga modernizacji celem lepszego zaspokajania potrzeb społecznych. Obecnie ze względu na zły stan wewnętrzny budynku (korytarz, zaplecze gospodarcze, zaplecze gastronomiczno-sanitarne) realizacja w tym miejscu działań społecznych jest ograniczona. Wymiany wymagają również drzwi wewnętrzne i zewnętrzne, podłoga, a także instalacja elektryczna, centralne ogrzewanie i scena w głównej sali. Brakuje wyposażenia do prowadzenia jakichkolwiek zajęć, sprzętu nagłaśniającego i wyposażenia zaplecza gastronomicznego. Ogrodzenie wokół budynku wymaga remontu, a parking jest zbyt mały. Teren wokół świetlicy nie jest zagospodarowany – istniejący plac zabaw jest mocno zużyty i wymaga modernizacji, brakuje miejsca do rekreacji, urządzeń do ćwiczeń.</p> <p>W „Planie Odnowy Miejscowości Zaborowo 2006-2016” wskazano, że jednym miejscem publicznych spotkań mieszkańców jest świetlica wiejska, w której mieści się również Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. Budynek wymaga remontu. Mieszkańcy chcą dostosować świetlicę wiejską do prowadzenia imprez okolicznościowych ale również dostosować do potrzeb dzieci i młodzieży. Wieś w budynku chce zorganizować świetlicę dla dzieci i młodzieży, która będzie czynna popołudniami. Będą się odbywały tu zajęcia, które zorganizują czas wolny dzieci i młodzieży, zaktywizują do działania, rozwiją zainteresowania. W zmodernizowanym budynku siedzibę znajdzie Koło Gospodyń Wiejski. Świetlica wiejska jest jedynym budynkiem w Zaborowie, w którym skupia się życie społeczne i kulturalne mieszkańców. Zadanie to jest bardzo ważne, ponieważ zły stan techniczny obiektu uniemożliwia prowadzenia świetlicy wiejskiej.</p>
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów	Interwencji wymaga budynek po byłej szkole, który może zostać zaadoptowany na inne cele. Przeprowadzenie remontu jest konieczne również w świetlicy wiejskiej i remizie OSP.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

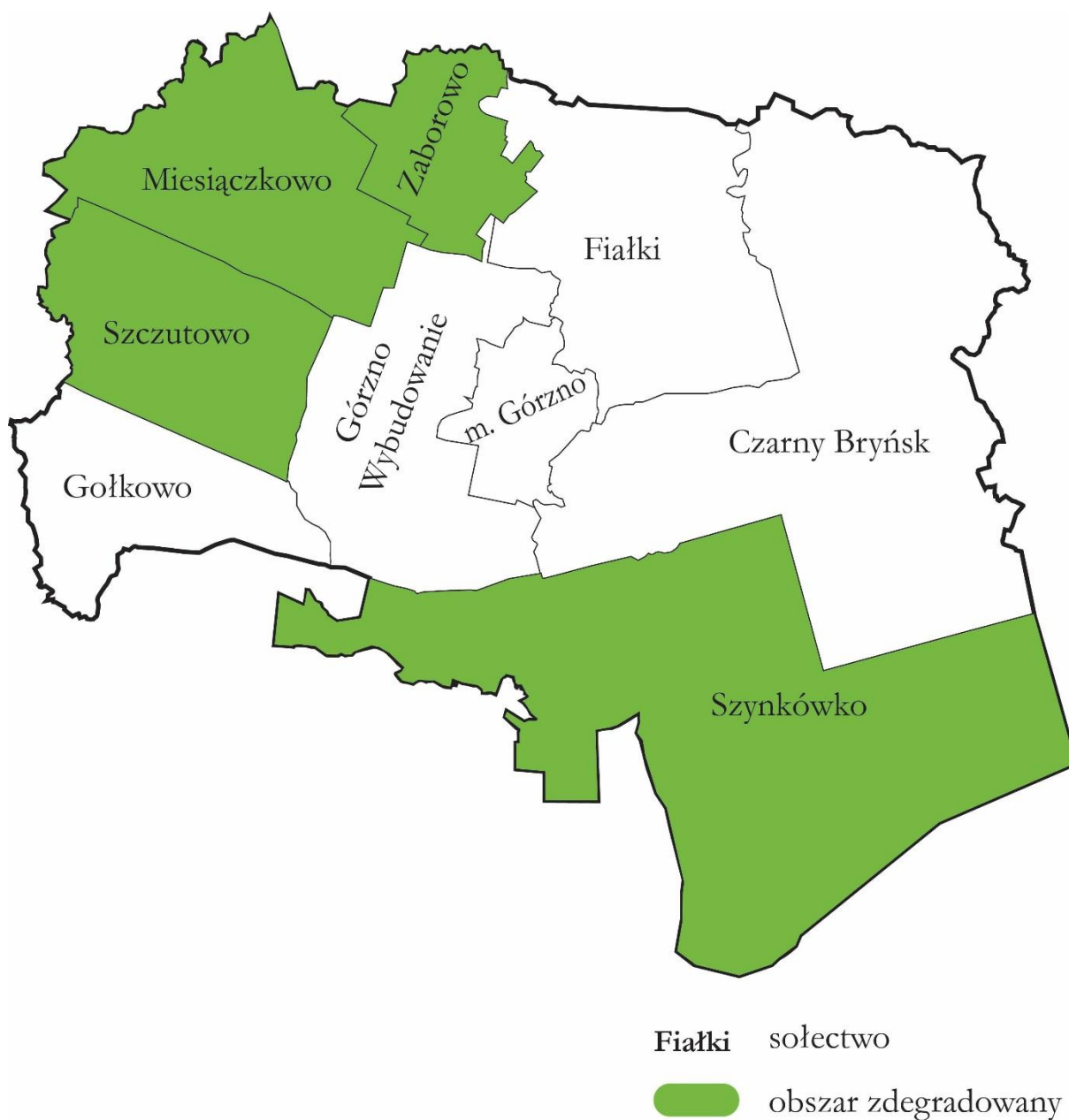
Zdjęcie 4. Stan świetlicy wiejskiej w Zaborowie

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Ze względu na fakt, że w sołectwach **Mięsączkowo, Szczutowo, Szynkówko i Zaborowo** występują minimum po dwa problemy społeczne oraz problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa), **wszystkie te sołectwa należy uznać za obszar zdegradowany.**

Mapa 3. Obszary zdegradowane na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

4. Obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno⁴

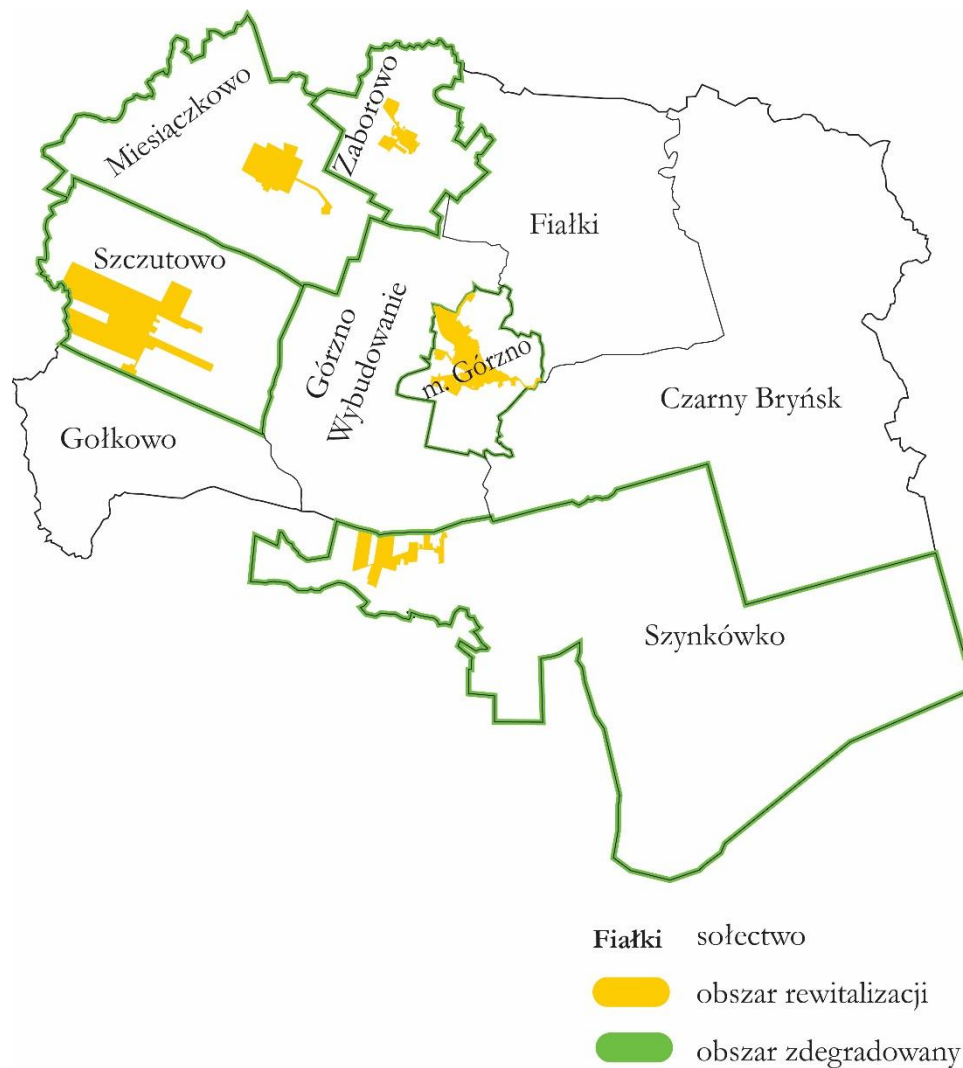
W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji⁵ i „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

⁴ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

⁵ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Mapa 4. Obszar rewitalizacji i zdegradowany na terenie Miasta i Gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

Z tego względu obszar rewitalizacji w Mieście Gminie Górzno składa się z kilku podobszarów położonych zarówno w części miejskiej, jak i wiejskiej, które łącznie stanowią 3,06% powierzchni Miasta i Gminy Górzno i są zamieszkiwane przez 29,85% jej mieszkańców.

Dla zachowania progów 30% ludności gminy i 20% powierzchni gminy objętej rewitalizacją, zarówno w części miejskiej, jak i wiejskiej obszary rewitalizacji zostały ograniczone do terenów, które najbardziej potrzebują wsparcia.

Tabela 19. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Górzno objęta rewitalizacją

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Obszar I - Centrum	620	15,28	60,94	0,51
Miesiączkowo	248	6,11	52,14	0,44
Szczutowo	54	1,33	46,87	0,39
Szynkówko	102	2,51	180,00	1,51
Zaborowo	187	4,61	25,02	0,21
Razem	1 211	29,85	364,97	3,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

4.1. Obszar rewitalizacji – miasto

W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji w części miejskiej Miasta i Gminy Górzno pod uwagę wzięto te jednostki, które zostały uznane za obszar zdegradowany, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, czyli Obszar I – Centrum i Obszar II⁶. Tak wskazany obszar przekracza wspomniany próg 30% ludności Miasta i Gminy Górzno. W związku z tym obszar rewitalizacji został zawężony do tej jednostki, w której liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa. Na terenie Obszaru I - Centrum, wszystkie 4 analizowane wskaźniki przyjęły wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla całej gminy, natomiast na Obszarze II taki stan odnotowano w odniesieniu do 2 analizowanych wskaźników.

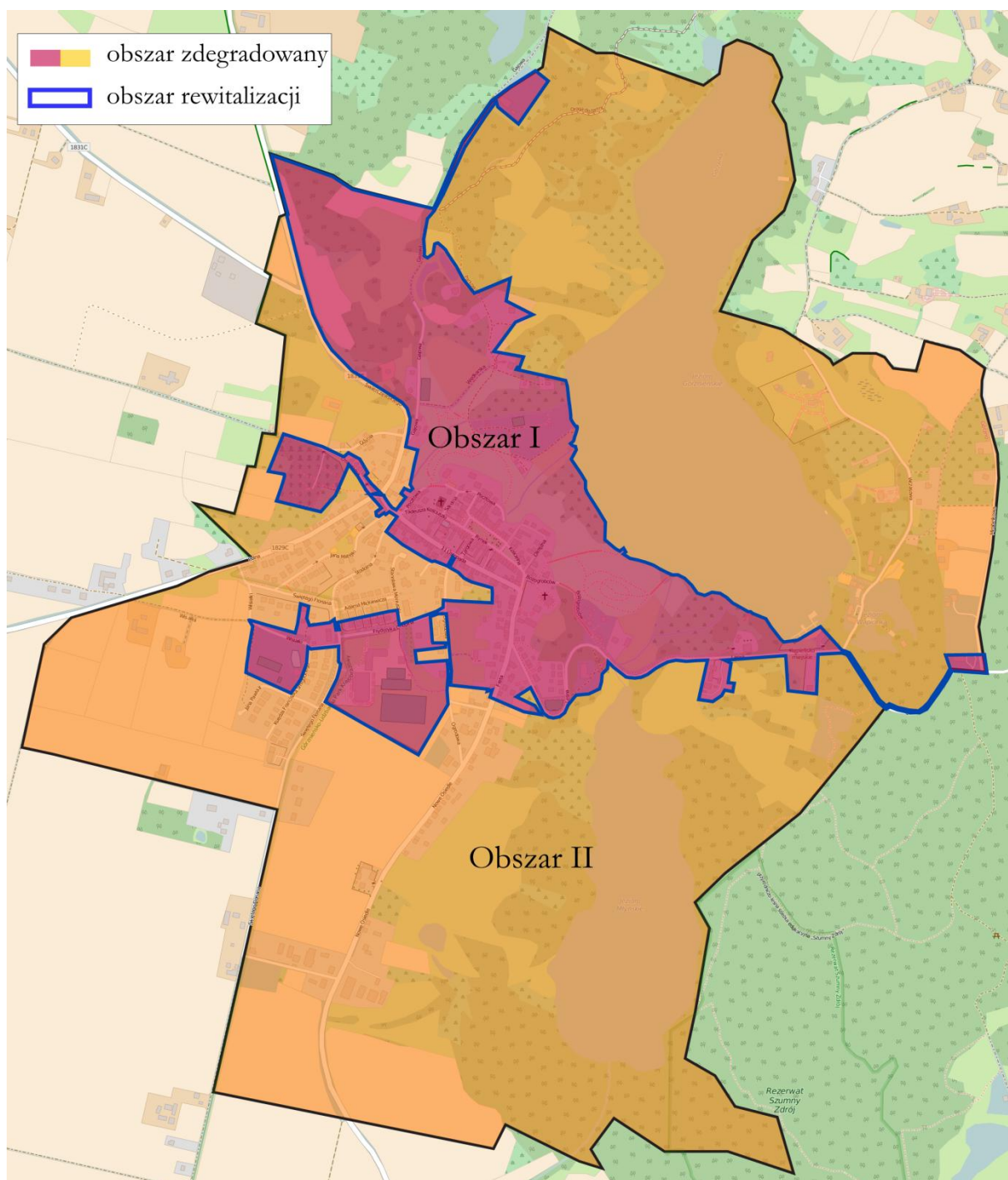
W związku z powyższym **obszar rewitalizacji w części miejskiej Miasta i Gminy Górzno został zawężony do Obszaru I – Centrum, który zajmuje powierzchnię 60,94 ha (0,51% powierzchni Miasta i Gminy Górzno) i jest zamieszkiwany przez 620 osób (15,28% ludności Miasta i Gminy Górzno).**

Obszar I - Centrum cechuje się **większym zaawansowaniem procesu starzenia się społeczeństwa** niż obszar całego Miasta i Gminy Górzno. Odsetek osób starszych w odniesieniu do ogółu ludności na wskazanym obszarze wynosi 16,45% i jest wyższy niż średni wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno, który wynosi 14,03%. Proces starzenia się społeczeństwa jest zjawiskiem powszechnie występującym, a na danym obszarze zostało ono zdiagnozowane jako nasilone. Innym niekorzystnym zjawiskiem są **problemy rynku pracy** – udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na tym obszarze wynosi 38,46%, przy czym średnia dla Miasta i Gminy Górzno w tym przypadku jest równa 28,57%. Na Obszarze I - Centrum problemem jest **niesamodzielność ekonomiczna mieszkańców** – udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 12,57%, przy średniej dla Miasta i Gminy Górzno 11,20%.

⁶ Zasięg terytorialny każdego z obszarów został przedstawiony w rozdziale 1.1.

O konieczności objęcia tego terenu rewitalizacją świadczy również fakt występowania tutaj problemów ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej, których ze względu na ich charakter nie można było zmierzyć za pomocą wskaźników wskazanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Nie mniej jednak problemy w tej sferze istotnie wpływają na jakość życia mieszkających tu osób. W tym miejscu należy wskazać na **niską jakość terenów publicznych – tj. rynku i parku miejskiego**. Są to miejsca, w którym skupia się życie społeczne i kulturalne całego miasta. Tymczasem są tereny zaniedbane i zniszczone. Kwestia ta była często podnoszona na spotkaniach konsultacyjnych. Cała architektura rynku, a więc skwer, parkingi, tereny zielone, obiekty małej architektury, ciągi komunikacyjne są w złym stanie i wymagają modernizacji oraz uporządkowania. Podjęcie działań w tym miejscu spowoduje poprawę estetyki centralnej części miasta i dostosowanie do otaczającej zabudowy. Górzno jest ośrodkiem turystycznym, więc rynek powinien być jego wizytówką, miejscem ładnym i zadbanym, gdzie chętnie spotykają się mieszkańcy i turyści. Powinien również stanowić centrum życia dla całego miasta – tutaj powinno organizować się imprezy plenerowe, terenowe zajęcia w ramach działań aktywizująco-integracyjnych. Najpierw jednak trzeba przeprowadzić renowację rynku, w którą można zaangażować mieszkańców (głównie bezrobotnych, objętych aktywizacją społeczno-zawodową). Poza rynkiem, drugim obszarem, który wymaga interwencji w ramach rewitalizacji jest park miejski. To niewielki teren zielony położony w centrum miasta, w pobliżu jeziora Górzno. Znajduje się częściowo na trasie ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej "Wokół jeziora Górzno". Jest to obszar pełen drzew i zieleni, idealny na spacer czy uprawianie sportu. Park jest chętnie odwiedzany przez turystów i mieszkańców. Niestety obecnie jest zaniedbany – nieuporządkowane ścieżki, brak lub zniszczone ławki i inne obiekty infrastruktury parkowej, brak nowych nasadzeń. Tymczasem przestrzeń parku mogłaby być z powodzeniem wykorzystana nie tylko na cele turystyczne, ale organizację imprez, festynów i innych akcji integrujących mieszkańców, prowadzenie zajęć rekreacyjnych dla seniorów itp. Do jego odnowy również można zaangażować po odpowiednim przeszkoleniu osoby bezrobotne.

Mapa 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Miasta Górzno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

4.2. Obszar rewitalizacji – obszar wiejski

Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno składa się z części miejscowości wchodzących w skład sołectw zaliczonych do obszarów zdegradowanych, na których planowana jest interwencja w ramach rewitalizacji, tj. miejscowości **Miesiączkowo, Szczutowo, Szynkówko i Zaborowo**. Tak ograniczony obszar nie przekracza 20% powierzchni Miasta i Gminy Górzno i 30% mieszkańców Miasta i Gminy Górzno.

Tabela 20. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno

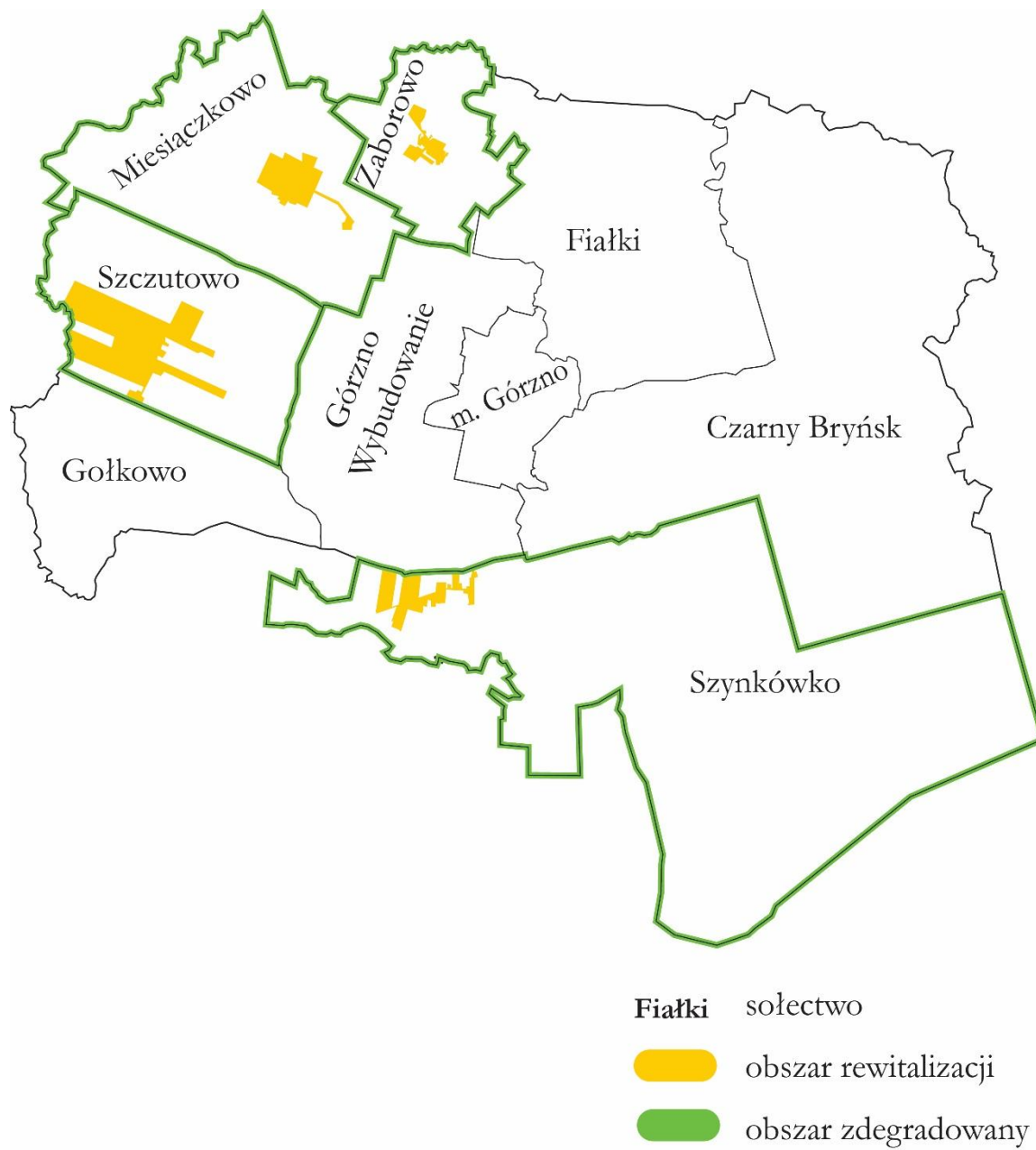
Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Miesiączkowo	248	6,11	52,14	0,44
Szczutowo	54	1,33	46,87	0,39
Szynkówko	102	2,51	180,00	1,51
Zaborowo	187	4,61	25,02	0,21
Razem	591	14,57	304,03	2,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Zasięg obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego w części wiejskiej na tle Miasta i Gminy Górzno przedstawia poniższa mapa.

Mapa 6. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno

Źródło: Opracowanie własne

„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” wskazują, że do obszaru rewitalizacji, na którym będą prowadzone przedsięwzięcia wynikające z programu rewitalizacji należy zaliczyć te obszary zdegradowane (w całości lub częściowo), które spełniają przynajmniej jeden z zestawów kryteriów i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych. Dla obszarów wiejskich przewidziano następujące 4 cele rewitalizacji:

- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione zostaną następujące warunki:
  - a) występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego,
  - b) na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, chyba że uzasadniona i planowana interwencja zakłada utworzenie infrastruktury: komplementarnej wobec już istniejącej, lub bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowej infrastruktury już istniejącej, utworzenie infrastruktury należącej do tej samej kategorii oraz umożliwiającej realizację zadań/aktywności tego samego rodzaju, jeśli zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej, lub utworzenie infrastruktury zastępującej infrastrukturę tego samego rodzaju likwidowaną ze względu na stan wyeksploatowania, brak funkcjonalności, niespełnianie warunków bezpieczeństwa - to nie jest konieczne spełnienie wspomnianego warunku odległości 1,5 km.
- **Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
  - a) występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego,
  - b) na terenie gminy są zarejestrowane osoby bezrobotne.
- **Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.** Za obszary rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
  - c) miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
  - d) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).
- **Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.** Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
  - a) miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,
  - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

W związku z tym, że na terenach zdegradowanych w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno **nie występują obszary wykazujące cechy przestrzeni zdegradowanych**⁷ przy wyznaczaniu obszarów rewitalizacji **nie było możliwe wskazanie celów rewitalizacji związanych z przekształceniem przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji społecznej i gospodarczej**. Mimo, iż na badanym obszarze występują inne negatywne zjawiska wskazujące na konieczność podjęcia interwencji w ramach tych dwóch celów, np. bezrobocie, starzejące się społeczeństwo, zły stan techniczny obiektów pełniących funkcje miejsc aktywizacji społecznej (świetlice wiejskie).

W związku z powyższym pod uwagę wzięto pozostałe 2 cele dotyczące rozwoju społecznego dzieci i młodzieży oraz zwiększenia partycypacji wśród społeczności gdzie nasilone jest korzystanie z pomocy społecznej. Każda z miejscowości wskazywanych do rewitalizacji spełnia przynajmniej jeden z tych celów.

Tabela 21. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Obszar rewitalizacji	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Mięszczkowo	Mięszczkowo należy do rejonu obsługi m. in. Szkoły Podstawowej SPSK w Mięszczkowie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (56%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.
Szczutowo	Szczutowo należy do rejonu obsługi m. in. Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Golkowie, w której przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów za ostatnie 3 lata (58%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie (62%).	
Szynkówko	Szynkówko i Zaborowo należą do rejonu obsługi Zespołu Szkół w Górznie, gdzie względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. jest niższy (97%) od względnego wyniku w dowolnym roku z trzech poprzedzających lat (np. 2014 r. – 106%, w 2013 r. – 104%)	
Zaborowo		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Tabela 22. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar rewitalizacji	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej – wskaźnik dla Miasta i Gminy Górzno wynosi 7,27%	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Mięszczkowo	Nie spełnia warunku, gdyż wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wynosi 4,97% i jest niższy od średniej wartości Miasta i Gminy Górzno.	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia
Szczutowo	W Szczutowie udział osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 11,32% i jest wyższy od przeciętnej w Mieście i Gminie Górzno.	

⁷ Definicja przestrzeni zdegradowanych została wskazana w rozdziale 1.2.2

		uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej.
Szynkówko	W Szynkówku udział osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 7,55% i jest wyższy od przeciętnej w Mieście i Gminie Górzno.	
Zaborowo	W Zaborowie udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 10,68% i jest wyższy od przeciętnej w Mieście i Gminie Górzno.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Poniższe diagnozy poszczególnych podobszarów rewitalizacji w Mieście i Gminie Górzno skupiają się na analizie czynników i zjawisk kryzysowych, skali i charakterze potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalnych potencjalach występujących na tych obszarach w sferze społecznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

5.1 Miasto Górzno – obszar I

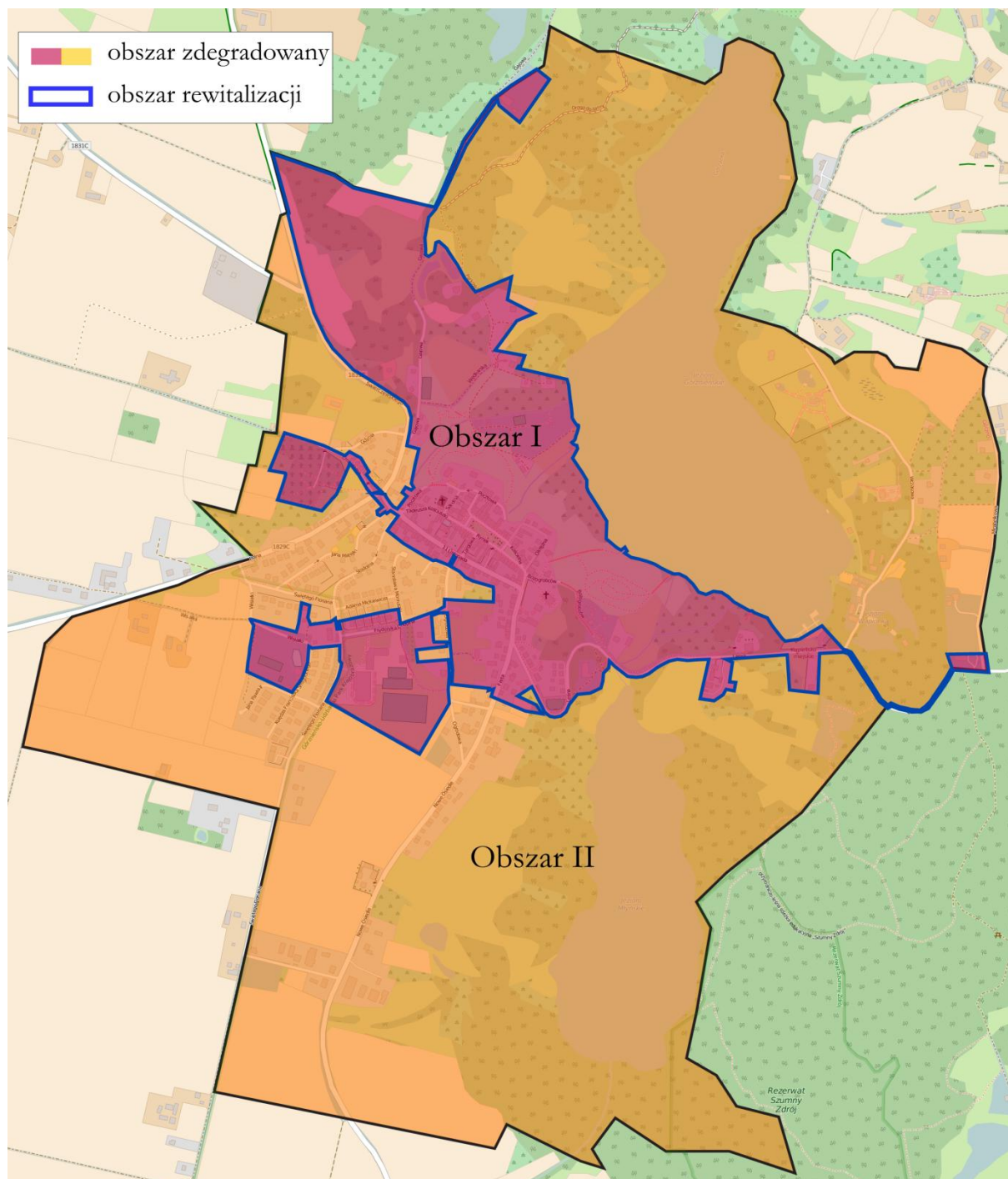
W mieście Górzno rewitalizacją objęto jedną z dwóch wydzielonych jednostką, tj. obszar I – Centrum. Obejmuje on przede wszystkim centralną część miasta o powierzchni 60,94 ha, co stanowi 0,51% powierzchni Miasta i Gminy Górzno i 17,78% powierzchni miasta. Na tym terenie mieszka 620 osób (15,28% ludności Miasta i Gminy Górzno i 43,15% mieszkańców miasta). W jednostce wyznaczonej do rewitalizacji znajduje się 20 ulic. Podobszar obejmuje ściśle centrum miasta oraz najważniejsze instytucje gminne i obiekty, które będą brać udział w procesie rewitalizacji

Tabela 23. Ulice wchodzącego w skład obszaru rewitalizacji

L.p.	Ulica
1	11 Listopada
2	Bożogrobców
3	Chopina
4	Cmentarna
5	Św. Floriana (działki nr 491, 493/3, 493/4)
6	Freta
7	Gajowa
8	Jana Matejki (działka nr 86/1)
9	Kościelna
10	Kościuszki
11	Leśna
12	Okrężna
13	Parkowa
14	Pocztowa
15	Rynek
16	Stanisławy Wałasiewiczówny
17	Szkolna
18	Targowa
19	Wędkarska
20	Wisiałki (działki nr 494, 495)

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 7. Miasto Górzno – obszar rewitalizacji

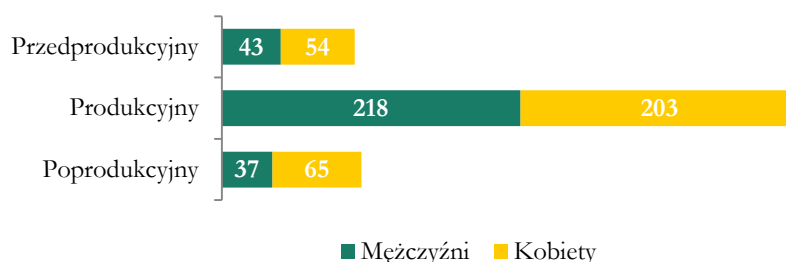

Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

Sfera społeczna

W 2015 r. na obszarze rewitalizacji w mieście mieszkało 620 osób, co stanowi 15,28% ludności Miasta i Gminy Górzno. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 421 osób, następnie w wieku poprodukcyjnym – 102 osoby, zaś najmniej liczna była grupa osób w wieku przedprodukcyjnym – 97 osób.

Wykres 2. Liczba ludności w 2015 r. – obszar I

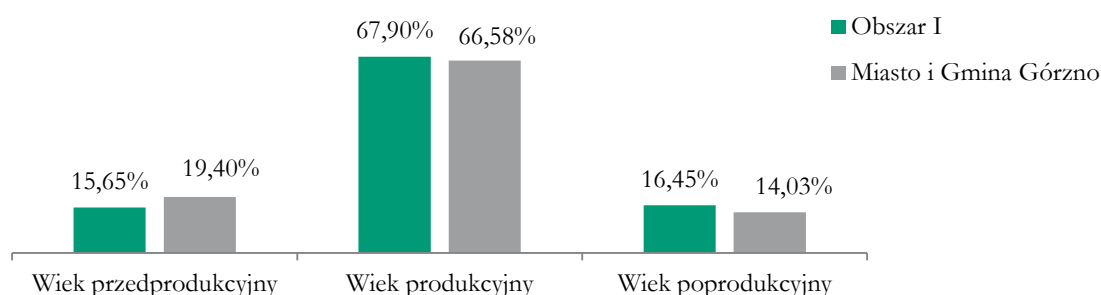

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. (67,9%) był nieznacznie wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (66,58%). Udział w społeczeństwie osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym kształtował się na podobnym poziomie. **Odsetek osób starszych był nieco wyższy (16,45%) niż w Mieście i Gminie Górzno.** Z kolei osoby w wieku przedprodukcyjnym, czyli do 17 roku życia stanowią 15,65% społeczeństwa na obszarze rewitalizacji, czyli mniej niż średnio w Mieście i Gminie Górzno.

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada na tym obszarze 47 osób wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego jest korzystniejszy niż w Mieście i Gminie Górzno gdzie wynosi 50 osób. Natomiast **stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 24,23%**, podczas gdy w Mieście i Gminie Górzno jest to 21,07%.

Wykres 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2015 r. – obszar I

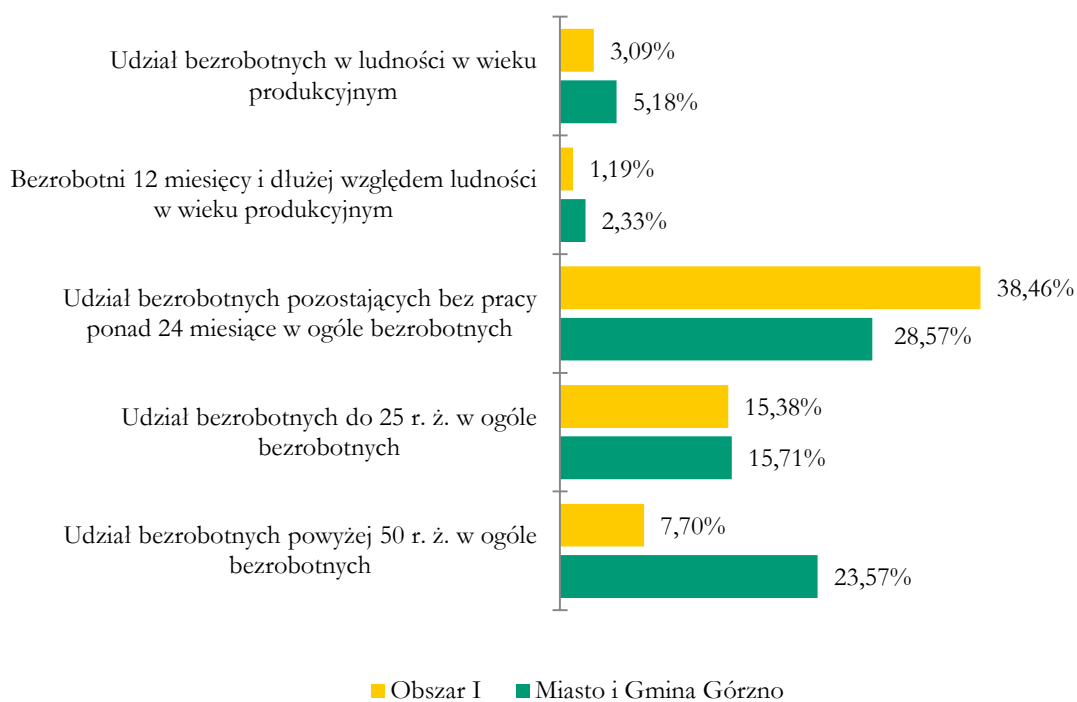

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W Górznie wyraźnie widać, że dużą część społeczeństwa stanowią osoby starsze. W mieście działa Klub Seniora „Radosna Jesień” i jest to jedyny podmiot zajmujący się sprawami seniorów. Oczywiście zreszta on niewielką grupę seniorów. Większość osób jest pozostawionych samym sobie, spędzają cały swój czas w domu, nie spotykają się z innymi, nie integrują. Ponadto dla osób starszych nie ma wsparcia nie tylko w formie aktywizacji tej grupy, ale też w zakresie opieki nad tymi osobami – na terenie Miasta i Gminy nie ma placówek typu dzienny dom pobytu itp. **Osoby starsze w społeczeństwie tego obszaru stanowią grupę defaworyzowaną, zagrożoną wykluczeniem społecznym.** W związku z tym uzasadnione jest podejmowanie działań rewitalizacyjnych mających na celu wsparcie tych osób poprzez zaangażowanie ich we wspólne działania kulturalne i aktywizacyjne podejmowane w mieście (integracja z innymi mieszkańcami), stworzenie miejsca spotkań (w tym dla klubu seniora), gdzie seniorzy będą mogli się spotykać, uczestniczyć w organizowanych zajęciach i innych formach aktywizacji.

Poziom bezrobocia mierzony odsetkiem osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym jest niższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdyż w 2015 wynosił 3,09% wobec 5,18%. Również stosunek osób bezrobotnych przez okres 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym był niższy – 1,19%. W 2015 r. na obszarze rewitalizacji bez pracy pozostawało 13 osób (liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy). 38,46% tych osób pozostaje bez pracy przez ponad 24 miesiące. Większość bezrobotnych stanowią osoby między 25 a 50 rokiem życia.

Wykres 4. Bezrobocie w 2015 r. – obszar I

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

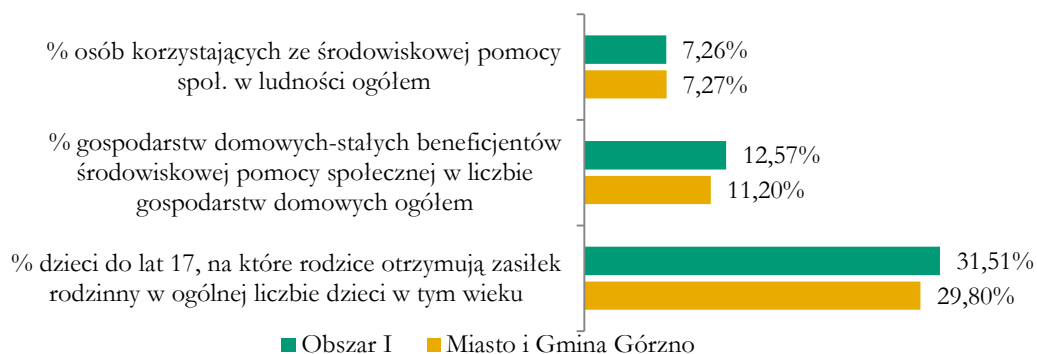
Pomimo, że bezrobocie na obszarze I Górzna jest stosunkowo niskie, **problemem jest, że wielu spośród tych bezrobotnych nie ma pracy przez długi okres czasu – ponad 2 lata**. Osoby te są oddalone od rynku pracy, od dawna nieaktywne zawodowe, bezradne życiowe. **Jest to kolejna grupa zagrożona wykluczeniem społecznym lub wykluczona społecznie**, na którą należy zwrócić uwagę w ramach prowadzonej w Mieście i Gminie Górzno rewitalizacji. Problem bezrobocia dostrzegają również mieszkańcy, co pokazało przeprowadzone badanie ankietowe. Należy zaproponować tej grupie kompleksowe wsparcie: od treningu kompetencji społecznych, rozmów z psychologiem i doradcami zawodowymi, po przeszkolenie pod kątem zdobycia nowych, konkretnych umiejętności przydatnych na rynku pracy, a następnie pomoc w znalezieniu pracy. W ramach wspierania zatrudnienia i integracji grup wykluczonych społecznie można osoby bezrobotne odpowiednio przeszkolić, a następnie zatrudnić przy realizacji różnego typu inwestycji (np. remonty, prace porządkowe) wykonywanych w ramach rewitalizacji dla dobra wspólnego. W ten sposób bezrobotni nie tylko zdobędą nowe kompetencje i praktyczne umiejętności, ale i zintegrują się ze społeczeństwem, a ich praca będzie doceniana przez innych, nastąpi aktywizacja społeczno-zawodowa.

W 2015 r. na obszarze rewitalizacji ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 45 osób w gospodarstwach domowych i stale 22 gospodarstwa. Natężenie korzystania z pomocy społecznej mierzone odsetkiem osób korzystających w ludności ogółem wyniosło 7,26% i było na porównywalnym poziomie jak w Mieście i Gminie Górzno. **Odsetek gospodarstw domowych będących stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 12,57%, czyli więcej niż przeciętnie**

w Mieście i Gminie Górzno. Również odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (31,51%) był wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (29,80%).

Wykres 5. Poziom korzystania z pomocy społecznej w 2015 r. – obszar I

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Wiele osób/gospodarstw domowych korzysta z pomocy społecznej, często powodem tego są nie tylko niskie dochody, ale też inne problemy – bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, trudności opiekuńczo-wychowawcze, niesamodzielność, bezradność. Kwestie te jako problemy społeczne często wskazywali mieszkańcy biorący udział w ankiecie. Jedynym podmiotem działającym w sferze pomocy i integracji społecznej w Mieście i Gminie Górzno jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który obecnie realizuje i chce również w ramach rewitalizacji podejmować działania na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Wytypowane przez GOPS osoby/rodziny powinno się objąć wsparciem psychologicznym, zapewnić poradnictwo prawne/obywatelskie, poddać treningom kompetencji społecznych itp. W działania te mogą zaangażować się również inne instytucje gminne np. Gminny Ośrodek Kultury oraz organizacje pozarządowe. Osoby/rodziny borykające się z różnymi trudnościami życiowymi należy również zaaktywizować i zintegrować z innymi mieszkańcami, aby nie czuli się wykluczeni, odsunięci na margines. Ważne w tym kontekście będzie także stworzenie odpowiedniego zaplecza lokalowego jako centrum działań kreatywnych, gdzie będą realizowane wszelkie działania społeczne podejmowane w procesie rewitalizacji skierowane do wszystkich grup defaworyzowanych.

W 2015 r. na terenie miasta Górzna Policja odnotowała 105 interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 38,46% wszystkich interwencji w Mieście i Gminie Górzno. Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych wyniósł 28,46% i tym samym był o 2,11 p. p. wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (26,35%). Powyższe również wskazuje na potrzebę podjęcia działań w kierunku wsparcia osób i rodzin znajdujących w trudnej sytuacji, aby przeciwdziałać takim zjawiskom jak uzależnienia czy przemoc domowa.

Kształceniem na poziomie podstawowym i gimnazjalnym zajmuje się Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej, w skład którego wchodzi Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne. Na tym terenie znajduje się również Liceum Ogólnokształcące Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich.

Wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. objętych było 11 spośród 15 dzieci w wieku 3-5 lat, co stanowi 73,33%, a więc więcej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (63,01%). Do przedszkola uczęszczają dzieci z całej gminy. Odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną w Mieście i Gminie Górzno w 2015 r. wyniósł 63,01%. Poziom ten mógłby być wyższy gdyby nie **brak miejsc w istniejącym przedszkolu**.

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. była **niższa niż w województwie** kujawsko-pomorskim. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Górznie w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 67% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%.

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Szkole Podstawowej w Górznie (63%) **był wyższy niż przeciętny wynik w województwie** (62%). Natomiast tzw. **względny wynik**, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Górznie **był niższy niż względny wynik z 2013 r. i 2014 r.**

Tabela 24. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Zespole Szkół w Górznie

Szkola	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat	Względny wynik w 2013	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%	104%	106%	97%
Woj.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie za ostatnie 3 lata (2013-2015) **ze wszystkich zdawanych przedmiotów były niższe** niż przeciętne wyniki w województwie. Szczegółowe zestawienie wyników pokazuje poniższa tabela.

Tabela 25. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	56%	52%	55%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	51%	53%	60%	56%	58%	62%	55%	59%
Część matematyczna	Matematyka	37%	39%	47%	46%	45%	47%	41%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	53%	46%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	59%	60%	60%	60%	64%	63%	60%	62%
	J. angielski - rozsz.	38%	36%	44%	43%	42%	44%	39%	43%
	J. niemiecki - podst.	47%	38%	46%	55%	50%	53%	44%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Niższe niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim wyniki kształcenia uwidaczniają potrzebę podjęcia odpowiednich działań w tej sferze. Wsparcie jakości kształcenia może się odbywać nie tylko poprzez zajęcia szkolne, ale również zajęcia pozalekcyjne, odbywają się poza szkołą, w świetlicach

wiejskich czy Gminnym Ośrodku Kultury itp. W ramach organizacji spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży można poprzez zabawę i rozwijanie zainteresowań uczyć i wzmacniać kompetencje kluczowe.

Wśród instytucji i organizacji pozarządowych, które na obszarze objętym rewitalizacją organizują życie społeczne oraz kulturalne mieszkańców i które w różnych rolach będą uczestniczyć w procesie rewitalizacji, należy wymienić:

- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Górznie,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno,
- Klub Seniora „Radosna Jesień”,
- Jaskółka. Fundacja Na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Fundacja Rozwoju i Edukacji w Górznie,
- Fundacja GEOLIFE,
- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Teodoryk,
- Fundacja Stop Promilom,
- Akcja Katolicka przy Parafii Rzymskokatolickiej Podwyższenia Krzyża Świętego w Górznie,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy UNIFREEZE Górzno,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „KUŹNIA”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Górznie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Miesiączkowie,
- Fundacja Mai i Mata Kwiatkowskich,
- Ośrodek Edukacji Ekologicznej „Wilga”.

Oczywiście zasięg działania tych instytucji i organizacji pozarządowych obejmuje obszar całej gminy, a więc również wszystkie obszary wskazane do rewitalizacji.

Wiele o problemach tego obszaru mogli powiedzieć mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu konsultacyjnym, które odbyło się 7 lipca 2016 r. Poruszono wówczas kwestię **konieczności rozbudowy i remontu przedszkola, gdyż obecna liczba dostępnych miejsc nie zaspokaja istniejących potrzeb, a także stworzenia żłobka i dziennego domu pobytu dla seniorów. Wskazywano także na brak miejsca do organizacji spotkań, a także niską aktywność mieszkańców.** Pomimo poprawnej oferty kulturalnej nadal poziom partycypacji społecznej w organizowanych wydarzeniach artystycznych i patriotycznych jest niski.

Ponadto uczestnicy spotkania zwracali uwagę na **potrzebę realizacji następujących przedsięwzięć społecznych:**

- Zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży,
- Szkolenia dla młodzieży mające na celu budowanie kapitału społecznego, zmianę myślenia o przyszłości,
- Założenie klubu dyskusyjnego – jako miejsca spotkań i rozmów o przyszłości Miasta i Gminy Górzno,
- Organizacja warsztatów rozwijających świadomość społeczną w zakresie konieczności rozwoju w oparciu o turystykę.

Tego typu działania przyczynią się do złagodzenia zdiagnozowanych problemów, tj. niskich wyników w edukacji, bezrobocia, uzależnienia od pomocy społecznej, niskiego zaangażowania w życie miasta i gminy, podniesienie poziomu przedsiębiorczości.

Sfera gospodarcza

Według danych z 2015 r. na obszarze rewitalizacji w mieście 37 osób prowadziło działalność gospodarczą, tak więc na 100 osób w wieku produkcyjnym 8,79 osób prowadziło własną firmę. To więcej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (5,37). W 2016 r. w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego na terenie całego miasta zarejestrowanych było 9 firm, zaś w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej - 80 firm. **Ważną gałęzią gospodarki w Górznie jest turystyka** – wiele firm działa w branży hotelarskiej, gastronomicznej i związanej z obsługą ruchu turystycznego. Ogromny potencjał przyrodniczy i krajobrazowy sprzyja dalszemu rozwojowi tej branży.

Sfera środowiskowa

Na obszarze objętym rewitalizacją brak zagrożeń w sferze środowiskowej. A wręcz przeciwnie, środowisko naturalne jest największym atutem Górzna. Znaczna część obszaru rewitalizacji znajduje się bezpośrednio w granicach Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Utworzony w 1990 r. park krajobrazowy położony na pograniczu trzech województw kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego, w celu ochrony niepowtarzalnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Zajmuje łącznie powierzchnię 275,36 km². Szczególnym walorem GLPK są lasy, które pokrywają ok. 70 % jego powierzchni. O wysokiej randze przyrodniczej GLPK świadczy utworzenie w jego granicach 7 rezerwatów przyrody. Na terenie Parku wyznaczono ponadto dwa obszary ochrony siedlisk Natura 2000: Ostoja Lidzbarska oraz Mszar Płociczno. Zidentyfikowano 20 typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Przez obszar Parku prowadzą szlaki piesze, rowerowe, konne, a także ścieżki rowerowe, trasy kajakowe, punkty widokowe i szlaki nordic walking. Oferta turystyczna jest bardzo bogata i przyciąga wielu turystów. Dzięki rozbudowanej bazie sportowo-rekreacyjnej Górzno jest idealnym miejscem do uprawiania wszelkiego rodzaju turystyki. Ponadto Górzno jest polską stolicą geocaching. Geocaching – to gra o ogólnosięciowym zasięgu, polegająca na zbieraniu skarbów przy wykorzystaniu odbiornika GPS. Ideą przewodnią jest znalezienie ukrytego wcześniej w terenie pojemnika (nazywanego „keszem”) i odnotowanie tego faktu na specjalnej stronie internetowej.

Na obszarze rewitalizacji poza Parkiem znajdują się też inne formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 „Ostoja Lidzbarska” PLH280012,
- Użytek ekologiczny „Łąka ze storczykami”,
- Pomnik przyrody – głaz narzutowy o obwodzie 950 cm i wysokości 1500 cm w parku miejskim,

Na obszarze rewitalizacji nie będą podejmowane żadne działania mogące negatywnie wpłynąć na stan środowiska. Planowane inwestycje wskazane w *rozdziale 8 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych* będą prowadzone zgodnie z zakazami i nakazami wynikającymi z obowiązujących na tym terenie przepisów prawnych. Jednocześnie wskazane w programie przedsięwzięcia, na etapie ich wdrażania - projektowania i realizacji, poddane będą odrębnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko.

Sfera środowiskowa jest największym potencjałem tego obszaru. Dlatego należy w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju i z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego rozwijać ten potencjał, poprzez rozwój gospodarki opartej na turystyce i kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców.

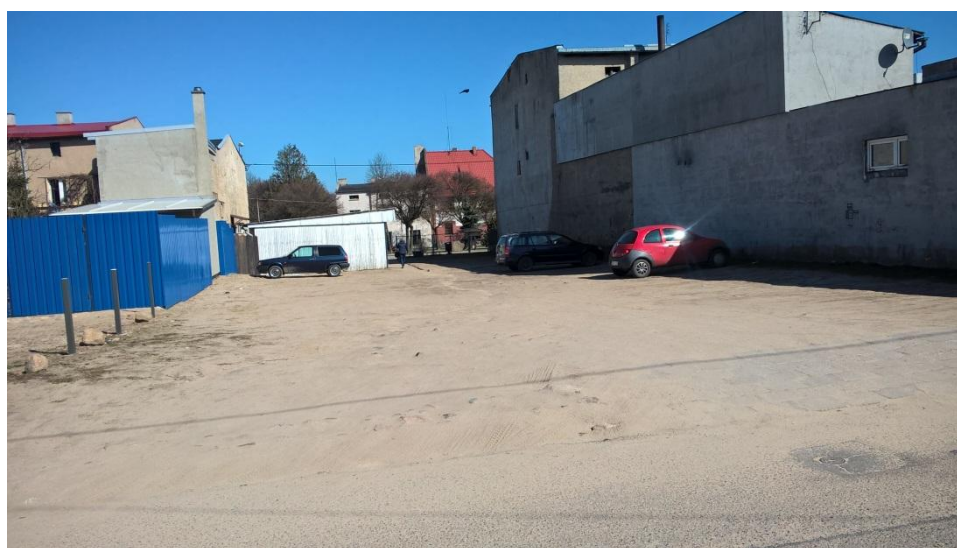
Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Główne kierunki rozwoju przestrzennego miasta (według Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta i Gminy Górzno) opierają się na utrzymaniu dotychczasowego charakteru

funkcjonalnego Górzna jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługującego obszar miasta i gminy oraz ośrodka koncentracji usług związanych z obsługą turystyczną.

Poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną jest dobry. Obszar jest zwodociągowany i skanalizowany. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 186 nieruchomości, a do sieci kanalizacyjnej 182 nieruchomości. **Oczywiście i w tym zakresie potrzebne są prace modernizacyjne i rozbudowa sieci.** Przez obszar przebiegają drogi powiatowe (nr 1829C, 1837C) oraz drogi gminne. Ich stan jest niezadowolający – część odcinków dróg i chodników wymaga modernizacji. Na terenie Miasta Górzna jedynie 4,5 km dróg stanowią drogi utwardzone, pozostałe wymagają modernizacji i utwardzenia. **Zły stan dróg jest jednym z najistotniejszych problemów w tej sferze,** bardzo często wskazywanym przez mieszkańców. W wielu miejscach w przestrzeni publicznej, na ulicach, chodnikach, placach wciąż istnieją **bariery architektoniczne,** które utrudniają poruszanie się osobom niepełnosprawnym i starszym. W badaniu ankietowym często zwracano też uwagę na kwestie dbałości o otoczenie i estetykę – tutaj problemem jest brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji oraz nieład architektoniczny (przypadkowe, nieestetyczne budownictwo). Kwestie te odnoszą się również do centralnego punktu miasta jakim jest rynek. Cała **architektura rynku,** a więc skwer, parkingi, tereny zielone, obiekty małej architektury, ciągi komunikacyjne wymagają modernizacji i uporządkowania. Podjęcie działań w tym miejscu spowoduje poprawę estetyki centralnej części miasta i dostosowanie do otaczającej zabudowy. Górzno jest ośrodkiem turystycznym, więc rynek powinien być jego wizytówką, miejscem ładnym i zadbanym, gdzie chętnie spotykają się mieszkańcy i turyści. Powinien również stanowić centrum życia dla całego miasta – tutaj powinno organizować się imprezy plenerowe, terenowe zajęcia w ramach działań aktywizująco-integracyjnych. Najpierw jednak trzeba przeprowadzić rewitalizację rynku, w którą można zaangażować mieszkańców (głównie bezrobotnych, objętych aktywizacją społeczno-zawodową). Poza rynkiem, drugim obszarem, który wymaga rewitalizacji jest **park miejski.** To niewielki teren zielony położony w centrum miasta, w pobliżu jeziora Górzno. Znajduje się częściowo na trasie ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej "Wokół jeziora Górzno". Jest to obszar pełen drzew i zieleni, idealny na spacer czy uprawianie sportu. Park jest chętnie odwiedzany przez turystów i mieszkańców. Niestety obecnie jest zaniedbany – nieuporządkowane ścieżki, brak lub zniszczone ławki i inne obiekty infrastruktury parkowej, brak nowych nasadzeń. Tymczasem przestrzeń parku mogłaby być z powodzeniem wykorzystana nie tylko na cele turystyczne, ale organizację imprez, festynów i innych akcji integrujących mieszkańców, prowadzenie zajęć rekreacyjnych dla seniorów itp. Do jego odnowy również można zaangażować po odpowiednim przeszkoleniu osoby bezrobotne.

Zdjęcie 5. Rynek w Górznie - miejsce parkingowe widok od ulicy 11 listopada

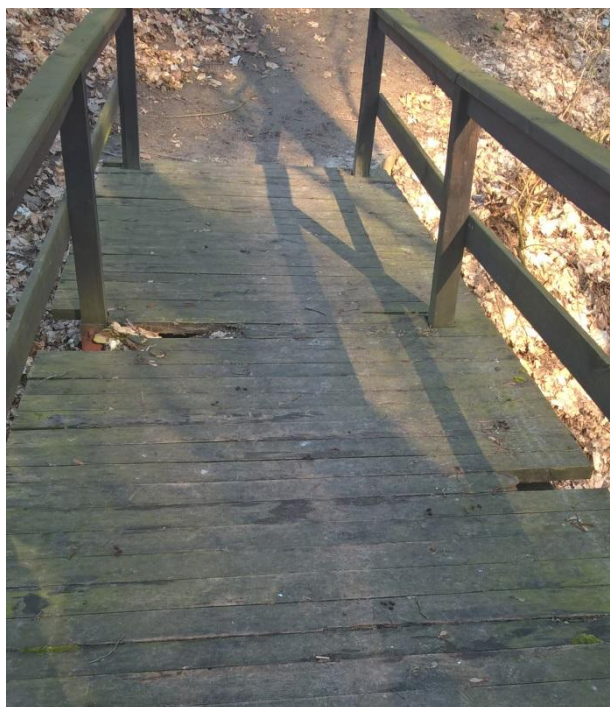

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Zdjęcie 6. Park Miejski w Górznie

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Obszar rewitalizacji **nie posiada obecnie centralnego zaopatrzenia w energię ciepłą** zarówno w odniesieniu do budynków mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej. Obecnie na terenie miasta istnieje 1 kotłownia obsługiwana przez Zakład Usług Komunalnych w Górznie, doprowadzająca ciepło do Zespołu Szkół w Górznie, 2 bloków mieszkalnych oraz Rodzinnego Domu Dziecka. Indywidualne kotłownie stosują główne tradycyjne paliwa, co w sezonie zimowym powoduje zwiększoną produkcję **zanieczyszczeń emitowanych do środowiska**. W celu eliminacji tego zjawiska należy wspierać zwiększanie wykorzystania ekologicznych paliw i odnawialnych źródeł energii, a także sukcesywnie prowadzić termomodernizację budynków. Na terenie wskazanym do rewitalizacji znajduje się 15 budynków, których **stan techniczny ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowaniu** (w tym w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska), co stanowi **12,61% ogółu nieruchomości** (w Mieście i Gminie Górzno – 3,88%).

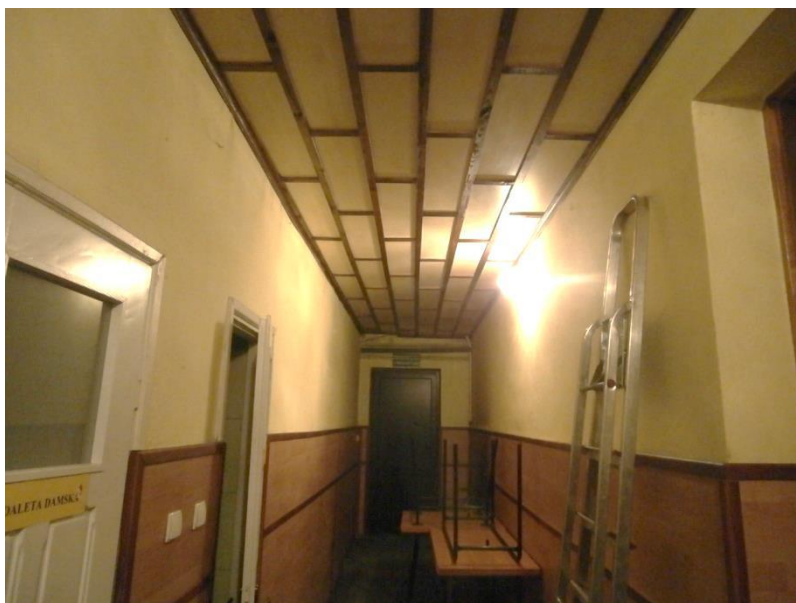
Wyposażenie w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną jest bardzo bogate i jest to niewątpliwym atutem tego obszaru. Z obiektów tych korzystają zarówno mieszkańcy, jak i turyści. Wśród nich znajdują się: kompleks sportowy przy ul. Chopina (w skład którego wchodzi hala sportowa, trawiaste boisko piłkarskie, uniwersalne boisko syntetyczne, siłownia zewnętrzna, sauna fińska), uniwersalny kompleks boisk piaszczystych im. Freda Flinstone'a przy Zespole Szkół, uniwersalny oświetlony kompleks boisk piaszczystych „Wisialki”, kąpielisko wyposażone w sprzęt wodny, park linowy i wiele innych.

Infrastrukturę społeczną tworzą: Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. **Bolączką jest zupełny brak innych form pomocy i integracji społecznej skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym**, m. in. osób starszych i niepełnosprawnych, czy osób i rodzin zmagających się z różnymi problemami i potrzebujących fachowej pomocy.

Krzewieniem kultury, tradycji i integrowaniem mieszkańców zajmuje się GOK i Gminna Biblioteka Publiczna. Stan budynku GOK jest dobry, jednak obiekt wymaga modernizacji centralnego ogrzewania i instalacji elektrycznej, a także zaplecza socjalno-gospodarczego i sanitarnego, pomieszczeń biurowych i sali głównej, zakup wyposażenia i sceny plenerowej. Dostosowanie budynku aby mógł w większym zakresie realizować swoje funkcje statutowe. **Dzięki remontowi budynek zostanie dostosowany do potrzeb organizacji w nim szkoleń czy spotkań kulturalnych**, m. in. dla osób defaworyzowanych. W ten sposób poprawią się możliwości i warunki uczestnictwa w realizowanych przez GOK projektach.

Zdjęcie 7. Budynek GOK

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Istotnym problemem w zakresie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturalnej jest **brak zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w całym mieście swoistego centrum aktywizacji mieszkańców, działań kreatywnych**. Miejsca, które zapewniałyby zaplecze lokalowe dla Koła Gospodyń Wiejskich, Klubu Seniora, organizacji pozarządowych i innych grup nieformalnych, które działają na rzecz aktywizacji społeczeństwa. Aktualnie brak takiego miejsca spotkań znacznie ogranicza działalność tych grup i zniechęca do podejmowania jakiegokolwiek aktywności. Powstanie centrum działań kreatywnych w zaadoptowanym na te cele budynku rozwiązałoby powyższe problemy. Centrum stałoby się miejscem spotkań, aktywizacji i integracji dla wszystkich grup wiekowych. Odpowiednie zaplecze pozwoliłoby na realizację tutaj zajęć/spotkań/szkoleń/warsztatów adresowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Gmina posiada budynek przy ul. Matejki, który może zostać zaadaptowany na cele Centrum Działań Kreatywnych.

Zdjęcie 8. Zdegradowany budynek planowany do adaptacji na cele Centrum Działań Kreatywnych w Górznie

Źródło: *Urząd Miasta i Gminy Górzno*

Obszar posiada bogate zasoby kulturowe, które są jego niewątpliwym potencjałem, należy więc przykładać dużą wagę do dbałości o nie. Wśród obiektów i terenów zabytkowych i o wartości kulturowej oraz tradycji i zwyczajów specyficznych dla tego obszaru należy wymienić:

- Kościół Parafialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego - zabytek klasy zerowej, cel pielgrzymek,
- Kapliczki i krzyże przydrożne – wiele z nich jest zaniedbanych i stopniowo niszczeje,
- Park miejski – dzięki jego rewitalizacji będzie możliwy powrót do tradycji związanej z organizowaniem w nim spotkań i koncertów,
- Tradycje Zakonu Bożogrobców - odtworzenie Bractwa Bożogrobców i propagowanie tradycji rycerskich jest sposobem na integrowanie i aktywizowanie mieszkańców wokół wspólnej historii,
- Promowanie tradycyjnych potraw i obrzędów – sposób na aktywizowanie i pobudzanie przedsiębiorczości.

Podsumowanie problemów i potencjałów obszaru I – Centrum

W oparciu o przedstawioną powyżej diagnozę oraz badanie ankietowe, a przede wszystkim rozmowy z mieszkańcami możliwe było zebranie i przedstawienie w formie podsumowania aspektów negatywnych, ale i potencjałów we wszystkich sferach istotnych w procesie rewitalizacji.

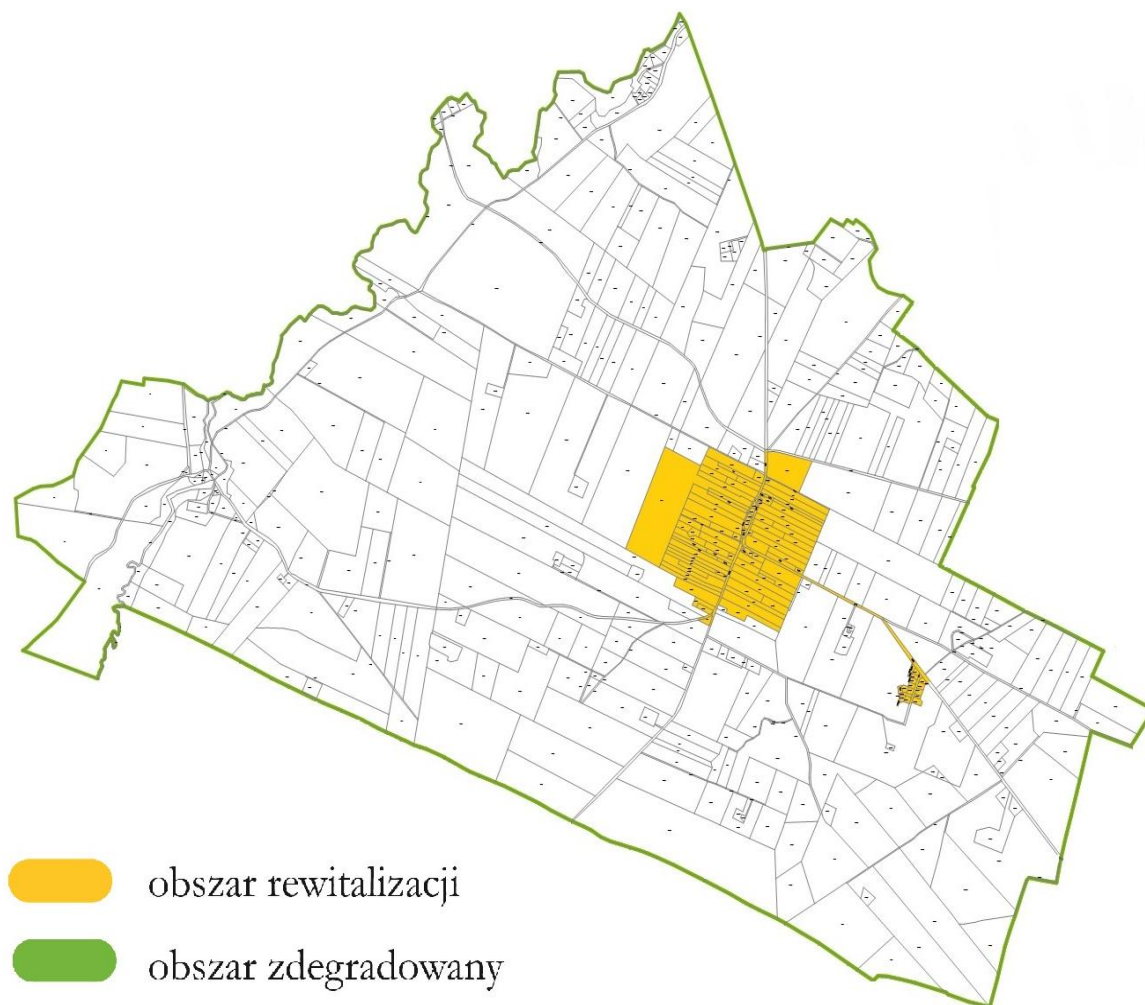
Problem/Potencjał	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wiele osób starszych wśród mieszkańców tego podobszaru i niski udział dzieci świadczy o starzeniu się społeczeństwa, ▪ Seniorzy nie mają zapewnionego wsparcia – brak aktywizacji i specjalistycznej opieki, ▪ Osoby starsze w społeczeństwie tego obszaru stanowią grupę defaworyzowaną, zagrożoną wykluczeniem społecznym, ▪ Wielu bezrobotnych nie ma pracy przez długi okres czasu – ponad 2 lata, osoby te są oddalone od rynku pracy, od dawna nieaktywne zawodowo, bezradne życiowo, stanowią grupę zagrożoną wykluczeniem społecznym lub wykluczoną społecznie, ▪ Wiele osób/gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, często powodem tego są nie tylko niskie dochody, ale też inne problemy – bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, trudności opiekuńczo-wychowawcze, niesamodzielność, bezradność, ▪ Brak swoistego centrum aktywizacji mieszkańców, działań kreatywnych, ▪ Liczne interwencje policji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, ▪ Zbyt mała oferta wsparcia dla osób borykających się różnymi problemami życiowymi, ▪ Poza GOPS, GOK i Gminną Biblioteką Publiczną brak innych form pomocy i integracji społecznej skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, m. in. osób starszych i niepełnosprawnych, czy osób i rodzin zmagających się z różnymi problemami i potrzebującymi fachowej pomocy, ▪ Brak bazy lokalowej dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (KGW, Klub Seniora itp.), ▪ Brak miejsc przedszkolnych, ▪ Odbiegające od poziomu województwa wyniki w edukacji podstawowej i gimnazjalnej, ▪ Niska aktywność mieszkańców, marazm, ▪ Infrastruktura drogowa znajduje się w złym stanie, drogi i chodniki wymagają modernizacji, ▪ Niezadowolający stan infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, ▪ Zły stan terenów publicznych – rynku i parku miejskiego, ▪ Brak centralnego zaopatrzenia w energię cieplną i przewaga stosowania tradycyjnych paliw powodują zanieczyszczenie powietrza w sezonie grzewczym, ▪ Wiele budynków, których stan techniczny ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie (w tym w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska), ▪ Budynek GOK w niewystarczający sposób spełnia swoje funkcje, potrzebuje dostosowania na cele organizacji w nim szkoleń czy spotkań

	kulturalnych.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom bezrobocia mierzony odsetkiem osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym jest niższy niż w Mieście i Gminie Górzno, ▪ Instytucje gminne i organizacje pozarządowe zainteresowane podejmowaniem działań na rzecz rewitalizacji społecznej osób i grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ▪ Ogromny potencjał przyrodniczy i krajobrazowy sprzyja rozwojowi turystyki jako głównej gałęzi gospodarki i źródła przychodów, ▪ Brak zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska, ▪ Czyste środowisko naturalne i liczne obszary chronione są największym potencjałem tego obszaru, ▪ Bogata oferta turystyczna – baza noclegowa i gastronomiczna, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, ▪ Obszar posiada bogate zasoby kulturowe, które są jego niewątpliwym potencjałem.

5.2 Miesiączkowo

Miejscowość Miesiączkowo wchodzi w skład sołectwa o tej samej nazwie. Obszar rewitalizacji obejmuje tylko część miejscowości z zabudowaniami mieszkalnymi i obiektami, które będą wykorzystywane w procesie rewitalizacji oraz gdzie występuje największa koncentracja problemów społecznych. Obszar ten zajmuje powierzchnię 52,14 ha, co stanowi 0,44% powierzchni Miasta i Gminy Górzno. Miesiączkowo położone jest na północ od Miasta Górzno w odległości około 4,7 km. Cechuje się zwartą zabudową – większość zabudowań jest ulokowana wzdłuż drogi powiatowej nr 1831C i 1832C.

Mapa 8. Miesiączkowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego

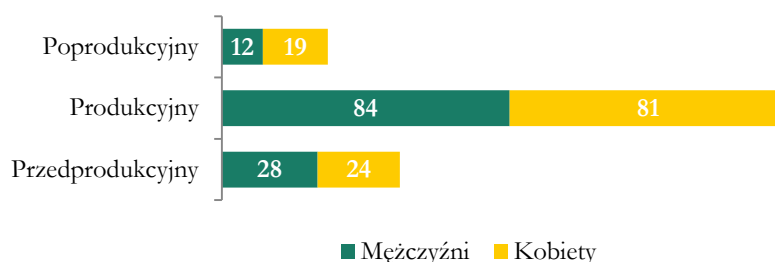

Źródło: Opracowanie własne

Sfera społeczna

W 2015 r. obszar rewitalizacji w Miesiączkowie zamieszkiwało 248 osób (124 kobiety i 124 mężczyźni), co stanowi 6,11% ludności Miasta i Gminy Górzno. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 165 osób, następnie w wieku poprodukcyjnym – 52 osoby, zaś najmniej liczna była grupa osób w wieku przedprodukcyjnym – 31 osób.

Wykres 6. Liczba ludności w Miesiączkowie w 2015 r.

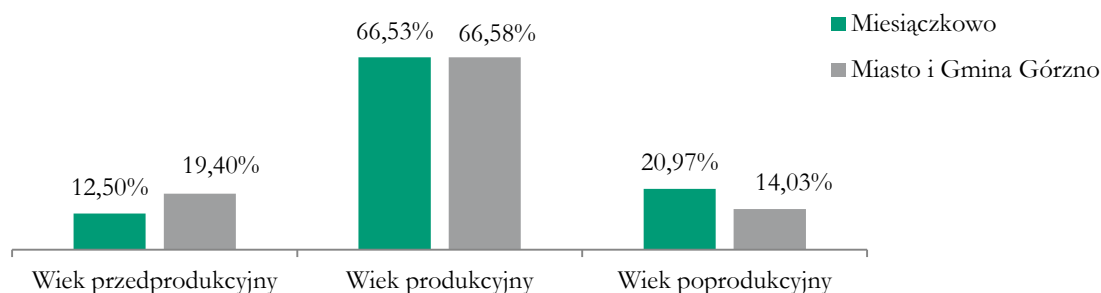

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. (66,53%) był na tym samym poziomie co w Mieście i Gminie Górzno (66,58%). **Znacznie wyższy był natomiast udział w społeczeństwie osób starszych – 20,97%** wobec 14,03% w Mieście i Gminie Górzno (różnica na poziomie 6,94 p. p.). O 6,9 p. p. **niższy niż w Mieście i Gminie Górzno był odsetek dzieci i młodzieży – te stanowią zaledwie 12,50%** mieszkańców (przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno jest to 19,40%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada w Miesiączkowie 50 osób wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego jest taki sam jak w Mieście i Gminie Górzno. Natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 31,5%, podczas gdy w Mieście i Gminie Górzno jest to 21,07%. **Miesiączkowo jest miejscowością z typowym starzejącym się społeczeństwem**, która cechuje się wysokim odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz niskim w wieku przedprodukcyjnym. Tymczasem osoby starsze nie otrzymują tutaj większego wsparcia – nie ma skierowanych do nich zajęć czy spotkań, brak również specjalistycznej pomocy zdrowotnej czy rehabilitacyjnej. Dlatego też na tym obszarze konieczne jest **podjęcie odpowiednich działań dostosowanych do panujących trendów demograficznych**, a więc przede wszystkim rozwój usług skierowanych do seniorów.

Wykres 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Miesiączkowie w 2015 r.

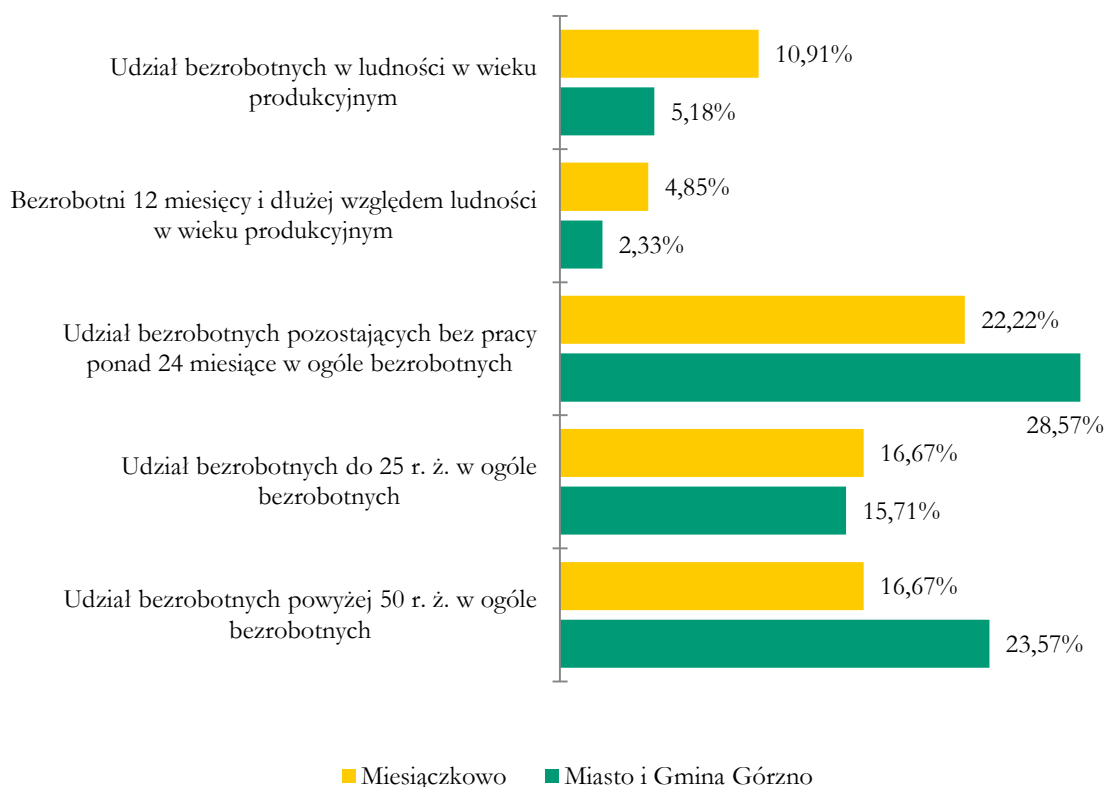

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Przedstawione poniżej dane na temat struktury bezrobocia wskazują, że **poziom bezrobocia** mierzony odsetkiem osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym jest w Miesiączkowie **wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdyż w 2015 wynosił 10,91%** wobec 5,18%. Również stosunek osób bezrobotnych przez okres 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym jest wyższy – 4,85%. W 2015 r. w Miesiączkowie pozostawało bez pracy 18 osób. Przez

ponad 24 miesiące bez pracy pozostaje 22,22% bezrobotnych (4 osoby). Spośród wszystkich bezrobotnych czworo to osoby do 25 roku życia (16,67%), a kolejne 4 osoby mają powyżej 50 lat (16,67%).

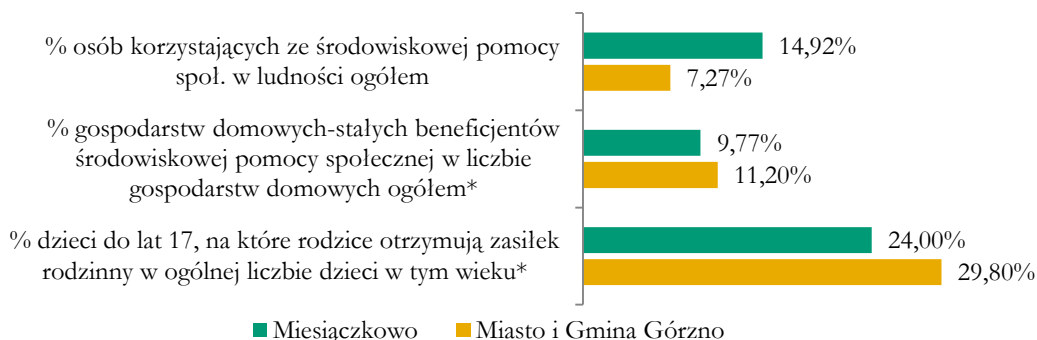
Wykres 8. Bezrobocie w Miesiączkowie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. w Miesiączkowie ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 37 osób. **Natężenie korzystania z pomocy społecznej mierzone odsetkiem osób korzystających w ludności ogółem wyniosło 14,92%** wobec 7,27% w Mieście i Gminie Górzno. W całym sołectwie pomocą społeczną objętych było 13 gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw domowych stale objętych pomocą środowiskową wyniósł 9,77% (w Mieście i Gminie Górzno - 11,20%). Również odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w sołectwie (24%) był niższy niż w Mieście i Gminie Górzno (29,80%).

Wykres 9. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Miesiączkowie w 2015 r.

*Dane dla całego sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W Miesiączkowie 2015 r. Policja odnotowała 49 interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 17,95% wszystkich interwencji w Mieście i Gminie Górzno. **Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych wyniósł 36,84%** i tym samym był wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (26,35%). Według statystyk policyjnych w badanym roku nie doszło do popełnienia przestępstw i wykroczeń przez młodzież w wieku 13-18 lat.

Osoby starsze, bezrobotne, żyjące w ubóstwie, nieporadne życiowo, zmagające się z różnymi problemami to w Miesiączkowie **grupy zagrożone wykluczeniem społecznym**, które nie otrzymują odpowiedniego wsparcia, w tym wsparcia psychologicznego.

Kształceniem na terenie Miesiączkowa zajmuje się Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej, w skład którego wchodzi Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne. W Miesiączkowie działa również Niepubliczna Szkoła Podstawowa z klasami I-VI i oddziałem „0” prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie.

Wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. objętych było 15 spośród 21 dzieci w wieku 3-5 lat, co stanowi 71,43%, a więc więcej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (63,01%).

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. **była niższa niż w województwie** kujawsko-pomorskim. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Górznie w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 67% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%. Wyniki w szkole niepublicznej również były niższe i wynosiły odpowiednio 59% z języka polskiego i matematyki oraz 73% z języka angielskiego.

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Szkole Podstawowej w Górznie (63%) **był wyższy niż przeciętny wynik w województwie** (62%). Z kolei w **szkole niepublicznej był niższy (59%)**. Natomiast tzw. **względny wynik**, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Górznie **był niższy niż względny wynik z 2013 r. i 2014 r.** Z kolei w szkole niepublicznej względny wynik był lepszy niż w minionych latach.

Tabela 26. Miesięczkowo – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

Szkola	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat	Względny wynik w 2013	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
SPSK Miesięczkowo	53%	56%	59%	56%	90%	88%	92%
Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%	104%	106%	97%
Woj.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie za ostatnie 3 lata (2013-2015) **ze wszystkich zdawanych przedmiotów były niższe** niż przeciętne wyniki w województwie. Szczegółowe zestawienie wyników pokazuje poniższa tabela.

Tabela 27. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	56%	52%	55%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	51%	53%	60%	56%	58%	62%	55%	59%
Część matematyczna	Matematyka	37%	39%	47%	46%	45%	47%	41%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	53%	46%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	59%	60%	60%	60%	64%	63%	60%	62%
	J. angielski - rozsz.	38%	36%	44%	43%	42%	44%	39%	43%
	J. niemiecki - podst.	47%	38%	46%	55%	50%	53%	44%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Na terenie Miesięczkowa aktywnie działają organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i inne instytucje, w tym m. in.

- Koło Gospodyń Wiejskich w Miesięczkowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Miesięczkowie,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy „UNIFREEZE” Górzno,

Działające podmioty są wspólnie z Miastem i Gminą Górzno (w tym z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej) głównymi organizatorami życia społecznego dla mieszkańców Miesięczkowa. Podejmują działania w zakresie szerzenia tradycji, kultury, sportu

i społeczeństwa obywatelskiego. Zajmują się aktywizacją i animacją mieszkańców. Podmioty te będą istotnymi uczestnikami procesu rewitalizacji.

Podczas **spotkania konsultacyjnego**, które odbyło się 6 lipca 2016 r. jego uczestnicy wskazywali, że kluczową kwestią jest przeprowadzenie **remontu świetlicy wiejskiej** wraz z zakupem wyposażenia. Uczestnicy mieli wiele pomysłów na to jakie działania chcieliby realizować, po zakończeniu remontu w ich świetlicy wiejskiej, np. zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, zajęcia kulturalno-sportowe dla młodzieży, zatrudnienie animatora kultury przez Urząd Miasta i Gminy Górzno i przeszkolenie. Obecnie problemem jest **poziom aktywności wśród mieszkańców** i brak osoby, która czuwałaby nad świetlicą, organizowała i prowadziła w niej zajęcia.

Sfera gospodarcza

Na terenie miejscowości zarejestrowanych jest 19 podmiotów gospodarczych (9 w Krajowym Rejestrze Sądowym i 10 w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej). Największym zakładem pracy na tym obszarze jest UNIFREEZE Sp. z o. o. – producent żywności mrożonej - jednocześnie jedyne przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 9 pracowników. W 2015 r. w Miesiączkowie na 100 osób w wieku produkcyjnym, przypadało 6,06 podmiotów gospodarczych osób fizycznych (10 podmiotów). Tym samym **poziom przedsiębiorczości jest wyższy** niż w Mieście i Gminie Górzno, gdzie wskaźnik ten wynosi przeciętnie 5,37.

Sfera środowiskowa

Obszar objęty rewitalizacją w Miesiączkowie graniczy z obszarem chronionego krajobrazu „**Dolina Drwęcy**”, który zajmuje powierzchnię 55 552,5 ha i rozciąga się na przestrzeni około 85 km, między granicą z województwem warmińsko-mazurskim na północ od Brodnicy, aż po ujście Drwęcy do Wisły w rejonie wsi Złotoria. Niewielka część Miasta i Gminy Górzno w rejonie Miesiączkowa i Zaborowa o powierzchni 110 ha znalazła się w granicach tego obszaru chronionego. Dolina Drwęcy to wyróżniające się przyrodniczo i krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, na których obowiązują określone zasady gospodarowania, np. nie wolno tutaj lokalizować obiektów przemysłowych i rolniczych uciążliwych dla środowiska, należy unikać lokalizacji obiektów z rozbudowaną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną oraz ograniczać przekształcenia powierzchni ziemi, zachować i pomnażać zasoby zieleni.

Na działce nr 33/14 bezpośrednio sąsiadującej z obszarem wskazanym do rewitalizacji w parku podworskim znajduje się skupisko 3 drzew uznanych za pomniki przyrody (dąb szypulkowy, dąb bezszypulkowy i klon) o obwodach odpowiednio 366 cm, 280 cm i 266 cm oraz wysokościach 16 m, 21 m i 23 m.

Bezpośrednio na obszarze objętym rewitalizacją **nie występują żadne formy ochrony przyrody. Brak również zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Większość zanieczyszczeń pochodzi z ogrzewania budynków mieszkalnych, w związku z czym zanieczyszczenie wzrasta w sezonie grzewczym. Zagrożenie hałasem komunikacyjnym koncentruje się wzdłuż drogi Górzno – Miesiączkowo – Bartniczka. W sferze potencjalnych źródeł poważnych zagrożeń środowiskowych należy wskazać firmę „Unifreeze” w Miesiączkowie, w której w urządzeniach chłodniczych stosowany jest amoniak. Jednak możliwość wystąpienia zagrożenia zdrowia i życia ludzi jest bardzo mało prawdopodobna. Pewną uciążliwość stwarza również oczyszczalnia ścieków „Unifreeze” Miesiączkowo, która obsługuje teren Miasta i Gminy Górzno.

Do niedawna w Miesiączkowie istniało składowisko odpadów o powierzchni 2,35 ha, na którym składowane były odpady komunalne i przemysłowe z „Unifreeze” Miesiączkowo o niewielkiej

szkodliwości. Dzięki wsparciu z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu i środków Miasta i Gminy Górzno możliwa był rekultywacja gminnego składowiska odpadów.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Na terenie Miesiączkowa znajduje się następujące **obiekty i tereny o wartości historycznej**:

- Pozostałości zespołu dworsko-parkowego z parkiem krajobrazowym z połowy XIX w., w którym znajdują się okazy kilkuset letnich drzew uznanych za pomniki przyrody,
- Murowana szkoła z początku XX w.,
- Drewniane chaty z XIX w.,
- Niekoszonowane w terenie stanowiska archeologiczne.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Górzno ustalono następujące **kierunki rozwoju przestrzennego** dla Miesiączkowa:

- Ośrodek usługowy nastawiony głównie na obsługę rolnictwa w tym lokalizację funkcji związanych ze składowaniem i przetwarzaniem płodów rolnych, z niezbędnym zapleczem mieszkaniowym,
- Obszar o potencjalnych predyspozycjach dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowych.

Miesiączkowo jest podłączone do **sieci wodociągowej i kanalizacyjnej**. Z wodociągu korzystają 94 nieruchomości, co stanowi 73,44% wszystkich nieruchomości. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest ujęcie zakładowe UNIFREEZE Sp. z o. o. w Miesiączkowie. W całym sołectwie **34 nieruchomości nie mają dostępu do wodociągu**, co stanowi 33,01% wszystkich niepodłączonych nieruchomości w Mieście i Gminie Górzno. Wciąż istnieją **potrzeby w zakresie rozbudowy wodociągu**.

Mieszkańcy Miesiączkowa korzystają również z sieci kanalizacyjnej, do której podłączonych jest 55 nieruchomości – 42,97%, czyli mniej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (49,37%). Ponadto 9 nieruchomości posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków, a 15 zbiorniki wybieralne (szamba). Potrzeby w zakresie kanalizacji nie są zaspokojone, **potrzebna jest rozbudowa sieci**. Miesiączkowo jest obsługiwane przez oczyszczalnię ścieków należącą do UNIFREEZE Sp. z o. o. w Miesiączkowie, położoną na działce 258/4 (poza obszarem rewitalizacji). Oczyszczalnia w 2015 r. została zmodernizowana.

Miesiączkowo jako jedyne w całym Mieście i Gminie posiada kanalizację deszczową – przy zakładzie UNIFREEZE Sp. z o. o.

Infrastrukturę drogową tworzą przebiegające przez obszar drogi gminne i powiatowe. Odcinki dróg przy, których skupiona jest zabudowa mieszkaniowa w Miesiączkowie posiadają chodniki. Brak z kolei ścieżek rowerowych.

Wśród nieruchomości w Miesiączkowie znajdują się 3 budynki, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, co stanowi 2,34% ogółu budynków (w Mieście i Gminie Górzno jest to 3,88%).

Miesiączkowo posiada świetlicę, pełniącą jednocześnie funkcje remizy OSP. Jest to jedyne miejsce spotkań mieszkańców. Ze świetlicy oprócz strażaków korzystają też panie z Kola Gospodyń Wiejskich. **Budynek świetlicy wymaga kompleksowej modernizacji i dostosowania do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych**. Obecnie stan budynku jest niezadowolający

– remontu wymaga dach, zaplecze socjalne, gastronomiczne i sanitarne, sala główna i system ogrzewania. Świetlica ma ubogie wyposażenie, które nie pozwala na realizację tutaj ciekawych zajęć, szkoleń, czy warsztatów. Konieczne jest również zagospodarowanie terenu wokół i zakup wyposażenia do świetlicy. Poza świetlicą, w Miesiączkowie jest również plac zabaw i trawiaste boisko piłkarskie wraz z zapleczem sportowo – sanitarnym przy UNIFREEZE Sp. z o. o.

Podsumowanie problemów i potencjałów występujących w Miesiączkowie

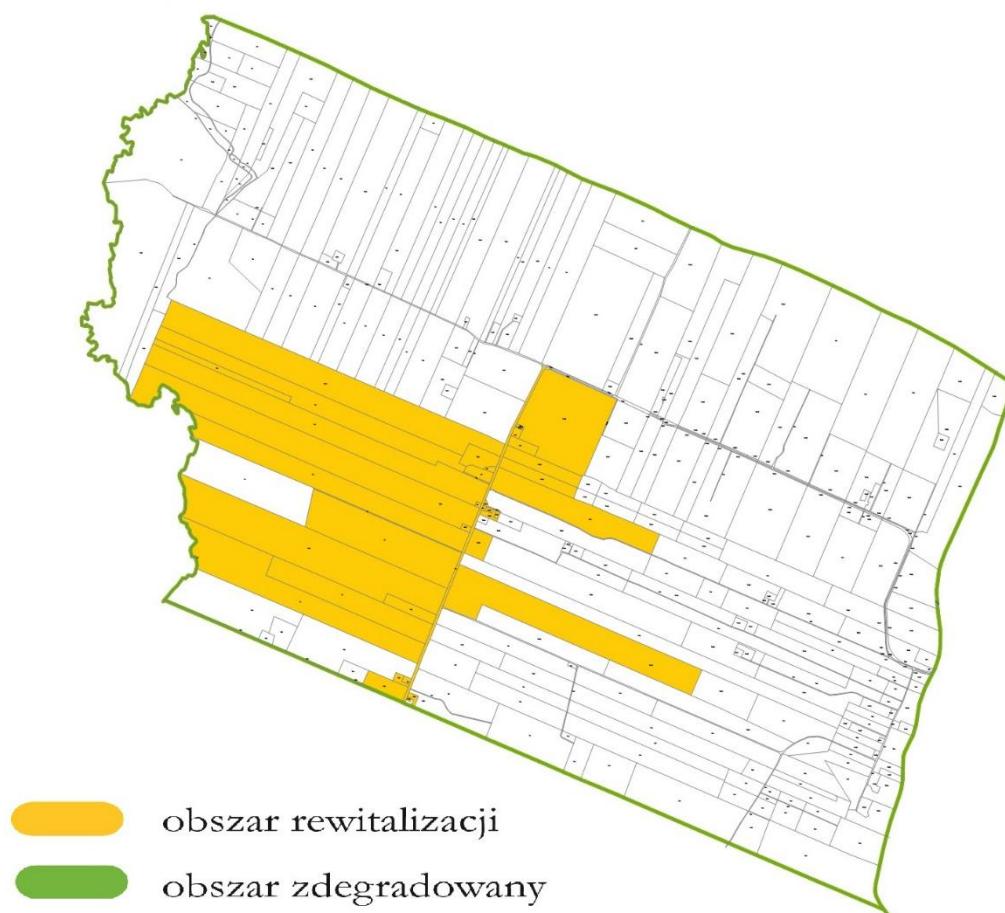
W oparciu o przedstawioną powyżej diagnozę oraz badanie ankietowe, a przede wszystkim rozmowy z mieszkańcami możliwe było zebranie i przedstawienie w formie podsumowania aspektów negatywnych, ale i potencjałów we wszystkich sferach istotnych w procesie rewitalizacji.

Problem/Potencjał	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miesiączkowo jest miejscowością z typowym starzejącym się społeczeństwem, które cechuje się wysokim odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjny oraz niskim w wieku przedprodukcyjnym, ▪ Osoby starsze nie mają zapewnionego wsparcia – nie ma skierowanych do nich zajęć czy spotkań, brak również specjalistycznej pomocy społecznej, ▪ Wyższe niż w Mieście i Gminie Górzno bezrobocie, ▪ Wysokie natężenie korzystania z pomocy społecznej, ▪ Osoby starsze, bezrobotne, żyjące w ubóstwie, nieporadne życiowo, zmagające się z różnymi problemami to w Miesiączkowie grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, które nie otrzymują odpowiedniego wsparcia, w tym wsparcia psychologicznego, ▪ Zakłócanie porządku publicznego i miru domowego (liczne interwencje policji), ▪ Niższa jakość kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, ▪ Niewystarczająco rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, ▪ Stan świetlicy wiejskiej jest niezadowolający, nie zaspokaja ona potrzeb mieszkańców, brakuje jej odpowiedniego wyposażenia, ▪ Niezagospodarowane teren publiczny wokół świetlicy.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywnie na rzecz społeczeństwa Miesiączkowa działają panie z Koła Gospodyń Wiejskich i strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej, ważną rolę pełnią również organizacje pozarządowe, ▪ Istnienie świetlicy wiejskiej wykorzystywanej jako miejsce aktywizacji i integracji, ▪ Potencjał do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych, ▪ Brak zanieczyszczeń środowiskowych, ▪ Dostęp do wodociągu i kanalizacji, ▪ Obszary cenne przyrodniczo i kulturowo.

5.3 Szczutowo

Szczutowo wchodzi w skład sołectwa o tej samej nazwie. Obszar rewitalizacji obejmuje tylko część miejscowości wzdłuż drogi powiatowej 1829C z zabudowaniami mieszkalnymi i obiektami, które będą wykorzystywane w procesie rewitalizacji oraz gdzie występuje największa koncentracja problemów społecznych. Obszar ten zajmuje powierzchnię 180 ha, co stanowi 1,51% powierzchni Miasta i Gminy Górzno. Miejscowość położona jest na zachód od Miasta Górzno w odległości około 6 km.

Mapa 9. Szczutowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego

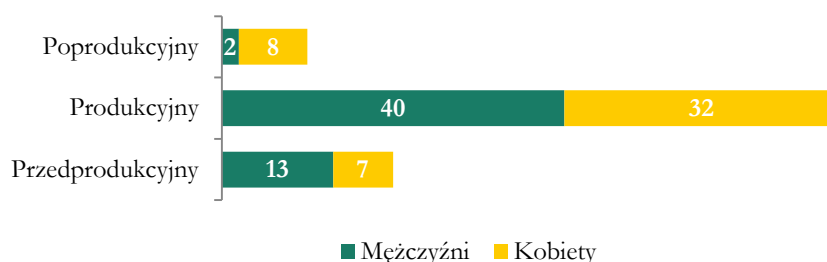

Źródło: *Opracowanie własne*

Sfera społeczna

W 2015 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwały 102 osoby (47 kobiet i 55 mężczyzn), co stanowi 2,51% ludności Miasta i Gminy Górzno. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 72 osoby, następnie w wieku poprodukcyjnym – 20 osób, zaś najmniej liczna była grupa osób w wieku przedprodukcyjnym – 10 osób.

Wykres 10. Liczba ludności w Szczutowie w 2015 r.

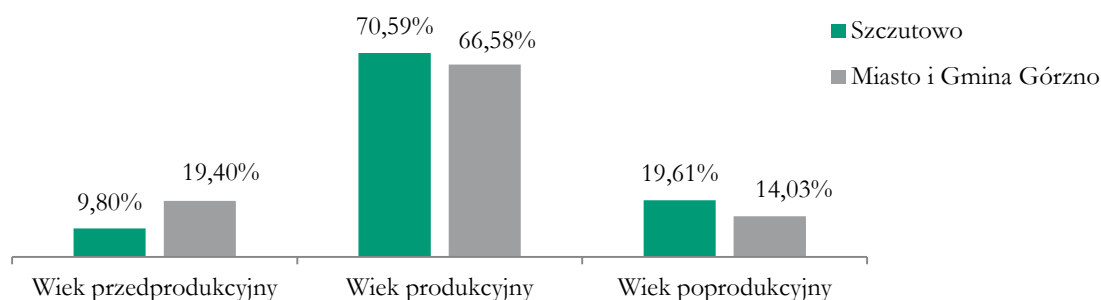

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. (70,59%) był wyższy niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (66,58%). **Wyższy był również udział w społeczeństwie osób starszych – 19,61%** wobec 14,03% w Mieście i Gminie Górzno (różnica na poziomie 5,58 p. p.). Z kolei **znacznie niższy** niż w Mieście i Gminie Górzno był **odsetek dzieci i młodzieży – te stanowią zaledwie 9,80%** mieszkańców (przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno jest to 19,40%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypadają w Szczutowie 42 osoby wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego jest niższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdzie wynosi 50 osób. Natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 27,78%, podczas gdy w Gminie jest to 21,07%. **Szczutowo jest miejscowością ze starzejącym się społeczeństwem**, która cechuje się wysokim odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz niskim w wieku przedprodukcyjnym. Dlatego też na tym obszarze konieczne jest podjęcie odpowiednich działań dostosowanych do panujących trendów demograficznych, a więc przede wszystkim rozwój usług skierowanych do seniorów. Obecnie osoby starsze nie są w żaden sposób wspierane, są nieaktywne, nie mają też dostępu do specjalistycznej opieki.

Wykres 11. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Szczutowie w 2015 r.

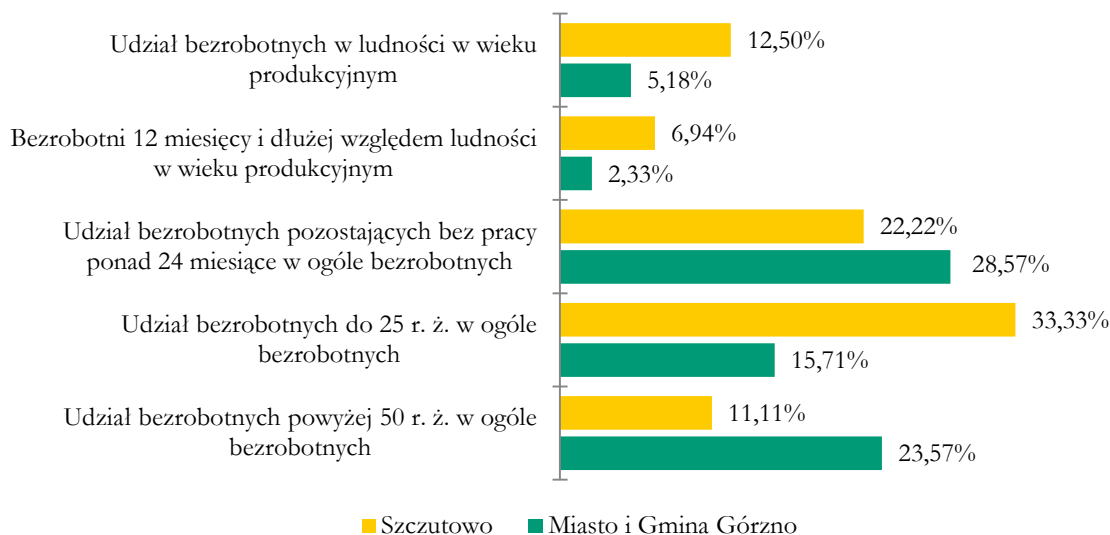

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Poniższe dane na temat struktury bezrobocia wskazują, że **poziom bezrobocia** mierzony odsetkiem zarejestrowanych osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym jest w Szczutowie **wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdyż w 2015 wynosił 12,50%** wobec 5,18%. Również stosunek osób bezrobotnych przez okres 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym jest wyższy – 6,94%. W 2015 r. bez pracy pozostawało 9 osób. Przez ponad 24 miesiące pracy nie miało 22,22% bezrobotnych (2 osoby). Spośród wszystkich bezrobotnych 3 to osoby do 25 roku życia (33,33%), a 1 bezrobotny miał powyżej 50 lat (11,11%). Bezrobociem dotkniętych jest niewiele osób, ale wiele z nich **nie ma pracy przez długi okres**. Takie osoby cechują się brakiem chęci do poszukiwania pracy

i bezradnością. Dlatego ważne jest aby dotrzeć do nich bezpośrednio, w ich miejscu zamieszkania, pomóc uzyskać nowe kwalifikacje, przeszkolić w konkretnym zawodzie. Obecnie w Szczutowie brak takiego wsparcia

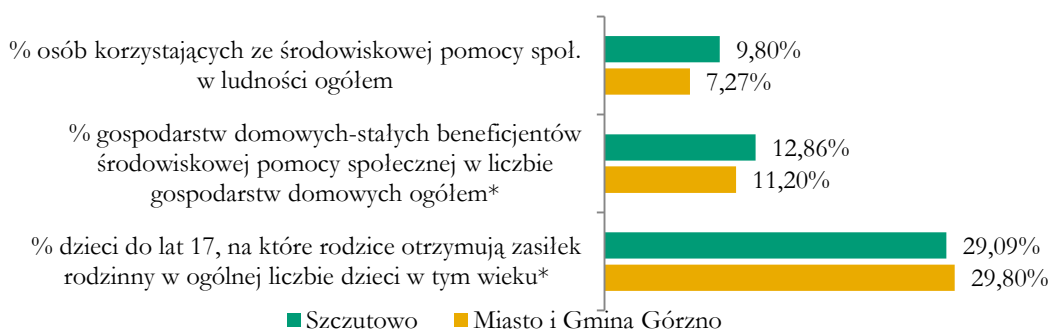
Wykres 12. Bezrobocie w Szczutowie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. w Szczutowie ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 10 osób. **Natężenie korzystania z pomocy społecznej** mierzone odsetkiem osób korzystających w ludności ogółem wyniosło **9,80%** wobec 7,27% w Mieście i Gminie Górzno (o 2,53 p. p. więcej). W całym sołectwie pomocą społeczną objętych było 30 osób i 9 gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw domowych stale objętych pomocą środowiskową wyniósł 12,86% (w Mieście i Gminie Górzno - 11,20%). Z kolei odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w sołectwie był na podobnym poziomie jak w Mieście i Gminie Górzno.

Wykres 13. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Szczutowie w 2015 r.

*Dane dla całego sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Uwagę zwracają liczne interwencje Policji w Szczutowie. W 2015 r. Policja odnotowała 49 interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 17,95% wszystkich interwencji w Mieście i Gminie Górzno. **Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych wyniósł 70%** i tym samym był wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (26,35%). Według

statystyk policyjnych w badanym roku nie doszło do popełnienia przestępstw i wykroczeń przez młodzież w wieku 13-18 lat.

Kształceniem dzieci i młodzieży ze Szczutowa zajmuje się Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej oraz Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Górkowie i Niepubliczne Gimnazjum w Górkowie.

Wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. objętych było 8 spośród 15 dzieci w wieku 3-5 lat, co stanowi 53,33%, a więc mniej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (63,01%).

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. była **niższa** niż w województwie kujawsko-pomorskim. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Górznie w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 67% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%. Wyniki w szkole niepublicznej były niższe z języka polskiego i matematyki (67%), ale wyższe z języka angielskiego (72%).

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Szkole Podstawowej w Górznie (63%) **był wyższy niż przeciętny wynik w województwie (62%)**. Z kolei w szkole niepublicznej omawiany **wskaźnik był niższy (58%)**. Natomiast tzw. **względny wynik**, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Górznie **był niższy niż względny wynik z 2013 r. i 2014 r.**, a w szkole niepublicznej każdorazowo wyższy.

Tabela 28. Szczutowo – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

Szkoła	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat	Względny wynik w 2013	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Niepubliczna SP w Górkowie	54%	53%	67%	58%	91%	84%	105%
Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%	104%	106%	97%
Woj.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie za ostatnie 3 lata (2013-2015) **ze wszystkich zdawanych przedmiotów były niższe** niż przeciętne wyniki w województwie. Podobnie sytuacja wyglądała sytuacja w Niepublicznym Gimnazjum w Górkowie – ze wszystkich przedmiotów wyniki były niższe niż w województwie. Szczegółowe zestawienie wyników przedstawiają poniższe tabele. Odbiegająca od poziomu województwa jakość kształcenia rodzi konieczność podjęcia działań w tej sferze.

Tabela 29. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	56%	52%	55%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	51%	53%	60%	56%	58%	62%	55%	59%
Część matematyczna	Matematyka	37%	39%	47%	46%	45%	47%	41%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	53%	46%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	59%	60%	60%	60%	64%	63%	60%	62%
	J. angielski - rozsz.	38%	36%	44%	43%	42%	44%	39%	43%
	J. niemiecki - podst.	47%	38%	46%	55%	50%	53%	44%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Tabela 30. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Niepublicznym Gimnazjum w Gołkowie

	Przedmiot	Niepubliczne Gimnazjum w Gołkowie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	44%	60%	58%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	42%	52%	59%	56%	58%	62%	51%	59%
Część matematyczna	Matematyka	39%	46%	51%	46%	45%	47%	45%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	52%	47%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	40%	73%	73%	60%	64%	63%	62%	62%
	J. angielski - rozsz.	19%	52%	58%	43%	42%	44%	43%	43%
	J. niemiecki - podst.	34%	51%	50%	55%	50%	53%	45%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Na obszarze objętym rewitalizacją działają m. in. następujące organizacje pozarządowe i instytucje:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gołkowo, Szczutowo, Gołkówko oraz okolic "Kuźnia",
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szczutowie (działa również Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno.

Podmioty te wspólnie z Miastem i Gminą Górzno (w tym z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej) zajmują się organizowaniem życia publicznego w Szczutowie, rozwijaniem kultury i sportu, animacją i integracją mieszkańców. Podmioty te będą istotnymi uczestnikami procesu rewitalizacji.

Podczas spotkania konsultacyjnego, które odbyło się 6 lipca 2016 r. jego uczestnicy wskazywali, że kluczową kwestią jest przeprowadzenie generalnego **remontu świetlicy wiejskiej wraz z zakupem wyposażenia**. Ponadto mieszkańcy wskazywali na potrzebę rewitalizacji terenu wokół szkoły niepublicznej w Gólkowie wraz z wybudowaniem boiska sportowego oraz remont chodnika prowadzącego do szkoły, a także poprawę estetyki otoczenia kościoła. W wyremontowanej świetlicy potrzebne jest zatrudnienie i odpowiednie przeszkolenie osoby pełniącej funkcję **animatora kultury**. Obecnie brak takiej osoby sprawia, że świetlica tylko okazjonalnie tętni życiem. W świetlicy będą mogły odbywać się następujące zajęcia: dla seniorów, np. prozdrowotne, pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, szkolenia dla Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej (wraz z zakupem sprzętu). Świetlica będzie mogła służyć jako miejsce spotkań klubu młodzieżowego.

Sfera gospodarcza

Na terenie miejscowości w 2015 r. zarejestrowanych było 10 podmiotów gospodarczych (według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej). Wszystkie podmioty to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. W badanym roku **poziom przedsiębiorczości mierzony odsetkiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 13,89** (10 podmiotów), podczas gdy w Mieście i Gminie Górzno wskaźnik ten wynosił 5,37.

Sfera środowiskowa

Obszar rewitalizacji opiera się na naturalnej granicy jaką jest rzeka Pissa, która jest wykorzystywana do organizacji spływów kajakowych – szlak kajakowy liczy 18 km.

Na obszarze objętym rewitalizacją **nie występują żadne formy ochrony przyrody. Brak również zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska**, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Na tym obszarze nie występują większe źródła zanieczyszczeń powietrza. Większość zanieczyszczeń pochodzi z ogrzewania budynków mieszkalnych, w związku z czym zanieczyszczenie wzrasta w sezonie grzewczym.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Na terenie Szczutowa znajdują się następujące **obiekty i tereny o wartości zabytkowej**:

- Rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego z Kościoła p.w. Św. Stanisława Bpa,
- Kościół p. w. Św. Stanisława Bpa,
- Drewniane chaty z XIX i początku XX wieku,
- Stanowiska archeologiczne nieekspozowane w terenie.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Górzno ustalono następujące **kierunki rozwoju przestrzennego** dla zespołu wsi Szczutowo – Gólkowo:

- Lokalny ośrodek usługowo-gospodarczy koncentrujący funkcje usługowe, gospodarcze i mieszkaniowe,
- Obszar o potencjalnych predyspozycjach dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowych.

Szczutowo jest podłączone do sieci wodociągowej. W całym sołectwie z wodociągu korzysta 68 nieruchomości, co stanowi 97,14% wszystkich nieruchomości, 2 nieruchomości nie posiadają przyłączy. Na terenie Szczutowa **brak sieci kanalizacyjnej**, w związku z czym poszczególne nieruchomości posiadają albo szamba, albo przydomowe oczyszczalnie ścieków. 31,43% nieruchomości w sołectwie (czyli

22 nieruchomości) korzysta z szamb, podczas gdy przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno jest to 23,48%. Przydomowe oczyszczalnie ścieków posiadają 34 nieruchomości (48,57% ogółu, podczas gdy w Mieście i Gminie Górzno jest to 15,83%).

Obszar objęty rewitalizacją w Szczutowie położony jest wzdłuż drogi powiatowej nr 1829C, z którą krzyżują się drogi powiatowe nr 1833C i 1832C oraz drogi gminne. Przez Szczutowo przy drodze nr 1829C biegnie chodnik, który wymaga remontu (zwłaszcza odcinek prowadzący do świetlicy wiejskiej).

Brak z kolei ścieżek rowerowych.

Wśród nieruchomości w Szczutowie znajdują się 2 budynki, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, co stanowi 2,86% ogółu budynków w sołectwie (w Mieście i Gminie Górzno jest to 3,88%).

Szczutowo posiada świetlicę, pełniącą jednocześnie funkcje remizy OSP. Jest to jedyne miejsce spotkań dla mieszkańców. **Budynek świetlicy wymaga kompleksowej modernizacji i dostosowania do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych.** Aktualnie zaplecze kuchenne-socjalne i sanitarne, sala główna i ogrzewanie są w złym stanie. Wyposażenie świetlicy jest ubogie i znacznie ogranicza możliwości organizacji tutaj zajęć dla różnych grup. Konieczne jest również zagospodarowanie terenu wokół i zakup wyposażenia do świetlicy. Oprócz świetlicy do dyspozycji mieszkańców jest również plac zabaw i boisko położone przy szkole niepublicznej w Górkowie. Zabudowania miejscowości Górkowo i Szczutowo bezpośrednio ze sobą sąsiadują, a szkoła niepubliczna, przy której znajdują się wskazane obiekty jest położona tuż przy zabudowaniach Szczutowa.

Podsumowanie problemów i potencjałów występujących w Szczutowie

W oparciu o przedstawioną powyżej diagnozę oraz badanie ankietowe, a przede wszystkim rozmowy z mieszkańcami możliwe było zebranie i przedstawienie w formie podsumowania aspektów negatywnych, ale i potencjałów we wszystkich sferach istotnych w procesie rewitalizacji.

Problem/Potencjał	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szczutowo jest miejscowością ze starzejącym się społeczeństwem, która cechuje się wysokim odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz niskim w wieku przedprodukcyjnym, ▪ Brak wsparcia dla osób starszych – form aktywizacji i opieki, ▪ Wyższe niż w Mieście i Gminie bezrobocie, wiele z tych osób nie ma pracy przez długi okres czasu, ▪ Brak bezpośredniego wsparcia dla osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, ▪ Uzależnienie od pomocy społecznej, ▪ Zakłócanie porządku publicznego i miru domowego (liczne interwencje policji), ▪ Niższe wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego, ▪ Niska aktywność mieszkańców i brak animatora kultury w świetlicy, ▪ Niskiej jakości tereny publiczne – teren wokół świetlicy i szkoły, ▪ Zły stan chodników i dróg, brak ścieżek rowerowych, ▪ Brak sieci kanalizacyjnej powoduje, że w Szczutowie większość nieruchomości posiada szamba, ▪ Stan techniczny świetlicy i braki w wyposażeniu ograniczają lub uniemożliwiają tutaj organizację zajęć czy szkoleń lub spotkań.

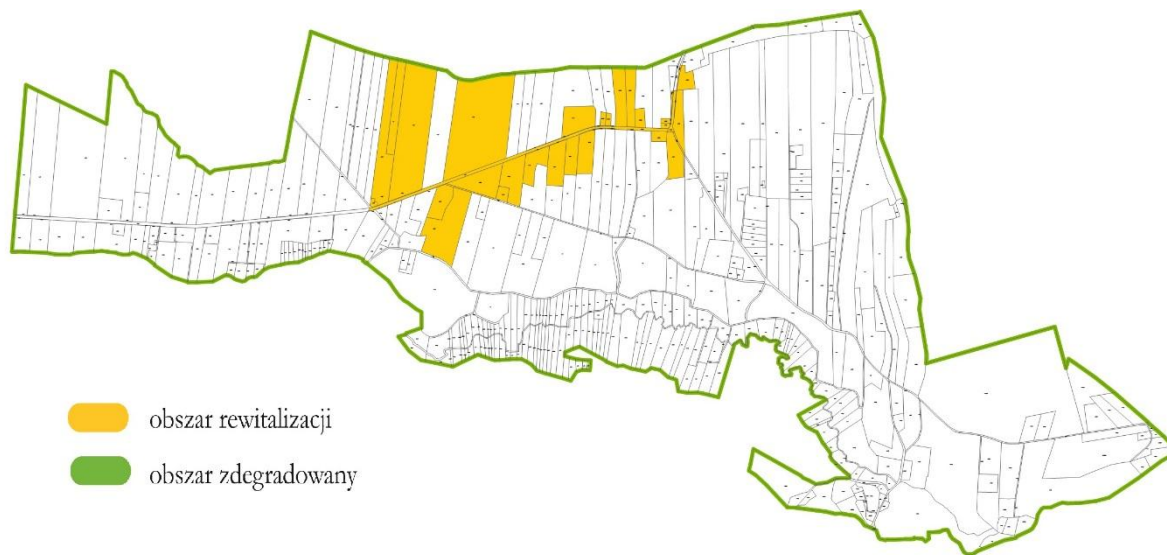

- Aktywna działalność organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- Wyższy niż przeciętnie poziom przedsiębiorczości,
- Brak zagrożeń w sferze środowiskowej,
- Potencjal do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowych,
- Szczutowo posiada świetlicę wiejską, która po wyremontowaniu i doposażeniu może stać lokalnym centrum aktywności.

5.4 Szynkówko

Obszar rewitalizacji obejmuje tylko część sołectwa, tj. zabudowania wzdłuż drogi powiatowej 1837C znajdujące się w miejscowości Szynkówko i Karw, gdzie znajdują się obiekty, które będą wykorzystywane w procesie rewitalizacji oraz gdzie występuje największa koncentracja problemów społecznych. Obszar ten zajmuje powierzchnię 46,87 ha, co stanowi 0,39% powierzchni Miasta i Gminy Górzno. Na potrzeby niniejszego opracowania dla obszaru rewitalizacji przyjęto posługiwanie się nazwą całego sołectwa, tj. Szynkówko.

Mapa 10. Szynkówko – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego

Źródło: *Opracowanie własne*

Sfera społeczna

W 2015 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwały 54 osoby (25 kobiet i 29 mężczyzn), co stanowi 1,33% ludności Miasta i Gminy Górzno i 16,31% mieszkańców sołectwa. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 39 osób następnie w wieku poprodukcyjnym – 10 osób, zaś najmniej liczna była grupa osób w wieku przedprodukcyjnym – 5 osób.

Wykres 14. Liczba ludności w Szynkówku w 2015 r.

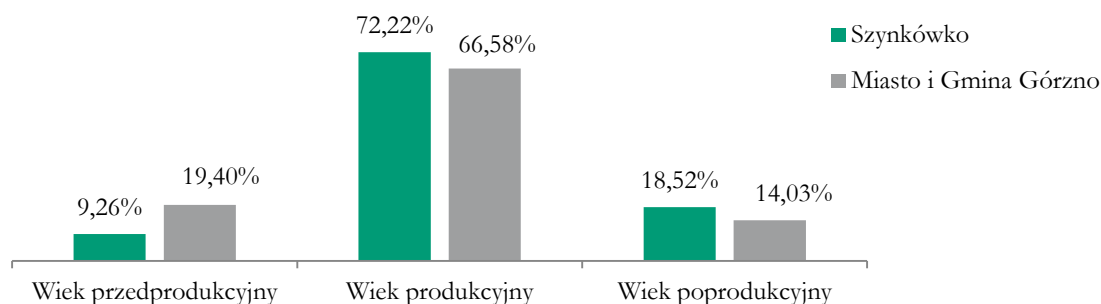

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno*

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. (72,22%) był wyższy niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (66,58%). **Wyższy był również udział w społeczeństwie osób starszych – 18,52%** wobec 14,03% w Mieście i Gminie Górzno (różnica na poziomie 4,49 p. p.). Z kolei **znacznie niższy niż w Mieście i Gminie Górzno był odsetek dzieci i młodzieży – te stanowią zaledwie 9,26%** mieszkańców (przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno jest to 19,40%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym przypada w Szynkówku 39 osób wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego jest niższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdzie wynosi 50 osób. Natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 25,64%, podczas gdy w Gminie jest to 21,07%. **Spółeczeństwo zamieszkujące Szynkówko jest społeczeństwem starzejącym się.** Cechuje się wysokim odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz niskim w wieku przedprodukcyjnym. Dlatego podejmowane w ramach rewitalizacji działania powinny brać pod uwagę potrzeby osób starszych. Obecnie seniorzy są pozostawieni sami sobie i nieaktywni.

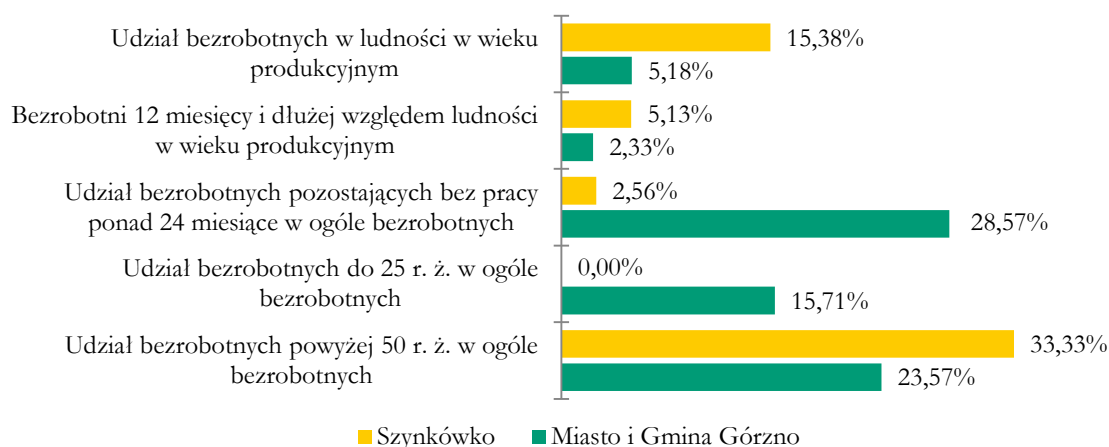
Wykres 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Szynkówku w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Spośród 39 mieszkańców Szynkówka w wieku produkcyjnym, **6 osób w 2015 r. było bezrobotnych, co stanowi 15,38%**. Choć jest to niewiele osób, to udział procentowy jest wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (5,18%). Dwoje bezrobotnych pozostawało bez pracy przez okres 12 miesięcy i dłużej, co stanowi 5,13% ludności w wieku produkcyjnym. Jeden bezrobotny był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy przez ponad 24 miesiące.

Wykres 16. Bezrobocie w Szynkówku w 2015 r.

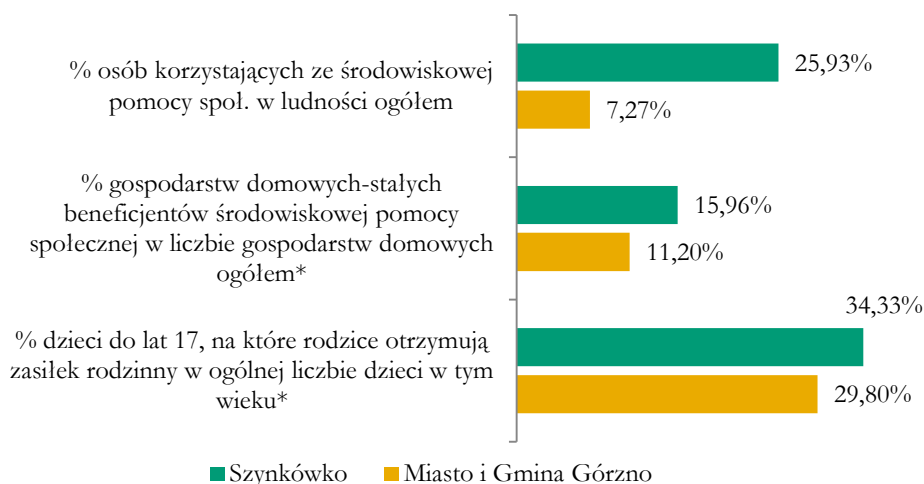

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. w Szynkówku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 14 osób. **Natężenie korzystania z pomocy społecznej mierzone odsetkiem osób korzystających w ludności ogółem wyniosło 25,93%** wobec 7,27% w Mieście i Gminie Górzno (o 18,66 p. p. więcej). W całym sołectwie pomocą społeczną objętych było 25 osób i 15 gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw domowych stale objętych pomocą środowiskową wyniósł 15,96% (w Mieście i Gminie Górzno - 11,20%). Również

odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w sołectwie był wyższy (34,33%) niż w Mieście i Gminie Górzno (29,80%).

Wykres 17. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Szynkówku w 2015 r.

*Dane dla całego sołectwa

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno*

W Szynkówku w 2015 r. Policja odnotowała 12 interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, co stanowi 4,40% wszystkich interwencji w Mieście i Gminie Górzno. **Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych wyniósł 12,77%** i tym samym był niższy niż w Mieście i Gminie Górzno (26,35%). Według statystyk policyjnych w badanym roku nie doszło do popełnienia przestępstw i wykroczeń przez młodzież w wieku 13-18 lat.

Kształceniem dzieci i młodzieży ze Szczutowa zajmuje się Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej, w skład którego wchodzi Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne.

Wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. objętych było 5 spośród 9 dzieci w całym sołectwie w wieku 3-5 lat, co stanowi 55,56%, a więc mniej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (63,01%).

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. była niższa niż w województwie kujawsko-pomorskim. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Górznie w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 67% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%.

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Szkole Podstawowej w Górznie (63%) był wyższy niż przeciętny wynik w województwie (62%). Natomiast tzw. **względny wynik**, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Górznie **był niższy niż względny wynik z 2013 r. i 2014 r.**

Tabela 31. Szynkówko – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

Szkola	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat	Względny wynik w 2013	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%	104%	106%	97%
Woj.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

*Wyniki z I części sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie za ostatnie 3 lata (2013-2015) **ze wszystkich zdawanych przedmiotów były niższe** niż przeciętne wyniki w województwie. Szczegółowe zestawienie wyników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	56%	52%	55%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	51%	53%	60%	56%	58%	62%	55%	59%
Część matematyczna	Matematyka	37%	39%	47%	46%	45%	47%	41%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	53%	46%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	59%	60%	60%	60%	64%	63%	60%	62%
	J. angielski - rozsz.	38%	36%	44%	43%	42%	44%	39%	43%
	J. niemiecki - podst.	47%	38%	46%	55%	50%	53%	44%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Na obszarze objętym rewitalizacją działam m. in. Ochotnicza Straż Pożarna w Szynkówku i Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno. Organizacje pozarządowe wspólnie z Miastem i Gminą Górzno (w tym z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej) zajmują się organizowaniem życia publicznego w Szczutowie, rozwijaniem kultury i sportu, animacją i integracją mieszkańców. Będą też istotnymi uczestnikami procesu rewitalizacji.

Podczas spotkania konsultacyjnego, które odbyło się 7 lipca 2016 r. jego uczestnicy wskazywali, że kluczową kwestią jest przeprowadzenie **remontu świetlicy wiejskiej wraz z zakupem wyposażenia oraz rewitalizacją terenu wokół**, a także **budowa chodnika prowadzącego do świetlicy i oświetlenia ulicznego**. Mieszkańcy mieli wiele pomysłów na to, jak wykorzystać wyremontowaną świetlicę, np. poprzez organizację w niej zajęć pozalekcyjnych, organizację czasu wolnego młodzieży, aktywizację seniorów, kursy rozwijające zainteresowania i kompetencje. Aby świetlica tętniła życiem potrzebne będzie **zatrudnienie i przeszkolenie animatora kultury**.

Sfera gospodarcza

Na terenie miejscowości w 2015 r. zarejestrowane były 2 podmioty gospodarcze osób fizycznych. Wszystkie podmioty to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. **Poziom przedsiębiorczości mierzony odsetkiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 5,13** i był niższy niż w Mieście i Gminie Górzno (5,37). Mocną stroną Szynkówka są ogromne predyspozycje do dalszego rozwoju turystyki jako źródła dochodu poprzez np. rozwijanie sieci gospodarstw agroturystycznych. W 2015 r. w Szynkówku działało tylko jedno takie gospodarstwo.

Sfera środowiskowa

Obszar objęty rewitalizacją znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Księża o powierzchni 40,3 ha, którego północny brzeg stanowi jednocześnie granicę Miasta i Gminy Górzno. W oparciu o badania przeprowadzone w 2004 r. wody jeziora zaliczono do wód pozaklasowych i poza kategorią podatności na degradację.

Cały obszar wskazany do rewitalizacji w Szynkówku znajduje się w granicach Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji znajduje się część specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 PLH 200002 „Ostoja Lidzbarska” o powierzchni 8866,93 ha. W pobliżu Szynkówka obszar Natura 2000 obejmuje Jezioro Księża i rzekę Pissę.

Na obszarze rewitalizacji nie będą podejmowane żadne działania mogące negatywnie wpłynąć na stan środowiska. Planowane inwestycje wskazane w *rozdziale 8 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych* będą prowadzone zgodnie z zakazami i nakazami wynikającymi z obowiązujących na tym terenie przepisów prawnych. Jednocześnie wskazane w programie przedsięwzięcia, na etapie ich wdrażania - projektowania i realizacji, poddane będą odrębnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko.

Brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Obszar ten cechuje się czystym powietrzem, obecnością unikatowej flory i fauny, w związku z czym rozwija się tu turystyka rekreacyjno-wypoczynkowa.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Dla Szynkówka w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta i Gminy Górzno wskazano jako główne kierunki rozwoju **funkcje rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowe.** Na tym obszarze powinny być rozwijane ekstensywne formy rekreacji i wypoczynku (również w sezonie zimowym), poprzez budowę obiektów i urządzeń związanych z obsługą ruchu turystycznego (np. ścieżki spacerowe i inne, punkty widokowe itp.). Przy czym przy zagospodarowaniu tych obszarów należy mieć na względzie szczególne walory przyrodnicze oraz krajobrazowe i na pierwszym miejscu stawiać ekologię.

Mieszkańcy Szynkówka mają dostęp do sieci wodociągowej - w całym sołectwie korzysta z niej 35 nieruchomości (73,77%). **Aż 32 nieruchomości nie są podłączone do sieci.** W związku z **brakiem kanalizacji** poszczególne nieruchomości posiadają szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. W Szynkówku znajdują się 3 budynki, których stan techniczny ograniczona lub uniemożliwia ich użytkowanie. Na infrastrukturę drogową na obszarze Szynkówka, który został objęty rewitalizacją składa się droga powiatowa nr 1837C, przy której znajduje się większość zabudowań oraz drogi gminne. Stan tych dróg jest dobry. Istotnym problemem dla mieszkańców jest **brak chodnika zapewniającego bezpieczne dojście do świetlicy wiejskiej.**

Istniejąca świetlica jest jednym obiektem infrastruktury społecznej – miejscem, gdzie toczy się życie sołeckie. Niestety budynek, w którym się znajduje jest w **złym stanie technicznym, wymaga remontu i doposażenia** aby mógł być wykorzystywany na cele aktywizacji i integracji mieszkańców. Również teren wokół świetlicy wymaga zagospodarowania na cele rekreacyjne. Potrzeby te były mocno podkreślane podczas spotkań konsultacyjnych. Poza świetlicą w Szynkówku **nie ma innych obiektów infrastruktury społecznej** – brak infrastruktury sportowej, placu zabaw itp.

Podsumowanie problemów i potencjałów występujących w Szynkówku

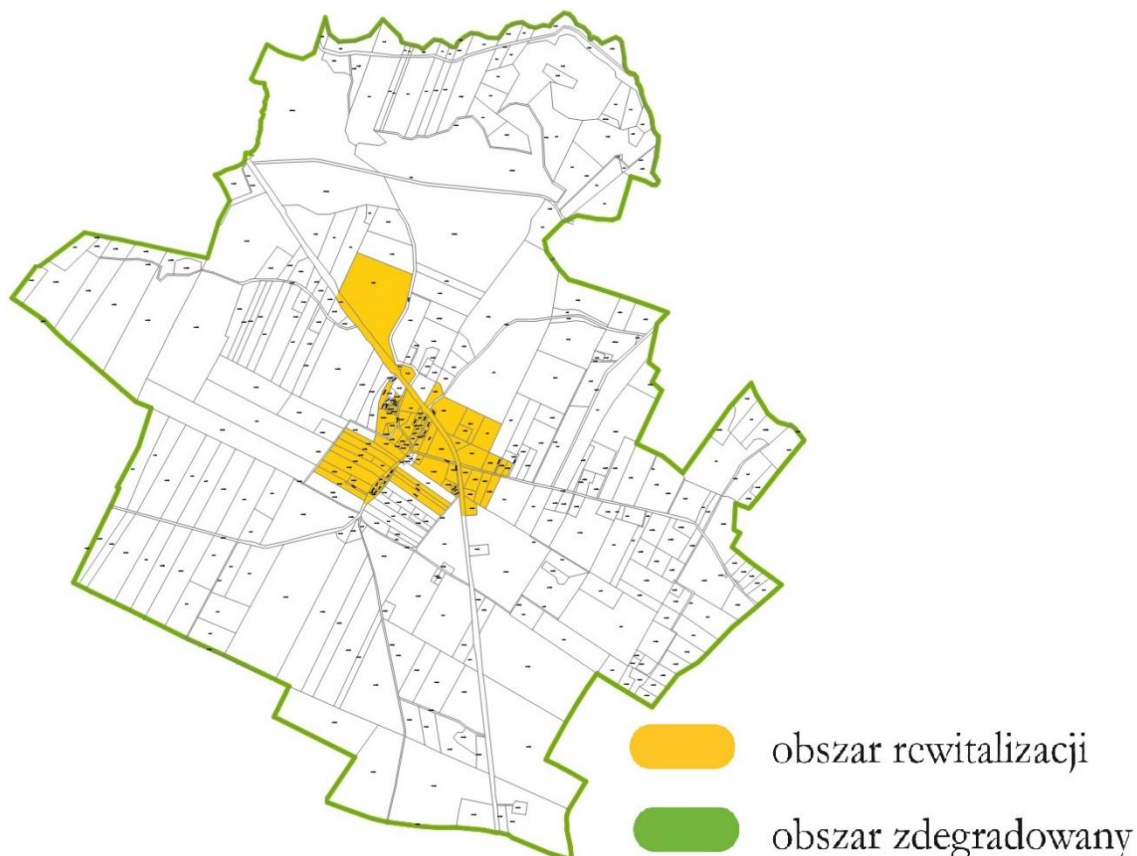
W oparciu o przedstawioną powyżej diagnozę oraz badanie ankietowe, a przede wszystkim rozmowy z mieszkańcami możliwe było zebranie i przedstawienie w formie podsumowania aspektów negatywnych, ale i potencjałów we wszystkich sferach istotnych w procesie rewitalizacji.

Problem/Potencjał	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wiele osób starszych w Szynkówku wymagających opieki, ale i aktywizacji, zapewnienia ciekawych zajęć, miejsca i okazji do spotkań, ▪ Wyższe niż w Mieście i Gminie Górzno bezrobocie i natężenie korzystania z pomocy społecznej, nieaktywne społeczeństwo, ▪ Wyniki egzaminów wskazują na niższą jakość kształcenia w szkole podstawowej i gimnazjum, ▪ Brak oferty kulturalnej i rekreacyjnej, ▪ Brakuje osoby, która organizowałaby życie w świetlicy (animatora), ▪ Niska przedsiębiorczość wśród mieszkańców, ▪ Świetlica wiejska nie spełniająca potrzeb mieszkańców, jest w złym stanie i brakuje w niej wyposażenia, a teren wokół jest niezagospodarowany, ▪ Wzdłuż drogi bezpośrednio prowadzącej do świetlicy nie ma chodnika, który znacznie poprawiłby bezpieczeństwo, ▪ Szynkówko cechuje się niską przedsiębiorczością, ▪ Brak kanalizacji powoduje, że większość nieruchomości korzysta z szamb, ▪ Sieć wodociągowa jest słabo rozwinięta, ▪ Oprócz świetlicy nie ma tutaj innej infrastruktury, np. boiska, placu zabaw itp.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ogromny potencjał do rozwijania turystyki w oparciu o zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, ▪ Występowanie cennych przyrodniczo obszarów chronionych, ▪ Czyste środowisko, ▪ Szynkówko posiada świetlicę, która może stać się centrum aktywności lokalnej.

5.5 Zaborowo

W sołectwie Zaborowo obszarem rewitalizacji jest miejscowość Zaborowo położona około 3,9 km na północ od Miasta Górzno. Obszar rewitalizacji obejmuje teren gdzie skoncentrowana jest zabudowa mieszkaniowa o powierzchni 25,02 ha (0,21% powierzchni Miasta i Gminy Górzno). Zaborowo cechuje się zwartą zabudową. Wśród obiektów o wartości zabytkowej w Zaborowie należy wskazać murowaną szkołę z 1904 r.

Mapa 11. Zaborowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego

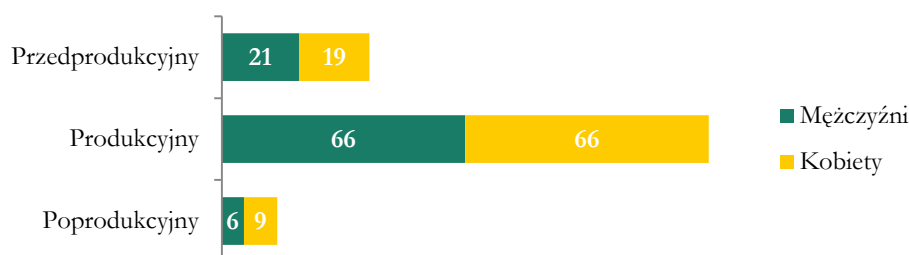

Źródło: Opracowanie własne

Sfera społeczna

W 2015 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 187 osób (94 kobiety i 93 mężczyzn), co stanowi 4,61% ludności Miasta i Gminy Górzno i 39,96% mieszkańców sołectwa. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 132 osoby, następnie w wieku przedprodukcyjnym – 40 osób, zaś najmniej liczna była grupa osób w wieku poprodukcyjnym – 15 osób.

Wykres 18. Liczba ludności w Zaborowie w 2015 r.

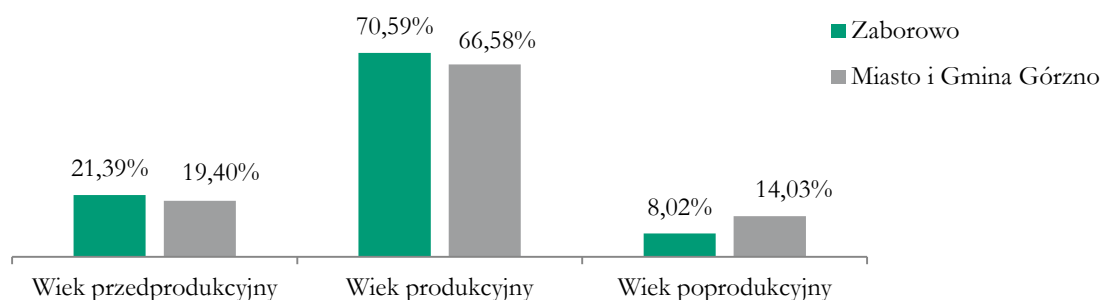

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r. (70,59%) był wyższy niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (66,58%). **Wyższy był również udział w społeczeństwie osób w wieku przedprodukcyjnym – 21,39%** wobec 19,40% w Mieście i Gminie Górzno. Z kolei **znacznie niższy niż w Mieście i Gminie Górzno był odsetek osób starszych – te stanowiły zaledwie 8,02%** mieszkańców (przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno jest to 14,03%).

Na 100 osób wieku produkcyjnym w Zaborowie przypadają 42 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego jest niższy niż w Mieście i Gminie Górzno, gdzie wynosi 50 osób. Z kolei stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze wynosi 11,36%, podczas gdy w Gminie jest to 21,07%. **Trendy demograficzne w Zaborowie są korzystne** – w społeczeństwie liczną grupę stanowią dzieci i młodzież, zaś udział seniorów jest niewielki. W Zaborowie mieszka 40 dzieci i młodzieży. Poza boiskiem, placem zabaw i świetlicą, których stan jest nienajlepszy, nie ma innych miejsc gdzie mogą spędzać czas wolny. Tej grupie trzeba zapewnić ciekawe formy spędzania czasu wolnego – zajęcia sportowe, edukacyjne itp.

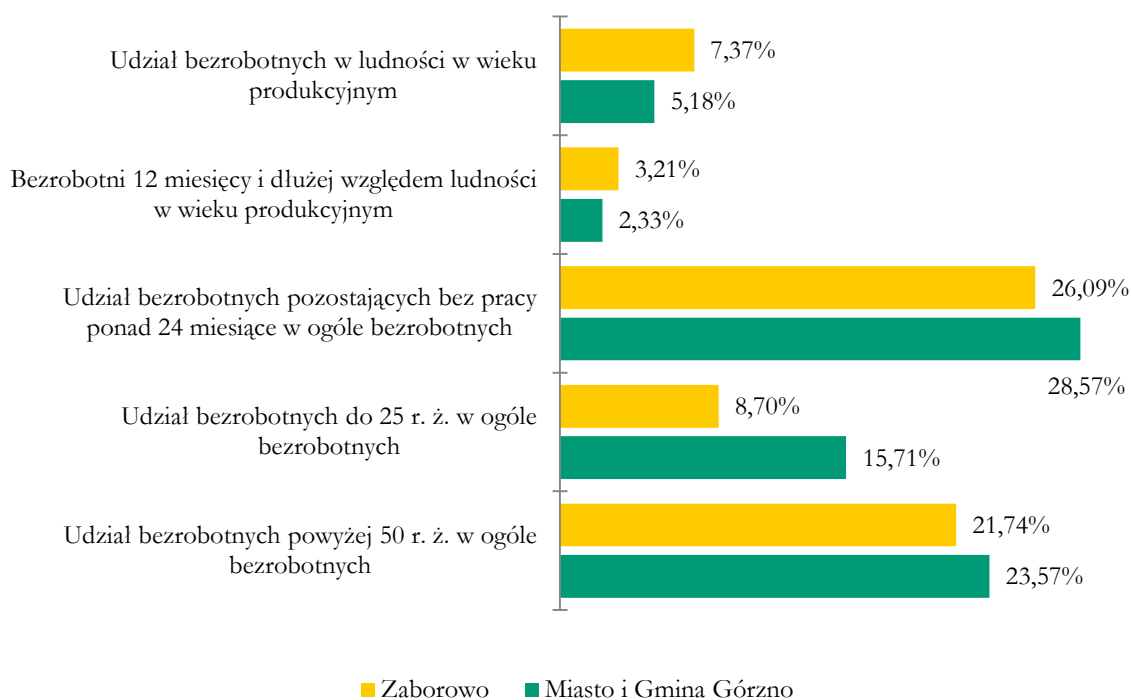
Wykres 19. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zaborowie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. **bez pracy pozostawało 23 mieszkańców Zaborowa, co stanowi 7,37%** osób w wieku produkcyjnym. Tym samym poziom bezrobocia jest wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno (5,18%). Bezrobotni pozostający bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ogółu ludności w wieku produkcyjnym stanowią 3,21%, czyli więcej niż w Mieście i Gminie Górzno (2,33%). Wśród bezrobotnych 6 osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy przez ponad 24 miesiące (26,09%), 2 osoby miały nie więcej niż 25 lat (8,70%), a 5 osób było powyżej 50 roku życia (21,71%). Osoby bezrobotne nie mają zapewnionego wsparcia tu na miejscu, w Zaborowie. Należy podjąć działania na rzecz ich aktywizacji społecznej i zawodowej.

Wykres 20. Bezrobocie w Zaborowie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. w Zaborowie ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 26 osób. **Natężenie korzystania z pomocy społecznej mierzone odsetkiem osób korzystających w ludności ogółem wyniosło 13,90%** wobec 7,27% w Mieście i Gminie Górzno (o 6,63 p. p. więcej). W całym sołectwie pomocą społeczną objętych było 50 osób i 16 gospodarstw domowych. Odsetek gospodarstw domowych stale objętych pomocą środowiskową wyniósł 14,16% (w Mieście i Gminie Górzno - 11,20%). Natomiast odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w sołectwie był niższy (24,47%) niż w Mieście i Gminie Górzno (29,80%).

Wykres 21. Korzystanie z pomocy społecznej w Zaborowie w 2015 r.

*Dane dla całego sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno

W 2015 r. w policyjnych statystykach odnotowano 19 interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego w Zaborowie, co stanowi 6,96% wszystkich interwencji w Mieście i Gminie Górzno. **Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych na obszarze wyniósł 16,81%** i tym samym był niższy niż w Mieście i Gminie Górzno (26,35%). W badanym roku nie doszło do popelnienia przestępstw i wykroczeń przez młodzież w wieku 13-18 lat.

Kształceniem dzieci i młodzieży z Zaborowa zajmuje się Zespół Szkół w Górznie im. Komisji Edukacji Narodowej, w skład którego wchodzi Przedszkole Gminne, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne.

Wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. objętych było 7 spośród 16 dzieci w całym sołectwie w wieku 3-5 lat, co stanowi 43,75%, a więc znacznie mniej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (63,01%).

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. była niższa niż w województwie kujawsko-pomorskim. Niższe wyniki egzaminów szkolnych świadczą o potrzebie organizacji zajęć dodatkowych. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół w Górznie w 2015 r. wynosił 62% z języka polskiego i matematyki oraz 67% z języka angielskiego, podczas gdy średnie wyniki w województwie wynosiły odpowiednio 64% i 75%.

Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów z lat 2013-2015 w Szkole Podstawowej w Górznie (63%) był wyższy niż przeciętny wynik w województwie (62%). Natomiast tzw. **względny wynik**, czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Szkole Podstawowej w Górznie **był niższy niż względny wynik z 2013 r. i 2014 r.**

Tabela 33. Szynkówko – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów

Szkola	2013	2014	2015*	Przeciętny wynik z 3 lat	Względny wynik w 2013	Względny wynik w 2014	Względny wynik w 2015
Zespół Szkół w Górznie	62%	67%	62%	63%	104%	106%	97%
Woj.	59%	63%	64%	62%	-	-	-

*Wyniki z I część sprawdzianu szóstoklasisty (tj. języka polskiego i matematyki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

Przeciętne wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie za ostatnie 3 lata (2013-2015) ze wszystkich zdawanych przedmiotów były niższe niż przeciętne wyniki w województwie. Szczegółowe zestawienie wyników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	Gimnazjum	Woj.
Część humanistyczna	J. polski	56%	52%	55%	61%	65%	60%	54%	62%
	Historia i WOS	51%	53%	60%	56%	58%	62%	55%	59%

	Przedmiot	Gimnazjum Publiczne w Górznie			woj. kujawsko-pomorskie			Przeciętny wynik z 3 lat	
Część matematyczna	Matematyka	37%	39%	47%	46%	45%	47%	41%	46%
	Przedmioty przyrodnicze	53%	46%	48%	57%	50%	48%	49%	52%
Języki obce	J. angielski - podst.	59%	60%	60%	60%	64%	63%	60%	62%
	J. angielski - rozsz.	38%	36%	44%	43%	42%	44%	39%	43%
	J. niemiecki - podst.	47%	38%	46%	55%	50%	53%	44%	53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Górzno i OKE w Gdańsku

W Zaborowie działa m. in. Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich reaktywowane w 2015 r., a także Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno. Organizacje pozarządowe wspólnie z Miastem i Gminą Górzno (w tym z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej) zajmują się organizowaniem życia publicznego w Szczutowie, rozwijaniem kultury i sportu, animacją i integracją mieszkańców. Będą też istotnymi uczestnikami procesu rewitalizacji. Mieszkańcy Zaborowa są społecznością bardzo aktywną – prowadzą stronę internetową i profil na portalu społecznościowym o swojej miejscowości, jej historii i ówczesnych wydarzeniach, organizowane są wyjazdy dla dzieci i młodzieży, lokalne imprezy. Istniejąca w miejscowości świetlica wiejska jest cały czas wykorzystywana - odbywa się tu wiele uroczystości okolicznościowych, organizowane są zajęcia dla dzieci itp. W związku z tym w pełni uzasadniona jest zgłaszana przez mieszkańców potrzeba **remontu świetlicy** i rozbudowa zaplecza sanitarnego, tak aby jeszcze lepiej mogła służyć mieszkańcom. Na spotkaniu konsultacyjnym, które odbyło się 7 lipca 2016 r. uczestniczący w nim mieszkańcy wskazywali również, że potrzebna jest modernizacja boiska piłkarskiego. Padło wówczas wiele pomysłów na wykorzystanie wyremontowanej świetlicy - spotkania dla seniorów, zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży rozwijające kompetencje kluczowe oraz inne zajęcia – kulturalno-oświatowe, sportowe, rehabilitacyjne.

Sfera gospodarcza

Na terenie miejscowości w 2015 r. zarejestrowane były 4 podmioty gospodarcze osób fizycznych. Wszystkie podmioty to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. **Poziom przedsiębiorczości mierzony odsetkiem podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 1,28** i był znacznie niższy niż w Mieście i Gminie Górzno (5,37).

W Zaborowie znajduje się „Kuźnia Zaborowo” zajmująca się tradycyjnym kowalstwem artystycznym. Czyste środowisko i obecność obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo sprzyja rozwojowi na tym obszarze turystyki.

Sfera środowiskowa

Teren objęty rewitalizacją znajduje się w granicach **obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Drwęcy”**. Ponadto część obszaru rewitalizacji objęta jest ochroną w ramach **Górzniensko-Lidzbardzkiego Parku Krajobrazowego**, którego granica opiera się na drodze powiatowej nr 1837C. W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji znajduje się część specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 PLH 200002 „Ostoja Lidzbardzka”.

Na obszarze rewitalizacji nie będą podejmowane żadne działania mogące negatywnie wpłynąć na stan środowiska. Planowane inwestycje wskazane w rozdziale 8 *Lista przedsięwzięć*

rewitalizacyjnych będą prowadzone zgodnie z zakazami i nakazami wynikającymi z obowiązujących na tym terenie przepisów prawnych. Jednocześnie wskazane w programie przedsięwzięcia, na etapie ich wdrażania - projektowania i realizacji, poddane będą odrębnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko.

Brak zagrożeń związanych z przekroczeniem standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi bądź stanu środowiska. Okresowo w sezonie grzewczym występuje zanieczyszczenie powietrza spowodowane ogrzewaniem budynków mieszkalnych przy wykorzystaniu tradycyjnych źródeł energii, czyli głównie węgla kamiennego. Problemem dostrzeganym przez mieszkańców jest również niska świadomość ekologiczna w społeczeństwie.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta i Gminy Górzno, w kierunkach zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Górzno, Zaborowo zostało wskazano jako ośrodek usługowo-mieszkaniowy nastawiony na obsługę ludności i rolnictwa oraz obsługę turystyczną. A obszary w rejonie Zaborowa są predysponowane do rozwoju **funkcji rekreacyjno-turystyczno-wypoczynkowych**.

Miejscowość jest w większości zwodociagowana – do sieci podłączonych jest 106 nieruchomości (**95,50%**). Niepodłączonych jest 5 nieruchomości, czyli 4,50% ogółu (w Mieście i Gminie Górzno jest to 10,80% nieruchomości). **Zaborowo jest w części skanalizowane**. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 18 nieruchomości, czyli **16,22%** nieruchomości, znacznie mniej niż przeciętnie w Mieście i Gminie Górzno (49,37%). **Zdecydowana większość nieruchomości korzysta ze zbiorników wybieralnych** – 57 nieruchomości (51,35%). Odsetek ten jest znacznie wyższy niż w Mieście i Gminie Górzno – 23,48%. Tylko 4 nieruchomości mają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W Zaborowie znajdują się 4 budynki, których stan techniczny ograniczona lub uniemożliwia ich użytkowaniu, co stanowi 3,60% ogółu nieruchomości (w Mieście i Gminie Górzno – 3,88%).

Przez obszar objęty rewitalizacją przebiega droga powiatowa nr 1837C oraz drogi gminne. Przy głównej drodze w Zaborowie biegnie chodnik. Na tym terenie brak ścieżek rowerowych. Stan części dróg jest niezadowolający. **Odcinkiem, który wymaga remontu jest fragment drogi gminnej prowadzący bezpośrednio do świetlicy**. Wyremontowanie tej drogi zapewni mieszkańcom bezpieczne dojście do świetlicy.

Wspomniana świetlica jest jednym miejscem, gdzie spotykają się mieszkańcy, jest to też jednocześnie remiza OSP. To tutaj odbywają się imprezy okolicznościowe ważne dla mieszkańców, organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży. **Budynek, w którym znajduje się świetlica wymaga termomodernizacji i remontu** oraz dostosowania zaplecza sanitarnego a także doposażenia. Dzięki takim działaniom możliwa będzie realizacja w świetlicy przedsięwzięć skierowanych na aktywizację mieszkańców i wsparciem grup defaworyzowanych. Również teren wokół świetlicy wymaga zagospodarowania na cele rekreacyjne. Poza świetlicą w Zaborowie jest też plac zabaw i tuż przy głównej drodze boisko, które wymaga modernizacji.

Podsumowanie problemów i potencjałów występujących w Zaborowie

W oparciu o przedstawioną powyżej diagnozę oraz badanie ankietowe, a przede wszystkim rozmowy z mieszkańcami możliwe było zebranie i przedstawienie w formie podsumowania aspektów negatywnych, ale i potencjałów we wszystkich sferach istotnych w procesie rewitalizacji.

Problem/Potencjał	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wielu mieszkańców nie ma pracy, potrzebuje wsparcia w formie aktywizacji zawodowej, ▪ Wiele osób korzysta z pomocy społecznej, ▪ Niższe wyniki egzaminów szkolnych świadczą o potrzebie organizacji zajęć dodatkowych, ▪ Brak stałej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, ▪ Brak wsparcia dla osób z grup defaworyzowanych – starszych, bezrobotnych itp., ▪ Brak atrakcyjnej oferty kulturalnej, ▪ Poza boiskiem, placem zabaw i świetlicą, których stan jest nienajlepszy, nie ma innych miejsc gdzie dzieci i młodzież mogą spędzać czas wolny, ▪ Świetlica nie spełnia zapotrzebowania mieszkańców – wymaga remontu i doposażenia, podobnie boisko, ▪ Bardzo niska przedsiębiorczość – działa tutaj niewiele firm, co przekłada się na brak miejsc pracy, ▪ Nierozbudowana sieć kanalizacyjna powoduje, że wiele nieruchomości korzysta wciąż z szamb, ▪ Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców, ▪ Zły stan części dróg, m. in. odcinka prowadzącego do świetlicy.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trendy demograficzne w Zaborowie są korzystne – w społeczeństwie liczną grupę stanowią dzieci i młodzież, zaś udział seniorów jest niewielki, ▪ Mieszkańcy Zaborowa są zaangażowani w życie swojej miejscowości, aktywnie działa też KGW i OSP, ▪ Potencjałem jest istnienie świetlicy wiejskiej, którą można wykorzystać na potrzeby mieszkańców, ▪ Cenne przyrodniczo obszary chronione i czyste środowisko sprzyjają rozwijaniu turystyki.

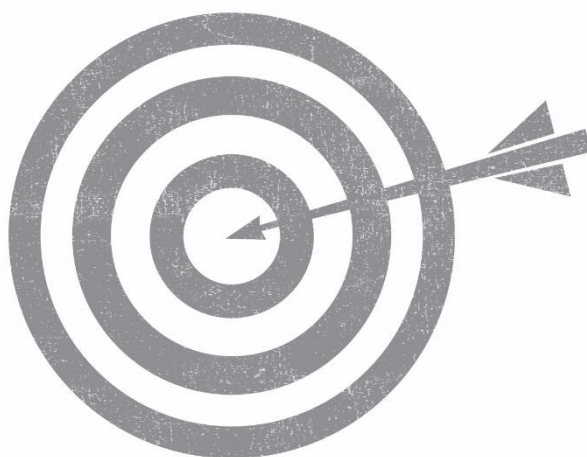
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

W Mieście i Gminie Górzno rewitalizacją objęto zarówno część miasta Górzno, jak i 4 miejscowości wiejskie: Miesiączkowo, Szczutowo, Szynkówko i Zaborowo. Pomimo odmienności terenów miejskich i wiejskich, występujące na poszczególnych obszarach problemy są zbieżne. Pozwoliło to na określenie jednej, wspólnej wizji. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 r. i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Do zdefiniowania wizji tego obszaru doszło w wyniku przeprowadzenia szeregu czynności w ramach procesu rewitalizacji:

- Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w oparciu o dostępne dane pozwoliła na wskazanie głównych obszarów problemowych przedstawionych w rozdziale 3 i 4,
- Wiele informacji i danych dostarczyła ankietyzacja mieszkańców,
- Najważniejszym źródłem informacji były bezpośrednie spotkania i rozmowy z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych społeczności (sołtysami), osobami zaangażowanymi w krzewienie kultury, pomaganie i aktywizowanie.

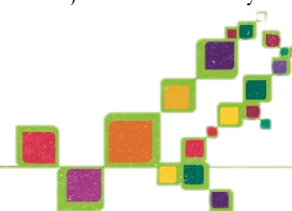
Powyższe działania pozwoliły na ustalenie, jakie są najbardziej oczekiwane efekty przeprowadzonej rewitalizacji, i jaka jest wizja rozwoju tego obszaru do roku 2023 przy założeniu, że możliwe będzie zrealizowanie wszystkich zaplanowanych działań.

Obszaru wymagające przeprowadzenia rewitalizacji (Miasto Górzno – obszar I, Miesiączkowo, Szczutowo, Szynkówko i Zaborowo) charakteryzują się nagromadzeniem występowania negatywnych zjawisk społecznych, takich jak: nasilone starzenie się społeczeństwa, wysokie bezrobocie, uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej, jakość edukacji, zagrożone bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin i porządek publiczny. Problemy społeczne są utrwalane przez negatywne zjawiska występujące w innych sferach: gospodarczej (niska poziom przedsiębiorczości), środowiskowej (oparcie gospodarki ściekowej przede wszystkim na zbiornikach wybieralnych), przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (zdegradowane przestrzenie publiczne i tereny obiekty o wartościach kulturowych i przyrodniczych, zły stan obiektów kultury i aktywizacji społecznej, słabo rozwinięta lub w złym stanie infrastruktura techniczna).

Dzięki zaplanowanym w ramach rewitalizacji działaniom społecznym nastąpi wzrost zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej społeczności oraz większa aktywność społeczna i zawodowa (w tym przedsiębiorczość). Osoby i grupy zagrożone wykluczeniem społecznym – m. in. seniorzy, bezrobotni, korzystający z różnych powodów z pomocy społecznej zostaną objęci wsparciem poprzez różnorakie działania aktywizacyjne i integracyjne przez co jakość ich życia i nastawienie ulegnie poprawie. Dzieciom i młodzieży zostaną zapewnione atrakcyjne oferty spędzenia czasu wolnego w miejscu zamieszkania, co wpłynie pozytywnie na również na poziom kompetencji i jakość edukacji. Osobom i rodzinom zmagającym się różnymi problemami (np. przemoc, uzależnienie, bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych) zostanie zapewniona fachowa pomoc (m. in. psychologiczna). Dzięki remontom, doposażeniu i zatrudnieniu animatorów kultury świetlice wiejskiej staną się lokalnymi ośrodkami aktywności. Mieszkańcy zyskają łatwy i bezpieczny dostęp do świetlic wiejskich i innej infrastruktury społecznej poprzez modernizację lub budowę dróg i chodników. Poprawi się jakość usług świadczonych przez Gminny Ośrodek Kultury, dzięki przeprowadzonemu remontowi. Ponadto obszar rewitalizacji zyska nowe zaplecze lokalowe na cele rozwijania działalności społecznej przez organizacje pozarządowe i instytucje gminne, dzięki zaadaptowaniu zdegradowanego budynku na cele Centrum Działań Kreatywnych jako miejsca wszelkiej aktywności, służącego wszystkim grupom społecznym. Pozytywny wydźwięk społeczny będzie miała też poprawa jakości terenów publicznych – rynku i parku oraz ochrona i wsparcie obiektów dziedzictwa kulturowego. Park i rynek są miejscem, w którym skupia się życie społeczne i kulturalne, jest to też wizytówka miasta. Podjęcie działań w tym miejscu (zagospodarowanie i uporządkowanie terenu, odnowienie nasadzeń, wprowadzenie obiektów małej architektury) spowoduje poprawę estetyki centralnej części miasta i dostosowanie do otaczającej zabudowy. Rynek i park staną się centrum kulturalnym miasta – miejscem organizacji imprez plenerowych i zajęć terenowych, miejscem spotkań mieszkańców i turystów. Uzupełnieniem prowadzonych działań rewitalizacyjnych będzie realizacja tzw. projektów uzupełniających, dzięki którym wsparte zostaną tereny i obiekty o wartości zabytkowej, nastąpi rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi zidentyfikowane problemy, wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji pozwalające na ich rozwiązanie lub złagodzenie. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

Tabela 35. Cele i kierunki działań

Lp.	Cel	Kierunki działań
1	Stworzenie aktywnego i zaangażowanego w życie publiczne społeczeństwa w Mieście i Gminie Górzno	1.1 Aktywizowanie mieszkańców Miasta i Gminy Górzno
2	Wsparcie osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie	2.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Miasta i Gminy Górzno potrzebujących wsparcia
		2.2 Specjalistyczne wsparcie dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
3	Lepsza jakość infrastruktury kultury i aktywizacji	3.1 Modernizacja infrastruktury kultury/miejsc aktywizacji mieszkańców
4	Lepsza jakość przestrzeni publicznej	4.1 Poprawa przestrzeni publicznej i terenów/obiektów o wartości kulturowej i przyrodniczej
5	Rozwój infrastruktury technicznej i obiektów użyteczności publicznej	5.1 Ułatwienie mieszkańcom dostępu do świetlic wiejskich
		5.2 Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej

Źródło: *Opracowanie własne*

Każdy cel został opisany przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r.

Tabela 36. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - szt.	0	9
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - ha	0	2,8
Długość wybudowanych chodników - m	0	900
Długość przebudowanych dróg gminnych	0	300
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów - osoby	0	195
Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – szt.	0	2
Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – osoby	0	250
Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach - osoby	0	600
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - osoby	0	98
Liczba osób objętych wsparciem w ramach rewitalizacji - osoby	0	118

Źródło: *Opracowanie własne*

8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

Kolejna tabela zawiera zbiorczy opis tzw. uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja również pośrednio przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji.

Tabela 37. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
CEL REWITALIZACJI: Stworzenie aktywnego i zaangażowanego w życie publiczne społeczeństwa w Mieście i Gminie Górzno									
Kierunek działań: 1.1 Aktywizowanie mieszkańców Miasta i Gminy Górzno									
2,3, 4,5	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	1. Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe) RPO, Działanie 11.1	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	Wzrost aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez. Wspominana aktywizacja będzie prowadzona poprzez następujące działania społeczne: - aktywne uczestnictwo osób wykluczonych i ich rodzin w zajęciach animacyjno-kulturalnych w świetlicach wiejskich Zaborowo, Miesiączkowo, Szczutowo, Szynkówko (między innymi zajęcia i występy teatralne, opracowywanie i wystawianie sztuk teatralnych, zajęcia muzyczne, festyny, gry i zabawy), - wyszkolenie jednej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym na animatora kultury, który w praktyce w świetlicach wiejskich w/w wykorzysta nabyte umiejętności - zatrudnienie 1 animatora kultury, - organizacja wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Ponadto planuje się zakup niezbędnych	obszar rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno	80 000,00	- Większa aktywność społ. i zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizacji -Zaaktywizowanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 osób <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 1 osoba Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

⁸ 1 – Miasto Górzno-obszar I, 2 – Miesiączkowo, 3 – Szczutowo, 4 – Szynkówko, 5 - Zaborowo

⁹ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					materialów, sprzętu, wyposażenia i usług do prowadzenia powyższych działań.				pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 1 osoba Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 30 osób
1	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	2. Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe) RPO, Działanie 11.1	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia poprzez. Wspominana aktywizacja będzie prowadzona poprzez następujące działania społeczne: - aktywne uczestnictwo osób wykluczonych i ich rodzin w zajęciach animacyjno-kulturalnych w GOK-u (między innymi zajęcia i występy teatralne, opracowywanie i wystawianie sztuk teatralnych, zajęcia muzyczne, festyny, gry i zabawy, - wyszkolenie jednej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym na animatora kultury, który w praktyce w GOK	Miasto Górzno	120 000,00	- Większa aktywność społ. i zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizacji -Zaaktywizowanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 osób <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					wykorzysta nabyte umiejętności, - zatrudnienie 1 animatora kultury, - zakup mobilnej sceny, - szkolenia podnoszące kompetencje, umiejętności, kwalifikacje, - organizacja wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Ponadto planuje się zakup niezbędnych materiałów, sprzętu, wyposażenia i usług do prowadzenia powyższych działań.				programu – 3 osoby Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 1 osoba Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 30 osób
1,2, 3,4, 5	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	3. Wzrost aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców poprzez organizację i udział w warsztatach artystycznych RPO, Działanie 11.1	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	Wzrost aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - zaangażowanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin w organizację oraz uczestnictwo w warsztatach artystycznych pn. „Artystyczne inspiracje” - przeprowadzenie tygodniowego cyklu warsztatów artystycznych dla grupy 30 dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem	Miasto i Gmina Górzno	40 000,00	- Większa aktywność społ. i zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizacji -Zaaktywizowanie osób zagrożonych ubóstwem lub	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 osób <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					społecznym, - zaangażowanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin w organizację oraz uczestnictwo w imprezie plenerowej prezentującej dorobek artystyczny mieszkańców miasta i gminy.			wykluczeniem społecznym	zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 30 osób
CEL REWITALIZACJI: Wsparcie osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie									
Kierunek działań: 2.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Miasta i Gminy Górzno potrzebujących wsparcia									
2,3, 4,5	Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia	4. Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenach wiejskich Miasta i Gminy Górzno RPO, Działanie 11.1	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOPS/ ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	Wzrost aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rolników małoobszarowych) poprzez: - pobudzenie aktywności, inicjatyw i zintegrowanie społeczności lokalnej, - zmianę sposobu myślenia i samooceny uczestników (większa zaradność, wyrwanie ze stagnacji). Aktywizacja społeczno-zawodowa będzie prowadzona poprzez następujące działania społeczne: - trening kompetencji społecznych, - wsparcie psychologiczne i zawodowe uczestników, - praktyczna nauka zawodu pracownik remontowo-budowlany: 3 osoby bezrobotne zagrożone wykluczeniem społecznym zostaną zakwalifikowane do	obszar rewitalizacji w części większej Miasta i Gminy Górzno	100 000,00	- Większa aktywność społ. i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społ. - Nabycie nowych umiejętności przez osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społ.	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 3 osoby <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 3 osoby Liczba osób zagrożonych

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					odbycia kursu podnoszącego kwalifikacje/nabycie nowych kwalifikacji w kierunku pracownik remontowo-budowlany, po ukończeniu teoretycznego kursu, zostaną skierowani na praktyczną naukę, która będzie polegała na wyremontowaniu świetlic wiejskich w między innymi Miesiączkowie, Zaborowie, Szczutowie, Szynkówku oraz Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie; osoby te pod okiem fachowca będą wykonywały prace, jednocześnie nabywając praktyki. Kursy będą prowadzone przez podmioty posiadające odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia tego typu szkoleń. Kurs zakończy się zdobyciem certyfikatu. Ponadto w ramach projektu planuje się zakup sprzętu, materiałów budowlanych itp. niezbędnych do prowadzenia przedmiotowego przeszkolenia/kursu.				ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 1 osoba Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 3 osoby
1	Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia	5. Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenie Miasta Górzno RPO, Poddziałanie 9.2.1	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOPS/ ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia (bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rolników małoobszarowych) poprzez: - pobudzenie aktywności, inicjatyw i zintegrowanie społeczności lokalnej, - zmianę sposobu myślenia i samooceny uczestników (większa zaradność, wyrwanie ze stagnacji). Aktywizacja społeczno-zawodowa będzie	Gmina Górzno	200 000,00	- Większa aktywność społ. i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społ. - Nabycie nowych umiejętności przez osoby	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 5 osób <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób zagrożonych

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					<p>prowadzona poprzez następujące działania społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trening kompetencji społecznych, - wsparcie psychologiczne i zawodowe uczestników, - przeszkolenie/kurs zawodowy na stanowisko ogrodnik terenów zieleni dla 5 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - praktyczna nauka zawodu na stanowisku ogrodnik terenów zieleni, na terenie parku i skweru w Górznie, w związku z realizowanymi na tym terenie pracami. <p>Kursy będą prowadzone przez podmioty posiadające odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia tego typu szkoleń. Kurs zakończy się zdobyciem certyfikatu.</p> <p>Ponadto w ramach projektu planuje się zakup sprzętu, nasadzeń itp. niezbędnych do prowadzenia przedmiotowego przeszkolenia/kursu.</p>			zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społ.	<p>ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 5 osób</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 2 osoby</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 5 osób</p>
1,2, 3,4, 5	Wsparcie osób i rodzin z problemami	6. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOPS/ ngo z terenu	Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich rodzin, w tym osób	Miasto i Gmina Górzno	250 000,00	- Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	<p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych</p>

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
		społecznie (w tym niepełnosprawnych) RPO, Poddziałania 9.2.1		Miasta i Gminy Górzno	<p>niepełnosprawnych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - badania predyspozycji przez psychologa, doradcę zawodowego, które pozwoli na stworzenie Indywidualnego Programu Rozwoju Zawodowego oraz Indywidualnego Programu Rozwoju Umiejętności, - zajęcia wspomagające integrację społeczną, w tym: zajęcia z psychologiem, logopedą, prawnikiem zajęcia z dbania o wygląd, zajęcia kulinarne, zajęcia florystyczne, - trening radzenia sobie ze stresem i tłumienie agresji, - trening rozwoju samodzielności/umiejętność podejmowania nowych obowiązków, przeciwdziałanie wypaleniu/ zniechęceniu w codziennym życiu z osobą niepełnosprawną, umiejętność właściwej komunikacji pomiędzy osobami niepełnosprawnymi a asystentami osobistymi osób niepełnosprawnych, wzrost samooceny i samoakceptacji, - wsparcie asystentów osobistych osób niepełnosprawnych, - staże/zajęcia reintegracji, - zakup samochodu typu bus przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych na zajęcia w świetlicach i Gminnym Ośrodku Kultury w Górznie, na różnego rodzaju zajęcia 			społecznym - Nabycie przez osoby objęte projekty nowych kompetencji społ.	<p>wsparciem w programie – 5 osób</p> <p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikację po opuszczeniu programu – 5 osób</p>

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					spotkania integracyjne odbywające się na terenie powiatu oraz województwa, do dojazdu np. rehabilitanta do domu osoby niepełnosprawnej lub wyjazdu na rehabilitację osoby niepełnosprawnej.				
Kierunek działań: 2.2 Specjalistyczne wsparcie dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym									
1,2, 3,4, 5	Wsparcie osób i rodzin z problemami	7. Indywidualne porady i konsultacje psychologiczne RPO, Poddziałania 9.3.2	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOPS/ ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	<p>Poradnictwo psychologiczne – wsparcie w zakresie podniesienia kompetencji życiowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - indywidualne porady psychologiczne osób i rodzin przeżywających trudności życia codziennego, - indywidualne konsultacje dla osób i rodzin, które doświadczyły traumatycznych przeżyć, przemocy fizycznej i emocjonalnej, - podniesienie poziomu aktywności społecznej, - trening kompetencji życiowych, - zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. 	Miasto i Gmina Górzno	110 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - Nabycie przez osoby objęte projektem nowych kompetencji społ. 	<p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 11 osób</p> <p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 11 osób</p>
1,2, 3,4, 5	Wsparcie osób i rodzin z problemami	8. Praca z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno	S	Miasto i Gmina Górzno/ GOPS/ ngo z terenu	<p>Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług wsparcia rodziny dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objęcie zindywidualizowanymi 	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - Większa dostępność do usług społ. w zakresie wsparcia rodziny 	<p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych</p>

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
		RPO, Poddziałania 9.3.2		Miasta i Gminy Górzno	<p>i kompleksowymi działaniami umożliwiającymi aktywne włączenie społeczne 4 osób zagrożonych ubóstwem bądź wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie indywidualnej ścieżki reintegracji dla osób i ich rodzin zagrożonych ubóstwem, - objęcie min. 4 rodzin wsparciem asystenta rodziny i pracownika socjalnego, - zapewnienie poradnictwa indywidualnego i grupowego w celu przywrócenia samodzielności życiowej, umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego i aktywizację zawodową, - sfinansowanie kosztów dojazdu uczestników projektu korzystających z instrumentów aktywizacji zawodowej związanych z uczestnictwem w kursach, szkoleniach, poradnictwie i innych zajęciach związanych z realizacją projektu, - sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych niezbędnych do podjęcia zatrudnienia, - sfinansowanie kursu mających na celu uzyskanie kompetencji zawodowych. 				<p>usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 4 osoby</p> <p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt.</p>

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
CEL REWITALIZACJI: Lepsza jakość infrastruktury kultury i aktywizacji									
Kierunek działań: 3.1 Modernizacja infrastruktury kultury/miejsc aktywizacji mieszkańców									
1	Rozwój instytucji ośrodków kultury	9. Rewitalizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Górninie poprzez remont wewnętrzny budynku RPO, Działanie 6.2	T	Miasto i Gmina Górzno	Wzrost ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarze miasta Górzno poprzez modernizację GOK: - modernizacja centralnego ogrzewania i instalacji elektrycznej, - modernizacja toalet, kuchni oraz zaplecza socjalno-gospodarczego, - modernizacja pomieszczeń biurowych oraz sali głównej, - zakup sceny mobilnej, - dostosowanie budynku do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych dla osób m. in. zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jego remont i wyposażenie (poprawy warunków uczestnictwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społecznym i gospodarczym).	Miasto Górzno	225 000,00	- Lepsza jakość infrastruktury kultury - Lepszy dostęp do usług kulturalnych	<u>Wskaźniki produktu:</u> Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 szt. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (budynku) – 200 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
									- 200 osób/rok
1	Adaptacja obiektów zdegradowanych na cele społeczne	10. Utworzenie centrum działań kreatywnych na terenie miasta Górzno RPO, Działanie 6.2	PF /T	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest wzrost ożywienia społecznego i gospodarczego na obszarze miasta Górzno poprzez: - adaptację budynku znajdującego się w Górznie na centrum działań kreatywnych dla między innymi młodzieży, KGW oraz innych grup nieformalnych i formalnych, które chcą podnosić jakość życia mieszkańców, - dostosowanie budynku do potrzeb organizacji między innymi działań kreatywnych, szkoleń, spotkań rekreacyjno-kulturalnych dla osób m. in. defaworyzowanych w tym seniorów i zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jego modernizację/remont i doposażenie - zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku.	Miasto Górzno	140 000,00	- Powstanie miejsca aktywizacji i integracji mieszkańców - Wzrost aktywności mieszkańców	<u>Wskaźniki produktu:</u> Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 1 szt. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (budynku) – 150 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – 50 osób/rok

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
2	Modernizacja świetlic wiejskich	11. Rewitalizacja centrum wsi w Miesiączkowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1	PF /T	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - modernizację/remont dachu, zaplecza kuchenne-socjalnego, sali głównej, toalet, - dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych dla osób z Miesiączkowa zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jej remont i doposażenie (poprawa warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym) - zagospodarowanie przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej.	Miesiączkowo	100 000,00	Stworzenia miejsca aktywizacji i integracji mieszkańców	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (działka) – 400 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 30 osób/rok
3	Modernizacja świetlic wiejskich	12. Rewitalizacja centrum wsi w Szczutowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1	PF /T	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - modernizacja zaplecza kuchenne-socjalnego, sali głównej, toalet, ogrzewania, - dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych dla osób ze Szczutowa zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jej remont i doposażenie (poprawa warunków uczestnictwa tych osób w życiu	Szczutowo	100 000,00	Stworzenia miejsca aktywizacji i integracji mieszkańców	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (działka) – 300 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u>

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					społecznym i gospodarczym) - zagospodarowanie przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej.				Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 30 osób/rok
4	Modernizacja świetlic wiejskich	13. Rewitalizacja centrum wsi w Szynkówku poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1	PF /T	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - modernizacja zaplecza kuchenne-socjalnego, sali głównej, budowa toalet, założenie instalacji c.o, remont dachu, - dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych dla osób z Szynkówka zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jej remont i doposażenie (poprawa warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym) - zagospodarowanie przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej.	Szynkówko	100 000,00	Stworzenia miejsca aktywizacji i integracji mieszkańców	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (działka) – 150 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 15 osób/rok
5	Modernizacja świetlic wiejskich	14. Rewitalizacja centrum wsi w Zaborowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-	PF /T	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - modernizację centralnego ogrzewania, - rozbudowę i modernizację toalet, remont podłogi, - dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń i spotkań	Zaborowo	100 000,00	Stworzenia miejsca aktywizacji i integracji mieszkańców	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
		kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1			rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowych dla osób z Zaborowa zagrożonych wykluczeniem społecznym – poprzez jej remont i doposażenie (poprawa warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym), - zagospodarowanie przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej.				Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (działka) – 200 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 35 osób/rok
CEL REWITALIZACJI: Lepsza jakość przestrzeni publicznej									
Kierunek działań: 4.1 Poprawa przestrzeni publicznej i terenów/obiektów o wartości kulturowej i przyrodniczej									
1	Rewitalizacja terenów publicznych w mieście Górzno	15. Rewitalizacja parku miejskiego w Górznie RPO, Działanie 6.2	PF	Miasto i Gmina Górzno	Poprawa jakości terenów publicznych, tj. parku miejskiego poprzez: - uporządkowanie Parku miejskiego, odnowienie części nasadzeń oraz zagospodarowanie infrastruktury parkowej typu ławki, fontanna, ścieżki, Przywrócenie wyglądu oraz estetyki miejsca przyczyni się do poprawy warunków uczestnictwa osób wykluczonych społecznie w tym bezrobotnych z Górzna w życiu społecznym i gospodarczym). Przy realizacji projektu uwzględnione zostanie odtworzenie lub nawiązanie do	Miasto Górzno	200 000,00	- Rozwój terenów zieleni miejskiej - Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej służącej realizacji działań społecznych	<u>Wskaźniki produktu:</u> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - ok. 2 ha Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – ok. 2 ha <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających z

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					przesłanek historycznych, a zakres prac zostanie uzgodniony ze służbą konserwatorską. Park obecnie jest zaniedbany – nieuporządkowane ścieżki, brak lub zniszczone ławki i inne obiekty infrastruktury parkowej, brak nowych nasadzeń. Tymczasem przestrzeń parku mogłaby być z powodzeniem wykorzystana nie tylko na cele turystyczne, ale organizację imprez, festynów i innych akcji integrujących mieszkańców, prowadzenie zajęć rekreacyjnych dla seniorów itp.				rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 300 osób/rok
1	Rewitalizacja terenów publicznych w mieście Górzno	16. Rewitalizacja rynku w Górznie RPO, Działanie 6.2	PF	Miasto i Gmina Górzno	Poprawa jakości terenów publicznych, tj. rynku poprzez: - uporządkowanie/przebudowanie skweru miejskiego, odnowienie parkingów i zagospodarowanie terenu na dodatkowy parking, odnowienie części nasadzeń oraz zagospodarowanie infrastruktury parkowej typu ławki, fontanna, ścieżki, ciągi piesze i komunikacyjne. Przywrócenie wyglądu oraz estetyki miejsca, dostosowanie do istniejącej zabudowy oraz potrzeb mieszkańców przyczyni się do poprawy warunków uczestnictwa osób wykluczonych społecznie w tym bezrobotnych z Górzna w życiu społecznym i gospodarczym). Przy realizacji projektu będzie brane pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenu	Miasto Górzno	200 000,00	Zagospodarowanie centrum miasta - Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej służącej realizacji działań społecznych	<u>Wskaźniki produktu:</u> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - 0,8 ha Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,8 ha <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach – 300

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					<p>i zadrzewienie oraz ochrona historycznej kompozycji założenia parkowego ujętego w wojewódzkiej ewidencji zabytków. zakres prac zostanie uzgodniony ze służbą konserwatorską.</p> <p>Cała architektura rynku, a więc skwer, parkingi, tereny zielone, obiekty małej architektury, ciągi komunikacyjne są w złym stanie i wymagają modernizacji oraz uporządkowania. Podjęcie działań w tym miejscu spowoduje poprawę estetyki centralnej części miasta i dostosowanie do otaczającej zabudowy.</p> <p>W wyniku realizacji projektu jakość terenów publicznych w mieście wzrośnie poprzez stworzeniem w centrum miasta estetycznej przestrzeni wykorzystywanej do prowadzenia działań o charakterze aktywizującym i integrującym, stanie się to miejsca spotkań dla mieszkańców i turystów.</p>				osób/rok
CEL REWITALIZACJI: Rozwój infrastruktury technicznej i obiektów użyteczności publicznej									
Kierunek działań: 5.1 Ułatwienie mieszkańcom dostępu do świetlic wiejskich									
4	Remonty dróg i chodników	17. Rewitalizacja centrum wsi Szynkówko poprzez budowę chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej	PF	Miasto i Gmina Górzno	<p>Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej, - zapewnienie bezpiecznego dojścia do 	Szynkówko	100 000,00	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa stanu infrastruktury technicznej - Stworzenie bezpiecznego dojścia do 	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
		RPO, Działanie 7.1			świetlicy wiejskiej, w której będą organizowane szkolenia i spotkania rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe dla osób m. in. defaworyzowanych w tym bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.			świetlicy wiejskiej	rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Długość wybudowanego chodnika - 400 m <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 15 osób/rok
5	Remonty dróg i chodników	18. Rewitalizacja centrum wsi Zaborowo poprzez remont drogi prowadzącej do świetlicy wiejskiej RPO, Działanie 7.1	PF	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - modernizację drogi prowadzącej do świetlicy wiejskiej, - zapewnienie bezpiecznego dojścia do świetlicy wiejskiej, w której będą organizowane szkolenia i spotkania rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe dla osób m. in. defaworyzowanych w tym bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt ten jest niezbędnym elementem szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją wsi Zaborowo, w ramach której zakłada się podjęcie działań zmierzających do zniwelowania występujących obecnie problemów społecznych przez różnorakie działania aktywizujące w parze z remontem świetlicy i zagospodarowaniem	Zaborowo	100 000,00	- Poprawa stanu infrastruktury technicznej - Stworzenie bezpiecznego dojścia do świetlicy wiejskiej	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Długość przebudowanych dróg gminnych – 300 m <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów 50 osób/rok

Obszar rewitalizacji ⁸	Przedsięwzięcie	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁹	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe, które posłużą jako baza do prowadzenia działań społecznych.				
3	Remonty dróg i chodników	19. Rewitalizacja centrum wsi Szczutowo poprzez remont chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej RPO, Działanie 7.1	PF	Miasto i Gmina Górzno	Celem projektu jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju poprzez: - remont chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej, - zapewnienie bezpiecznego dojścia do świetlicy wiejskiej, oraz budynku szkoły w której będą organizowane szkolenia i spotkania rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe dla osób m. in. defaworyzowanych w tym bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Szczutowo	100 000,00	- Poprawa stanu infrastruktury technicznej - Stworzenie bezpiecznego dojścia do świetlicy wiejskiej	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Długość wybudowanego chodnika – 500 m <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów 20 osób/rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

Tabela 38. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹⁰	Lp.	Typ przedsięwzięcia ¹¹	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
CEL REWITALIZACJI: Lepsza jakość przestrzeni publicznej			
Kierunek działań: 4.1 Poprawa przestrzeni publicznej i terenów/obiektów o wartości kulturowej i przyrodniczej			
1, 2, 3, 4, 5	1	PF	Rewitalizacja małej architektury z terenu Miasta i Gminy w Górznie (PROW). Celem projektu jest zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i uwrażliwienie mieszkańców na potrzebę pielęgnowania lokalnej kultury i zabytków. W tym celu w ramach projektu przewiduje się: inwentaryzacje starych pomp, kapliczek i krzyży, wytypowanie pomp, kapliczek i krzyży do odnowienia, przywrócenia do pierwotnego stanu.
1	2	PF	Udostępnienie punktu widokowego na wieży Kościoła (budżet gminy)
1	3	PF	Przystosowanie terenów nad jeziorem na potrzeby drugiej plaży (budżet gminy)
CEL REWITALIZACJI: Rozwój infrastruktury technicznej i obiektów użyteczności publicznej			
Kierunek działań: 5.2 Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej			
1	4	PF	Modernizacja ul. Leśnej w Górznie (budżet gminy). W ramach projektu planowana jest wymiana nawierzchni drogi w odcinku od Wilgi do skrzyżowania z ulicą Leśną - Freta w Górznie.
1	5	T	Wymiana pokrycia dachowego na budynku Urzędu Miasta i Gminy przy ul. Rynek (budżet gminy). W ramach projektu planowany jest remont dachu na budynku Urzędu Miasta i Gminy w Górznie.
1	6	T	Rozbudowa budynku OSP w Górznie (budżet gminy). W ramach projektu planowana jest nadbudowa pomieszczeń socjalnych nad budynkiem garażu karetki ratunkowej.
1, 2, 3, 4, 5	7	PF	Chodniki w Mieście i Gminie Górzno (budżet gminy). W ramach projektu planowana jest modernizacja, przebudowa, remont ciągów pieszych na terenie Miasta i Gminy Górzno.
1	8	PF	Budowa przystani żeglarskiej (budżet gminy). W ramach projektu planowana jest budowa przystani żeglarskiej nad jeziorem Młyńskim w Górznie.
1, 2, 3, 4, 5	9	G	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (budżet gminy). W ramach projektu planowane jest wybudowanie sieci wodno-kanalizacyjnej oraz dróg dojazdowych na terenach inwestycyjnych Miasta i Gminy Górzno.
1	10	PF	Budowa pływalni i basenów termalnych (budżet gminy). W ramach projektu planowana jest budowa pływalni i basenów termalnych na terenie Zespołu Szkół w Górznie.
1	11	PF	Stabilizacja osuwiska położonego w Górznie, na działce nr 118/3 obręb Miasto 2 - przygotowanie dokumentacji geologiczno-inżyniersko-projektowej (dofinansowanie z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - dotacja celowa z budżetu państwa)

¹⁰ 1 – Miasto Górzno-obszar I, 2 – Miesiączkowo, 3 – Szczutowo, 4 – Szykówko, 5 - Zaborowo

¹¹ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹⁰	Lp.	Typ przedsięwzięcia ¹¹	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
			na dofinansowanie zadań własnych polegających na naprawie, odbudowie, budowie, przeniesieniu, stabilizacji i ulepszeniu infrastruktury publicznej zniszczonej, uszkodzonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozję brzegu morskiego). W ramach projektu planowane jest opracowanie dokumentacji geologiczno-inżyniersko-projektowej niezbędnej w celu realizacji dalszych prac polegających na stabilizacji osuwiska.

Źródło: *Opracowanie własne*

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

9.1 Komplementarność głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich **komplementarności** w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Zastosowano również tzw. **formułę projektów zintegrowanych**, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych, planuje się również zrealizować projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji. Przy czym **projekty infrastrukturalne pełnią jedynie funkcję uzupełniającą** dla projektów społecznych, a ich realizacja jest niezbędna dla prowadzenia działań społecznych. W „Zasadach programowania” wskazano, że „mając na uwadze konieczność wzmocnienia kompleksowości przedsięwzięć rewitalizacyjnych Instytucja Zarządzająca RPO **dla projektów, które objęte są dofinansowaniem w ramach działania 6.2, poddziałania 6.4.1 oraz działania 7.1 przewiduje zastosowanie formuły projektów zintegrowanych.** W związku z powyższym w przypadku projektów zaplanowanych do wsparcia w ramach powyższych działań/poddziałania wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie projektu zobowiązany będzie wykazać, iż zrealizował lub planuje realizację projektu „miękkiego”, finansowanego ze środków EFS, ukierunkowanego na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na danym obszarze, któremu podporządkowany zostanie przedmiotowy projekt infrastrukturalny”. **W niniejszym programie znalazły się następujące projekty, które będą realizowane w ramach wskazanych działań i poddziałań RPO:**

- „Rewitalizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie poprzez remont wewnętrzny budynku” – działanie 6.2,
- „Utworzenie centrum działań kreatywnych na terenie miasta Górzno” – działanie 6.2,
- „Rewitalizacja parku miejskiego w Górznie” – działanie 6.2,
- „Rewitalizacja rynku w Górznie” – działanie 6.2,
- „Rewitalizacja centrum wsi w Miesiączkowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe” – działanie 7.1,
- „Rewitalizacja centrum wsi w Szczutowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe” – działanie 7.1,
- „Rewitalizacja centrum wsi w Szynkówku poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe” – działanie 7.1,

- „Rewitalizacja centrum wsi w Zaborowo poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe” – działanie 7.1,
- „Rewitalizacja centrum wsi Szynkówko poprzez budowę chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej” – działanie 7.1,
- „Rewitalizacja centrum wsi Zaborowo poprzez remont drogi prowadzącej do świetlicy wiejskiej” – działanie 7.1,
- „Rewitalizacja centrum wsi Szczutowo poprzez remont chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej” – działanie 7.1,

Pozostałe projekty infrastrukturalne będą finansowane z innych środków niż środki przeznaczone na rewitalizację. Jednak w ich przypadku również (mimo, że nie jest to konieczne) zastosowano formułę projektów zintegrowanych – tzn. dzięki ich realizacji możliwe będzie prowadzenie projektów społecznych.

Poniższy schemat przedstawia koncepcję zintegrowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z projektami realizowanymi w ramach tych przedsięwzięć.

Tabela 39. Realizacja koncepcji projektów zintegrowanych w odniesieniu do głównych projektów rewitalizacyjnych

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Uzasadnienie zintegrowania
<p>Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe) RPO, Działanie 11.1</p> <p>Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez organizację i udział w warsztatach artystycznych RPO, Działanie 11.1</p> <p>Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenie Miasta Górzno RPO, Działanie 11.1</p> <p>Indywidualne porady i konsultacje psychologiczne RPO, Poddziałania 9.2.1</p> <p>Praca z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno RPO, Poddziałania 9.3.2</p> <p>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie (w tym niepełnosprawnych) RPO, Poddziałania 9.2.1</p>	<p>Rewitalizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie poprzez remont wewnętrzny budynku RPO, Działanie 6.2</p> <p>Utworzenie centrum działań kreatywnych na terenie miasta Górzno RPO, Działanie 6.2</p>	<p>Działania zaplanowane w ramach poszczególnych projektów wiodących będą realizowane w wyremontowanym budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie oraz w budynku zaadaptowanym na Centrum Działań Kreatywnych. Dzięki modernizacji w obiektach tych powstaną pomieszczenia przeznaczone do organizacji szkoleń i spotkań kulturalno-rekreacyjno-szkoleniowych oraz miejsca gdzie będą udzielane porady psychologiczne, prowadzona będzie praca z osobami i rodzinami potrzebującymi wsparcia. Obecnie brakuje odpowiedniego zaplecza lokalowego do prowadzenia wskazanych działań społecznych. Bez przeprowadzenia prac remontowych w budynkach aktywizacji społecznej, realizacja projektów wiodących nie będzie możliwa w pełnym zakresie.</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Uzasadnienie zintegrowania
<p>Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe) RPO, Działanie 11.1</p> <p>Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez organizację i udział w warsztatach artystycznych RPO, Działanie 11.1</p> <p>Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenie Miasta Górzno RPO, Działanie 11.1</p>	<p>Rewitalizacja parku miejskiego w Górznie RPO, Działanie 6.2</p> <p>Rewitalizacja rynku w Górznie RPO, Działanie 6.2</p>	<p>Przewidziane w projektach wiodących zadania będą realizowane w zagospodarowanej przestrzeni miejskiej (rynek i park miejski). Dzięki takiemu podejściu zapewniona jest komplementarność interwencji – z jednej strony realizowane są działania podnoszące jakość kapitału społecznego, z drugiej strony ożywiona zostanie centralna część miasta. Obecnie cała architektura rynku, a więc skwer, parkingi, tereny zielone, obiekty małej architektury, ciągi komunikacyjne są w złym stanie. Podobnie park miejski obecnie jest zaniedbany – nieuporządkowane ścieżki, brak lub zniszczone ławki i inne obiekty infrastruktury parkowej, brak nowych nasadzeń. Tymczasem przestrzeń parku i rynku mogłaby być z powodzeniem wykorzystana nie tylko na cele turystyczne, ale organizację imprez, festynów i innych akcji integrujących mieszkańców, prowadzenie zajęć rekreacyjnych dla seniorów itp. Park miejski mógłby służyć celom turystycznym, organizacji imprez, festynów i innych akcji integrujących mieszkańców, prowadzeniu zajęć rekreacyjnych dla seniorów itp. Do jego odnowy również można zaangażować po odpowiednim przeszkoleniu osoby bezrobotne.</p> <p>W wyniku realizacji projektów dot. Rynku i parku miejskiego jakość terenów publicznych w mieście wzrośnie poprzez stworzeniem w centrum miasta estetycznej przestrzeni wykorzystywanej do prowadzenia działań o charakterze aktywizującym i integrującym, stanie się to miejsca spotkań dla mieszkańców i turystów.</p>
<p>Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe) RPO, Działanie 11.1</p> <p>Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez organizację i udział w warsztatach artystycznych RPO, Działanie 11.1</p> <p>Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych</p>	<p>Rewitalizacja centrum wsi w Miesiączkowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi w Szczutowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1</p>	<p>Wszystkie wiodące projekty społeczne będą realizowane w wyremontowanych świetlicach w Miesiączkowie, Szczutowie, Szynkówko i Zaborowie oraz na zagospodarowanych terenach przy tych świetlicach. Obecny stan świetlic wiejskich jest na tyle zły, że prowadzenie tutaj działań społecznych jest praktycznie niemożliwe. Budynki świetlic wymagają generalnego remontu i doposażenia. Zaplanowane działania infrastrukturalne są niezbędne do realizacji projektów wiodących.</p> <p>W ramach działań uzupełniających planuje się również przeprowadzenie remontu chodnika prowadzącego do świetlicy w Szczutowie oraz budowę</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Uzasadnienie zintegrowania
<p>na terenach wiejskich Miasta i Gminy Górzno RPO, Działanie 11.1</p> <p>Indywidualne porady i konsultacje psychologiczne RPO, Poddziałania 9.2.1</p> <p>Praca z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno RPO, Poddziałania 9.3.2</p> <p>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie (w tym niepełnosprawnych) RPO, Poddziałania 9.2.1</p>	<p>Rewitalizacja centrum wsi Szczutowo poprzez remont chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej RPO, Działanie 7.1</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi w Szynkówku poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi Szynkówko poprzez budowę chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej RPO, Działanie 7.1</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi w Zaborowo poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe RPO, Działanie 7.1</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi Zaborowo poprzez remont drogi prowadzącej do świetlicy wiejskiej RPO, Działanie 7.1</p>	<p>chodnika prowadzącego do świetlicy w Szynkówku, a także remont drogi prowadzącej do świetlicy w Zaborowie. Wskazane odcinki dróg i chodników prowadzą bezpośrednio do miejsc aktywizacji społecznej – świetlic wiejskich. Dzięki ich modernizacji zapewniona zostanie bezpieczna droga do poszczególnych świetlic. Inwestycje związane z remontem dróg i chodników są elementem szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie wskazane projekty infrastrukturalne będą wykonywane aby później możliwa była realizacja projektów społecznych. Nowa lub wyremontowana infrastruktura jest niezbędna do prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji społecznej. W każdym przypadku najpierw realizowany będzie projekt infrastrukturalny, a następnie objęta wsparciem infrastruktura będzie wykorzystywana do realizacji projektów społecznych.

Komplementarność działań rewitalizacyjnych na obszarach wiejskich:

- Krok 1:** Modernizacja świetlic wiejskich w Miesiączkowie, Szczutowie, Szynkówku i Zaborowie oraz remonty dróg i chodników prowadzących do tych świetlic.
- Krok 2:** Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe; Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia; Wsparcie osób i rodzin z problemami – prowadzone w świetlicach wiejskich w Miesiączkowie, Szczutowie, Szynkówku i Zaborowie.

Komplementarność działań rewitalizacyjnych w Mieście Górzno:

- Krok 1:** Rozwój instytucji ośrodków kultury – remont GOK; Adaptacja obiektów zdegradowanych na cele społeczne – utworzenie centrum działań kreatywnych; Rewitalizacja terenów publicznych w mieście Górzno – rynek i park miejski.

2. **Krok 2:** Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe; Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia; Wsparcie osób i rodzin z problemami – prowadzone w budynku GOK, w budynku zaadoptowanym na centrum działań kreatywnych, w przestrzeni publicznej, tj. na rynku i w parku miejskim.

9.2 Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcyjnym i technicznym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań*. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

9.3 Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (ze zmodernizowanej infrastruktury) będą korzystać nie tylko mieszkańcy miejscowości i terenów miasta wskazanych do rewitalizacji, ale również mieszkańcy innych miejscowości, przedsiębiorcy i turyści. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą Miasto i Gminę Górzno. Projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

9.4 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 12 system zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych podmiotów na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Miasta i Gminy Górzno w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna. Takie rozwiązanie w ramach istniejących obecnie struktur zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Operator rewitalizacji (Urząd Miasta i Gminy Górzno) będzie pełnił rolę wykonawczą i zarządczą programu, jednak w celu zapewnienia jak największej efektywności działań realizacja zadań zlecana będzie odpowiednim jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu odpowiednie uprawnienia i kompetencje.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjnej zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Bedzie to polegać na realizacji projektów o charakterze zintegrowanym, czyli projektów społecznych i infrastrukturalnych służących osiągnięciu wspólnego celu. Miasto i Gmina Górzno planuje również realizację szeregu inwestycji wyłącznie ze środków własnych. Ponadto planowane jest pozyskanie środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Źródła finansowania poszczególnych projektów zostały wskazane w rozdziale 11. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji ani osoby prywatne, ani przedsiębiorcy nie byli zainteresowani włączeniem się w proces rewitalizacji, dlatego w programie brak prywatnych źródeł finansowania i łączenia ich ze środkami publicznymi. Jednak ze względu na długi okres realizacji programu (do 2023 r.) nie wyklucza się nawiązania takiej współpracy w przyszłości i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych i prywatnych.

9.6 Komplementarność międzykresowa

W latach 2007-2013 na obszarze rewitalizacji zrealizowano szereg projektów, które świadczą o tym, że działania podjęte w ramach rewitalizacji stanowią kontynuację dotychczasowych kierunków działań. W perspektywie 2007-2013 przede wszystkim poprawiono stan infrastruktury aktywizacji społecznej i infrastruktury rekreacyjnej oraz technicznej. W obecnej perspektywie 2014-2020 w ramach rewitalizacji planuje się realizację projektów wykazujących komplementarność z projektami zrealizowanymi w latach 2007-2013, tj. planuje się remont świetlic wiejskich, obiektów infrastruktury społecznej w mieście i terenów publicznych oraz szeroko zakrojone działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej oraz animacji i integracji. Wskazywana komplementarność projektów planowanych z tymi zrealizowanymi w latach 2007-2013 polega na stopniowym, wszechstronnym rozwoju obszarów rewitalizacji, w pierwszej kolejności poprzez rozwój infrastruktury, a następnie poprzez działania na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego.

W latach 2007-2013 na obszarze rewitalizacji zrealizowano następujące projekty:

- Aktywność naszą szansą – PO KL, poddziałanie 7.1.1,
- Zagospodarowanie centrów wsi poprzez budowę chodników w miejscowości Miesiączkowo i Zaborowo – PROW 2007-2013,
- Budowa placu zabaw we wsi Szczutowo jako miejsca rekreacji na terenie Gminy Górzno – PROW 2007-2013,
- Budowa placu zabaw we wsi Zaborowo jako miejsca rekreacji na terenie Gminy Górzno – PROW 2007-2013 PROW 2007-2013,
- Zagospodarowanie centrum wsi poprzez budowę chodnika w Szczutowie – PROW 2007-2013,
- Budowa Sieci Kanalizacji Sanitarnej z Przyłączami dla wsi Zaborowo i rurociągu tłoczego z miejskiej oczyszczalni w Górznie do oczyszczalni w Miesiączkowie - PROW 2007-2013,
- Mistrzostwa Polski w Triathlonie markowym produktem Gminy Górzno – RPO 2007-2013, działanie 5.5,
- Modernizacja Promenady wokół jeziora Górznieńskiego - etap I - PROW 2007-2013,
- Modernizacja Promenady wokół jeziora Górznieńskiego - etap I- część 2 - PROW 2007-2013,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez budowę placu zabaw w Górznie - PROW 2007-2013,

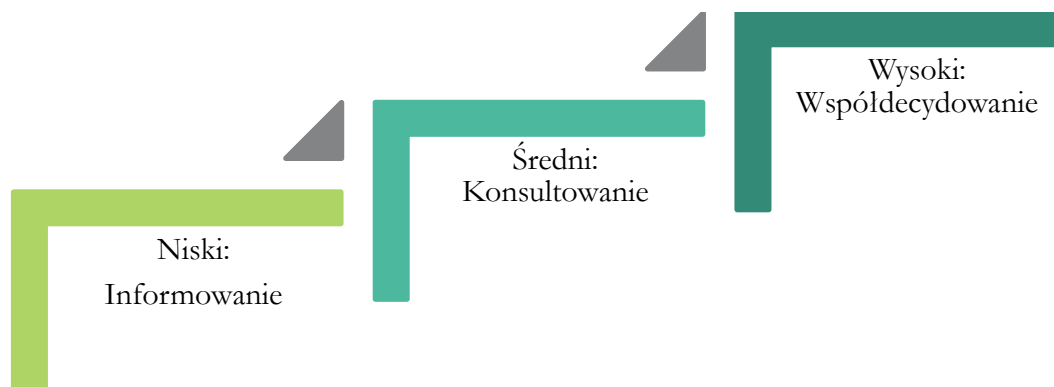
- Budowa małej infrastruktury turystycznej na kąpielisku miejskim w Górznie – PO RYBY 2007-2013,
- Budowa boiska do siatkówki plażowej na kąpielisku miejskim w Górznie - PROW 2007-2013,
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Górznie: Zespołu Szkół, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Kultury, Przedszkola w celu ograniczenia strat ciepła oraz podniesienia jakości powietrza atmosferycznego – RPO 2007-2013, działanie 2.3.

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

10.1. Interesariusze rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą.

Schemat 5. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną

Źródło: Opracowanie własne

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji to:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy rzeczy nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- Mieszkańcy Miasta i Gminy Górzno inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie Miasta i Gminy Górzno,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną na terenie Miasta i Gminy Górzno, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki organizacyjne,
- Organy władzy publicznej.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- **Udział w konsultacjach społecznych** – na etapie diagnozowania i programowania,
- **Udział w pracach Komitetu Rewitalizacji** – na etapie wdrażania i monitorowania.

10.2 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na **współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy**, w tym szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.

Dla zapewnienia prawidłowego przebiegu prac nad programem oraz zaangażowania w jego przygotowanie przedstawiciele różnych instytucji, specjalistów z różnych sfer, Burmistrz Miasta i Gminy Górzno zarządzeniem nr 105/2016 z dnia 4 marca 2016 r. (zmienione zarządzeniem nr 129/2016 z dnia 6 lipca 2016 r.) powołał **zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023**. W skład zespołu weszli: sekretarz gminy i inspektor ds. pozyskiwania funduszy i promocji. W pracach zespołu uczestniczyli również: kierownik Zakładu Usług Komunalnych w Górznie, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górznie, inspektor ds. budownictwa, ochrony środowiska i planowania przestrzennego, inspektor ds. gospodarki mieniem komunalnym, inspektor ds. działalności gospodarczej, podinspektor ds. oświaty, kultury i sportu. Do zadań zespołu należy:

- Wytypowanie obszarów rewitalizacji,
- Zgłaszanie propozycji projektów infrastrukturalnych i społecznych,
- Przygotowanie niezbędnych danych do programu,
- Ustalenie głównych założeń planu rewitalizacji,
- Współpraca z ekspertami zewnętrznymi,
- Opiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023,
- Przygotowanie i realizacja procesu konsultacji społecznych w związku z przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023,
- Zintegrowanie wszystkich działań o charakterze rewitalizacyjnym zachodzących na obszarze Miasta i Gminy Górzno,
- Wsparcie merytoryczne podczas wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023.

Konsultacje społeczne były nieodłącznym elementem procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji. Stosowano wówczas następujące **formy konsultacji**: zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, spotkania, dyskusje, zbieranie uwag ustnych, ankiety.

Aby dotrzeć do jak największej liczby mieszkańców Miasta i Gminy Górzno i zainteresować oraz zaangażować ich w prace nad programem rewitalizacji, stosowano różne **formy przekazu informacji**:

- Obwieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej,
- Informacje na stronie internetowej Miasta i Gminy Górzno,
- Ogłoszenia w prasie lokalnej - „Głos Górzna”,
- Kontakty z przedstawicielami lokalnych społeczności – sołtysami,
- Kontakty z przedstawicielami różnych grup i instytucji – GOPS, GOK, organizacje pozarządowe.

Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone **obwieszczeniem** Burmistrza Miasta i Gminy Górzno z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym w Biuletynie Informacji Publicznej.

Konsultacje trwały 32 dni kalendarzowe, **od 30 czerwca do 1 sierpnia 2016 r.** W tym czasie odbyły się spotkania z mieszkańcami, dyskusje, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie www.gorzno.pl.

Tabela 40. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
<p>Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej</p> 	<p>Przez 32 dni trwania konsultacji społecznych, wszyscy zainteresowani mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno. Załącznikiem do projektu uchwały były mapy, na których jednoznacznie wskazano obszary predysponowane do objęcia rewitalizacją. Aby ułatwić zrozumienie, w jaki sposób i na jakiej podstawie konkretne obszary w Mieście i Gminie Górzno zostały wskazane do rewitalizacji, jako materiał pomocniczy przedstawiono do wiadomości publicznej również „Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno”.</p> <p>Uwagi można było wносить poprzez wypełnienie formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1). Wszystkie dokumenty, tj. projekt uchwały, mapy, diagnoza i formularz przez cały okres trwania konsultacji dostępne były na stronie internetowej www.gorzno.pl w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023”, w BIP oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Górznie.</p> <p>Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy w Górznie.</p>
<p>Spotkania</p> 	<p>W dniach 6-7 lipca 2016 r. odbyło się 5 spotkań z mieszkańcami (w Górznie, Miesiączkowie, Szczutowie, Szynkówku i Zaborowie).</p> <p>W celu ułatwienia zrozumienia prezentowanych treści i odniesienia się do nich, na spotkaniach wykorzystano wizualizację w postaci prezentacji graficznej. Przebieg spotkań wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie uczestników spotkania, • Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, • Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, • Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie, • Diagnoza obszaru rewitalizacji: <ol style="list-style-type: none"> a) kryzysowe zjawiska w sferze społecznej, b) kryzysowe zjawiska w pozostałych sferach, c) potencjały obszaru, d) problemy obszaru, • Debata na temat plusów i minusów danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć, • Przypomnienie o toczących się konsultacjach, • Ankieta (opis znajduje się w dalszej części tabeli).

<p>Debata</p> 	<p>Debata była jednym z elementów spotkań z mieszkańcami. Uczestnicy debaty starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są plusy i minusy zamieszkiwania w danej miejscowości – dobre i złe strony tego obszaru? • Jak dany obszar powinien wyglądać w przyszłości? • Jakie cele rozwojowe należy postawić? • Jakie przedsięwzięcia należy podjąć w ramach rewitalizacji aby osiągnąć cele i zrealizować wizję? <p>Podczas debat wykorzystywano metodę „burzy mózgów”.</p>
<p>Ankiety</p> 	<p>W dniach 30.06.2016 – 01.08.2016 przeprowadzono ankietyzację na obszarze Miasta i Gminy Górzno. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankietyzację przeprowadzono także podczas spotkań konsultacyjnych.</p> <p>Ankieta on-line była dostępna z poziomu strony www.gorzno.pl i BIP oraz w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Górznie. Ponadto ankietę opublikowano w lipcowym wydaniu „Głosu Górzna” (nr 112).</p> <p>Wypełnioną ankietę papierową można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub wrzucić do specjalnie do tego przeznaczonych urny w Urzędzie Miasta i Gminy w Górznie.</p> <p>Łącznie zebrano 77 ankiet. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2. Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji przedstawia załącznik nr 3.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 9. Informacja o konsultacjach na stronie internetowej

OFICJALNY SERWIS INTERNETOWY MIASTA I GMINY GÓRZNO

GÓRZNO
...dla takich miejsc się żyje!

Wyszukiwarka

Szukaj...

Jesteś tutaj: / Start / Urząd / Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 / Konsultacje społeczne dot. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne dot. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

1. Formularz konsultacji (.pdf)
2. Ankieta interaktywna -> link
3. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno (pdf)
4. Projekt uchwały (pdf)
5. Mapy z wyznaczonymi obszarami zdegradowanymi i obszarami rewitalizacji, które jednocześnie są załącznikami do projektu Uchwały:
  - Górzno -> mapa
  - Górzno II -> mapa
  - Miesiączkowo -> mapa1 i mapa2
  - Szczutowo -> mapa1 i mapa2
  - Szynkówko -> mapa1 i mapa2
  - Zaborowo -> mapa1 i mapa2

Logo: **SISMS.pl**
INFOSTRADA
 KUJAW I POMORZA
 www.mojregion.info
 Interaktywna Mapa Powiatu

Źródło: www.gorzno.pl

Zdjęcie 10. Informacja o konsultacjach w BIP

Urząd

- Dane podstawowe
- Godziny urzędowania
- Kontakt
- Zadania

Organy

- Burmistrz Miasta i Gminy
- Sekretarz
- Skarbnik
- Rada Miejska
- Komisje Rady

Wybory

- Wybory do Sejmu I do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015
- Wybory do Parlamentu Europejskiego 2014 r.
- Wybory Samorządowe 2014 r.
- Wybory Uzupełniające do Rady Miejskiej
- Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
- Wybory do Rad Izby Rolniczej
- Referendum Ogólnokrajowe 2015 r.

Informacje o gospodarce odpadami

- Informacje
- Rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych
- Rejestr podmiotów uprawnionych do opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu Miasta i Gminy Górzno

Skrowidz Prawa Miejscowego

- Skrowidz Prawa Miejscowego

Prawo Miejscowe

- Strategia rozwoju
- Statut
- Regulamin
- Uchwały
- Rejestr Zarządzeń
- Decyzje i inne akty administracyjne
- Obwieszczenia, zawiadomienia, ogłoszenia
- Rok 2003
- Rok 2004
- Rok 2006
- Rok 2007
- Rok 2008

1. **Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023**

Wypełnij ankietę!

Ankieta Interaktywna

Załączniki:	Rozmiar:
☐ Obwieszczenie (pdf)	96.456 KB
☐ Informacja o konsultacjach społecznych (pdf)	83.851 KB
☐ Formularz konsultacji społecznych (pdf)	201.977 KB
☐ Górzno OZ i OR (pdf) - załącznik do Uchwały	1.459 MB
☐ Górzno II OZ (pdf) - załącznik do Uchwały	4.262 MB
☐ Miesiączkowo OZ (pdf) - załącznik do Uchwały	2.292 MB
☐ Miesiączkowo OR (pdf) - załącznik do Uchwały	4.326 MB
☐ Szczutowo OZ (pdf) - załącznik do Uchwały	1.871 MB
☐ Szczutowo OR (pdf) - załącznik do Uchwały	1.187 MB
☐ Szynkówko OZ (pdf) - załącznik do Uchwały	2.242 MB
☐ Szynkówko OR (pdf) - załącznik do Uchwały	915.480 KB
☐ Zaborowo OZ (pdf) - załącznik do Uchwały	2.073 MB
☐ Zaborowo OR (pdf) - załącznik do Uchwały	371.500 KB
☐ Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji (pdf)	1.243 MB
☐ Projekt uchwały (pdf)	402.023 KB
☐ Raport z konsultacji społecznych projektu uchwały w/s wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno (pdf)	182.965 KB
☐ Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno (ostateczna wersja po konsultacjach) (pdf)	1.274 MB
☐ Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z załącznikami (mapy wyznaczające obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno- wersja po konsultacjach) (pdf)	9.738 MB

Źródło: www.gorzno.pl

Zdjęcie 11. Spotkania konsultacyjne 6-7.07.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Następne konsultacje społeczne dotyczyły projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a także sposobu wybierania składu Komitetu Rewitalizacji oraz sposobu jego działania. Przewidziano różnorodne formy konsultacji społecznych: spotkania z mieszkańcami, spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych, zbieranie uwag poprzez formularz konsultacji, zbieranie uwag ustnych.

Najpierw w dniach 21, 22 i 23 września 2016 r. w ramach zebrań sołeckich odbyły się również spotkania z mieszkańcami wszystkich obszarów wskazanych do rewitalizacji (informacja o spotkaniach pojawiła się co najmniej 7 dni przed ich przeprowadzeniem).

Obwieszczeniem z dnia 21 września 2016 r. Burmistrza Miasta i Gminy Górzno ogłosił rozpoczęcie konsultacji społecznych trwających 32 dni od 29 września 2016 r. do 31 października 2016 r. Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej.

Tabela 41. Formy konsultacji społecznych na etapie programowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	Przez 32 dni trwania konsultacji społecznych, wszyscy zainteresowani mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie Komitetu Rewitalizacji. Uwagi można było wносить poprzez wypełnienie formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1). Konsultowane dokumenty przez cały okres trwania konsultacji dostępne były na

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
	<p>stronie internetowej www.gorzno.pl w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023”, w BIP oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Górznie.</p> <p>Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy w Górznie.</p>
<p>Spotkania</p> 	<p>W dniach 21-23.09.2016 w ramach zebrań soleckich odbyły się również spotkania w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 w Szczutowie, Miesiączkowie, Górznie, Szynkówku i Zaborowie. Podczas tych spotkań z mieszkańcami zaprezentowany został Gminny Program Rewitalizacji. Program spotkania wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Etapy prac nad programem, ▪ Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, ▪ Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, ▪ Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, ▪ Projekty rewitalizacyjne, ▪ Partycypacja społeczna, ▪ Zarządzanie Programem. <p>Najważniejszą częścią spotkania było omówienie propozycji projektowych zawartych w programie. Tego punktu dotyczyła również dyskusja, w trakcie której mieszkańcy zgłaszali również inne propozycje projektów do zawarcia w programie.</p> <p>Kolejne spotkanie konsultacyjne odbyło się 4 października 2016 r. w Górznie. W spotkaniu tym uczestniczyli przede wszystkim przedstawiciele organizacji pozarządowych. Jego celem było przedstawienie założeń programu i projektów rewitalizacyjnych oraz zaangażowanie sektora ngo we wdrażanie programu.</p>
<p>Uwagi ustne</p> 	<p>Formą konsultacji było również zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Gminy, który odpowiadał na uwagi i pytania w zakresie konsultowanych dokumentów ich treści.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 12. Spotkania konsultacyjne 21-23.09.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 13. Informacja o spotkaniach w sprawie GPR i konsultacjach społecznych

Wyszukiwarka

Jesteś tutaj: / Start / Urząd / Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023

Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno

Konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno

[>>>kliknij tutaj<<<](#)

Spotkania konsultacyjne wrzesień 2016 rok

Informuję, że w ramach zebrań mieszkańców odbędą się spotkania konsultacyjne dotyczące Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023

Szczutowo remiza OSP w dniu 21.09.2016 r. godz. 18.00

Miesięczkowo Szkoła w dniu 21.09.2016 r. godz. 19.00

Górzno GOK w dniu 22.09.2016 r. godz. 19.00

Szynkówko remiza OSP w dniu 23.09.2016 r. godz. 17.00

Zaborowo remiza OSP w dniu 23.09.2016 r. godz. 19.00

Burmistrz Miasta i Gminy Górzno

/-/ Tomasz Kinicki

Źródło: www.gorzno.pl

Zdjęcie 14. Informacja o konsultacjach w lokalnej prasie

INFORMACJA

W dniach 19—24 września wystąpią utrudnienia w ruchu drogowym na ulicy Ogrodowej.

Związane to będzie z remontem ulicy. Za utrudnienia serdecznie przepraszamy i prosimy o wyrozumiałość.

Jacek Warmiński

INFORMACJA

Informuję, że w ramach zebrań mieszkańców odbędą się spotkania konsultacyjne dotyczące Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023

Szczutowo remiza OSP w dniu 21.09.2016 r. godz. 18.00

Miesięczkowo Szkoła w dniu 21.09.2016 r. godz. 19.00

Górzno GOK w dniu 22.09.2016 r. godz. 19.00

Szynkówko remiza OSP w dniu 23.09.2016 r. godz. 17.00

Zaborowo remiza OSP w dniu 23.09.2016 r. godz. 19.00

Więcej informacji można uzyskać w Urzędzie Miasta i Gminy Górzno, ul. Rynek 1 w pokoju nr 3, tel. 56/-6448364 lub w biurze Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie, ul. Wczasowa 46, 87-300 Brodnica tel. 56/4934404.

**GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GÓRZ-
NIE INFORMUJE**, że można skorzystać z porad psychologa Pani Marii Półchłopek. Planowany dyżur jest na 12 i 19 października 2016 r. w godzinach 12⁰⁰–16⁰⁰ w Ośrodku Zdrowia w Górznie. Zapraszamy do korzystania z bezpłatnych usług.

Wersja elektroniczna gazetki na stronie internetowej: www.gorzno.pl
opracowanie graficzne gazetki: Renata Czerwińska,
tel. sekretariat (56) 644-83-51; tel. ogólny (56) 49-89-249, fax. (56) 6448363 e-mail: urząd@gorzno.pl

Źródło: *Głos Górzna*, nr 114, wrzesień 2016

Zdjęcie 15. Informacja o konsultacjach społecznych w BIP

The screenshot shows the BIP website interface. At the top, there is a header with the BIP logo and the text 'BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ' and 'www.bip.gov.pl'. Below this, there is a navigation bar for 'Urząd Miasta i Gminy Górzno' with links to 'Instrukcja obsługi', 'Rejestr zmian', and 'Statystyka odwiedzin'. A search bar is visible with the text 'Szukaj w BIP:' and a 'Szukaj' button. The main content area displays the search results for 'Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno'. A table lists the attached documents with their names and sizes.

Załączniki:	Rozmiar:
☐ Obwieszczenie o konsultacjach (pdf)	93.636 KB
☐ Informacja (pdf)	220.263 KB
☐ Formularz konsultacji (pdf)	209.131 KB
☐ Projekt uchwały (pdf)	224.319 KB
☐ Gminny Program Rewitalizacji (pdf)	3.395 MB
☐ Obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia GPR (pdf)	423.269 KB
☐ Raport z konsultacji społecznych (pdf)	4.221 MB

Źródło: www.bip.gorzno.pl

10.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Po podjęciu uchwały przez Radę Miejską w Górznie w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 i pozytywnej ocenie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania programu.

Na tym etapie, zespół ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 będzie zajmował się zintegrowaniem wszystkich działań o charakterze rewitalizacyjnym zachodzących na obszarze Miasta i Gminy Górzno oraz będzie zapewniał wsparcie merytoryczne podczas wdrażania programu.

Partycypacja społeczna będzie realizowana za pośrednictwem **Komitetu Rewitalizacji**. Na podstawie uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, Burmistrz niezwłocznie w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji. Nabór na członków Komitetu będzie prowadzony w myśl zapisów powołanej uchwały. Będzie to nabór otwarty, każdy interesariusz będzie mógł zgłosić się do udziału w pracach Komitetu. Podjęte zostaną kroki celem zapewnienia udziału w pracach Komitetu możliwie jak najszerszego grona interesariuszy rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do zakończenia prac związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023. Sposób działania Komitetu określa regulamin będący załącznikiem do uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. **W pracach Komitetu będą brać udział przedstawiciele:**

- Mieszkańców obszarów rewitalizacji,
- Organizacji pozarządowych,

- Przedsiębiorców,
- Rady Miejskiej w Górznie,
- Urzędu Miasta i Gminy w Górznie i jednostek organizacyjnych.

Komitet Rewitalizacji jest organem o funkcji **opiniotawczo-doradczej** dla Burmistrza Miasta i Gminy Górzno. Jego zadaniem na etapie wdrażania i monitorowania będzie dostarczanie opinii i stanowisk, które mają pomóc w prawidłowym ukształtowaniu przebiegu procesu rewitalizacji. Na forum Komitetu prowadzone będą dyskusje na temat zaplanowanych w programie rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet będzie stanowił organizacyjny łącznik między organami Miasta i Gminy Górzno a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc środek **zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji**. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany dla całego obszaru rewitalizacji w ciągu trzech miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zapewnić wszystkich interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z informowaniem o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w programie, stanie wdrażania i realizacji programu i pracach Komitetu Rewitalizacji. W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag stosowane będą następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa www.gorzno.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Prasa lokalna – „Głos Górzna”,
- Zebrania sołeckie.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 42. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
2, 3, 4, 5	2017-2022	1. Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe)	S	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	80 000,00	85	68 000,00	X				11.1		
1	2017-2022	2. Działania społeczne skierowane do mieszkańców, a zwłaszcza do osób zagrożonych ubóstwem	S	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	120 000,00	85	102 000,00	X				11.1		

¹² 1 – Miasto Górzno-obszar I, 2 – Miesiączkowo, 3 – Szczutowo, 4 – Szykówko, 5 - Zaborowo

¹³ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		i wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno (w tym działania animacyjno-kulturalne oraz szkoleniowe)													
1, 2, 3, 4, 5	2017	3. Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez organizację i udział w warsztatach artystycznych	S	Działania animacyjne, kulturalne i szkoleniowe	Miasto i Gmina Górzno/ GOK/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	40 000,00	85	34 000,00	X				11.1		
2, 3, 4, 5	2017-2022	4. Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenach wiejskich Miasta i Gminy Górzno	S	Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia	Miasto i Gmina Górzno/GOPS/ ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	100 000,00	85	85 000,00	X				11.1		

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2017-2022	5. Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie zamieszkałych na terenie Miasta Górzno	S	Aktywizacja celem podjęcia zatrudnienia	Miasto i Gmina Górzno/GOPS/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	200 000,00	85	170 000,00	X				9.2	9.2.1	
1, 2, 3, 4, 5	2017-2022	6. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie (w tym niepełnosprawnych)	S	Wsparcie osób i rodzin z problemami	Miasto i Gmina Górzno/GOPS/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	250 000,00	85	212 000,00	X				9.2	9.2.1	
1, 2, 3, 4, 5	2017-2022	7. Indywidualne porady i konsultacje psychologiczne	S	Wsparcie osób i rodzin z problemami	Miasto i Gmina Górzno/GOPS/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	110 000,00	85	93 500,00	X				9.3	9.3.2	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1, 2, 3, 4, 5	2017-2022	8. Praca z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym z terenu Miasta i Gminy Górzno	S	Wsparcie osób i rodzin z problemami	Miasto i Gmina Górzno/GOPS/ngo z terenu Miasta i Gminy Górzno	100 000,00	85	85 000,00	X				9.3	9.3.2	
1	2017-2022	9. Rewitalizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie poprzez remont wewnętrzny budynku	T	Rozwój instytucji ośrodków kultury	Miasto i Gmina Górzno	225 000,00	85	190 000,00		X			6.2		
1	2017-2022	10. Utworzenie centrum działań kreatywnych na terenie miasta Górzno	PF/T	Adaptacja obiektów zdegradowanych na cele społeczne	Miasto i Gmina Górzno	140 000,00	85	118 000,00		X			6.2		
2	2017-2022	11. Rewitalizacja centrum wsi w Miesiączkowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe	PF/T	Modernizacja świetlic wiejskich	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		
3	2017-2022	12. Rewitalizacja centrum wsi	PF/T	Modernizacja świetlic	Miasto i Gmina	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		w Szczutowie poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-		wiejskich	Górzno										
4	2017-2022	13. Rewitalizacja centrum wsi w Szynkówku poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe	PF/T	Modernizacja świetlic wiejskich	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		
5	2017-2022	14. Rewitalizacja centrum wsi w Zaborowo poprzez remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-kulturalno-szkoleniowe	PF/T	Modernizacja świetlic wiejskich	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹²	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie RPO	Poddziałanie RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2017-2022	15. Rewitalizacja parku miejskiego w Górznie	PF	Rewitalizacja terenów publicznych w mieście Górzno	Miasto i Gmina Górzno	200 000,00	85	170 000,00		X			6.2		
1	2017-2022	16. Rewitalizacja rynku w Górznie	PF	Rewitalizacja terenów publicznych w mieście Górzno	Miasto i Gmina Górzno	200 000,00	85	170 000,00		X			6.2		
4	2018-2022	17. Rewitalizacja centrum wsi Szynkówko poprzez budowę chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej	PF	Remonty dróg i chodników	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		
5	2018-2020	18. Rewitalizacja centrum wsi Zaborowo poprzez remont drogi prowadzącej do świetlicy wiejskiej	PF	Remonty dróg i chodników	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		
3	2018-2022	19. Rewitalizacja centrum wsi Szczutowo poprzez remont chodnika prowadzącego do świetlicy wiejskiej	PF	Remonty dróg i chodników	Miasto i Gmina Górzno	100 000,00	85	85 000,00		X			7.1		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

Tabela 43. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹⁴	Lp.	Typ przedsięwzięcia ¹⁵	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
1, 2, 3, 4, 5	1	PF	Rewitalizacja małej architektury z terenu Miasta i Gminy w Górznie	50 000,00			PROW	
1	2	PF	Udostępnienie punktu widokowego na wieży Kościoła	100 000,00			budżet gminy	
1	3	PF	Przystosowanie terenów nad jeziorem na potrzeby drugiej plaży	50 000,00			budżet gminy	
1	4	PF	Modernizacja ul. Leśnej w Górznie	83 000,00			budżet gminy	
1	5	T	Wymiana pokrycia dachowego na budynku Urzędu Miasta i Gminy przy ul. Rynek	60 000,00			budżet gminy	
1	6	T	Rozbudowa budynku OSP w Górznie	362 630,00			budżet gminy	
1, 2, 3, 4, 5	7	PF	Chodniki w Mieście i Gminie Górzno	40 000,00			budżet gminy	
1	8	PF	Budowa przystani żeglarskiej	40 000,00			budżet gminy	
1, 2, 3, 4, 5	9	G	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	1 000 000,00			budżet gminy	
1	10	PF	Budowa pływalni i basenów termalnych	9 000 000,00			budżet gminy	
1	11	PF	Stabilizacja osuwiska położonego w Górznie, na działce nr 118/3 obręb Miasto 2 - przygotowanie dokumentacji geologiczno-inżyniersko-projektowej (dofinansowanie z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych polegających na naprawie, odbudowie, budowie, przeniesieniu, stabilizacji i ulepszeniu infrastruktury publicznej zniszczonej, uszkodzonej bądź zagrożonej przez ruchy osuwiskowe ziemi lub erozję brzegu morskiego)	160 000,00			budżet państwa	

Źródło: Opracowanie własne

¹⁴ 1 – Miasto Górzno-obszar I, 2 – Miesiączkowo, 3 – Szczutowo, 4 – Szykówko, 5 - Zaborowo

¹⁵ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne. Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

12.1 Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne opisane zostały w *rozdziale 10*.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to:

- **Burmistrz Miasta i Gminy Górzno,**
- **Rada Miejska,**
- **Komitet Rewitalizacji.**

Tabela 44. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Burmistrz Miasta i Gminy Górzno	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie gminnego programu rewitalizacji, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, ▪ Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji, ▪ Prowadzenie konsultacji społecznych, ▪ Powołanie w drodze zarządzenia Komitetu Rewitalizacji, ▪ Zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji, ▪ Złożenie wniosku do Rady Miejskiej o ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (fakultatywnie).
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Zatwierdzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji,

Podmiot	Zadania
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji, ▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, ▪ Uchwalanie zmian gminnego programu rewitalizacji, ▪ Podjęcie uchwały o uchyleniu gminnego programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.
Komitet Rewitalizacji	<p>Stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni rolę opiniodawczo-doradczą Burmistrza.</p> <p>Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zapewniające wylanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określi w drodze uchwały Rada Miejska w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia gminnego programu rewitalizacji.</p>

Źródło: Opracowanie własne

12.2 Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Koordinatorem całego procesu rewitalizacji jest **Urząd Miasta i Gminy w Górznie**, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania. Podmiotem bezpośrednio koordynującym działania podejmowane w ramach rewitalizacji i zapewniającym wsparcie wszystkim powyższym organom (Burmistrzowi, Radzie Miejskiej, Komitetowi Rewitalizacji) jest **zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023**.

Tabela 45. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu, ▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek Miasta i Gminy Górzno oraz strony społecznej, ▪ Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji, ▪ Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów, ▪ Promocja programu, ▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu, ▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, ▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu, ▪ Współpraca z innymi referatami Urzędu Miasta i Gminy w Górznie w zakresie realizacji programu.

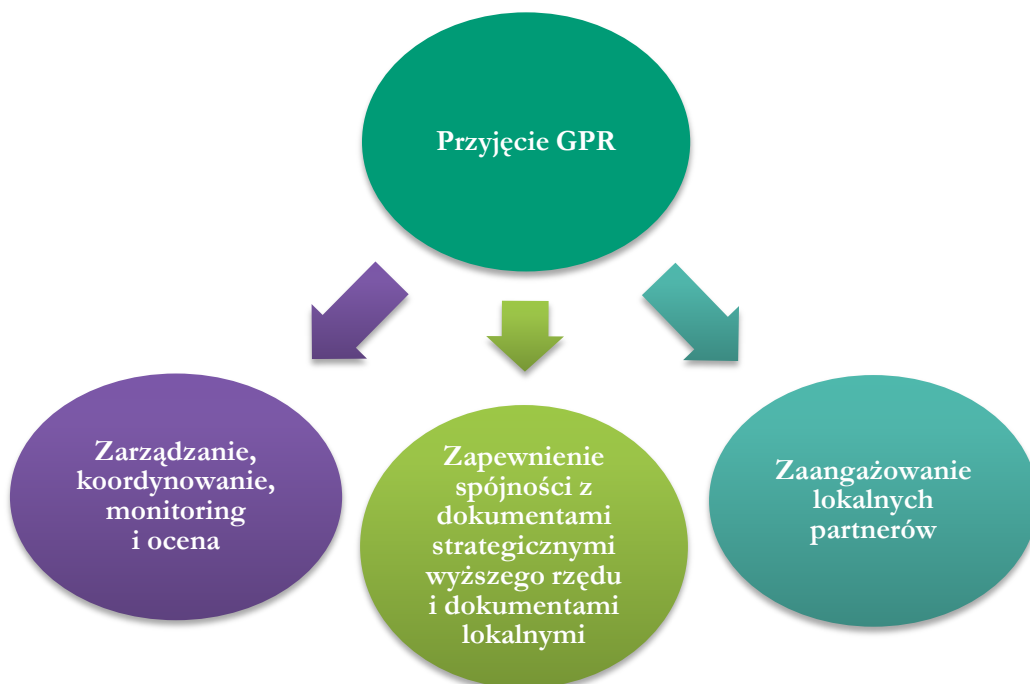
Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie gminnego programu rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem

podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Miasta i Gminy Górzno, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

Schemat 6. System wdrażania programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

12.3 System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w *rozdziale 10*) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowią forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne (np. spotkania sołeckie),
- Publikowaniu ogłoszeń o wszelkich sprawach związanych z rewitalizacją na stronie internetowej, w BIP, w prasie lokalnej,

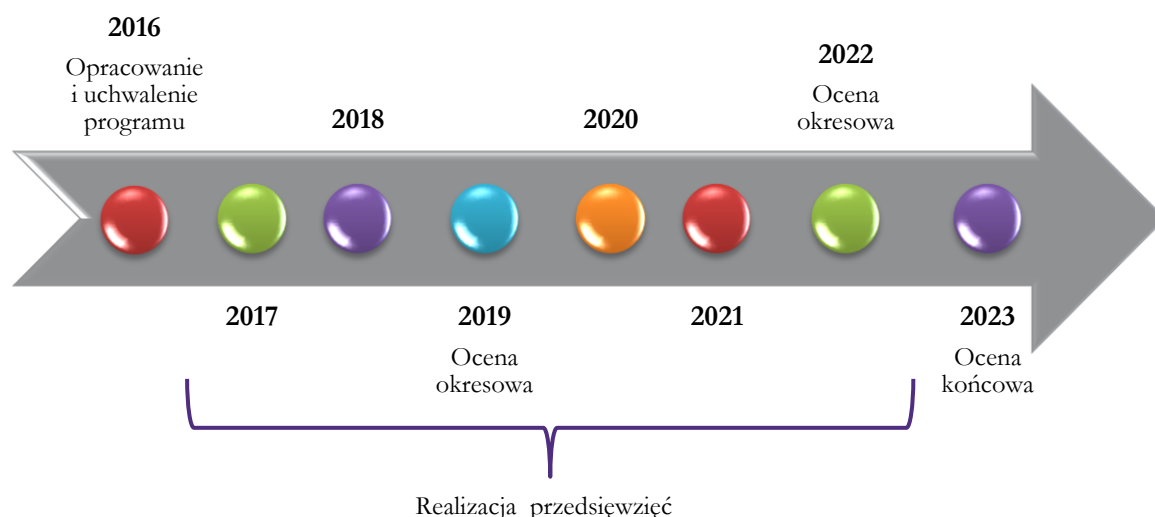
Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu. Stosowane instrumenty informacji i promocji programu rewitalizacji w powiązaniu z zaawansowanymi metodami partycypacji, takimi jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska przyczynią się do wyłonienia na obszarach rewitalizacji lokalnych liderów.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

12.4 Ramowy harmonogram realizacji programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 obejmuje okres od 2016 r. kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu. Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

Schemat 7. Ramowy harmonogram realizacji programu

Źródło: Opracowanie własne

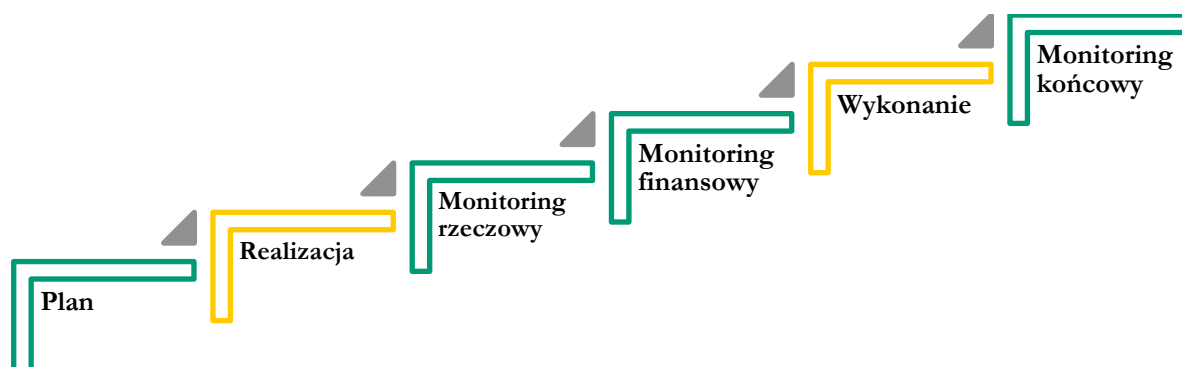
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

13.1 System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring stanowi integralną część zarządzania i ewaluacji postępów programu rewitalizacji, zapewniającą prawidłowość jego realizacji. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie stopnia realizacji dokonywanej przez Burmistrza co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac oraz monitorowanie środków finansowych projektu.

Schemat 8. Formy monitoringu

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami gminnego programu rewitalizacji.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

13.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter gminny program rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Miasta i Gminy Górzno oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w przypadku gdy Strefa została ustanowiona).

Procedura **wprowadzania zmian** do gminnego programu rewitalizacji:

1. Rada Miejska z własnej inicjatywy lub na wniosek Burmistrza, po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacji podejmuje uchwałę o przystąpieniu do zmiany gminnego programu rewitalizacji.
2. Burmistrz ogłasza informację o przystąpieniu do zmiany gminnego programu rewitalizacji.
3. Przygotowanie projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji.
4. Konsultacje społeczne projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji).
5. Wniosek o zaopiniowanie projektu zmiany gminnego programu rewitalizacji do podmiotów wymienionych w art. 17 ustawy o rewitalizacji (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji).
6. Uchwała Rady Miejskiej o przyjęciu zmiany gminnego programu rewitalizacji.

14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

14.1 Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko¹⁶ projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wskazane organy (pismami nr NNZ.9022.1.584.2016 i WOO.410.494.2016.SZ) **uzgodniły możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla niniejszego dokumentu. Na podstawie powyższego Burmistrz Miasta i Gminy Górzno odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023.

14.2 Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków

Prace konserwatorskie i restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i architektoniczne, a także inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu obiektów i terenów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w ewidencji zabytków lub wskazanych do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.

W przypadku **obiektów i terenów objętych ochroną zabytków** przed planowanymi pracami polegającymi m. in. na remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu oraz rewaloryzacji parków skwerów zieleni, Miasto i Gmina Górzno każdorazowo wystąpi do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o **zalecenia konserwatorskie**. Wskazane prace będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków**.

14.3 Gminny Program Rewitalizacji a ochrona przyrody

Na obszarach rewitalizacji, na których **występują formy ochrony przyrody**, wszelkie podejmowane działania będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów** dotyczących ustanowionych form ochrony przyrody. Jednocześnie wskazane w programie przedsięwzięcia, na etapie ich wdrażania - projektowania i realizacji, poddane będą odrębnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko.

14.4 Gminny Program Rewitalizacji a obszary szczególnie zagrożone powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie Miasta i Gminy Górzno znajdują się obszary predysponowane do osuwania się mas ziemnych. Przed realizacją inwestycji na terenach, na których występują takie zagrożenia należy przeprowadzić badania geologiczne w celu wyeliminowania potencjalnych zagrożeń z tym faktem związanych. Ponadto na terenie Miasta i Gminy Górzno nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 1% - tzw. woda stuletnia).

---

¹⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

14.5 Wykaz zmian w uchwałach

Ze względu na zaplanowane w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne **nie jest konieczne dokonywanie zmian** uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 150 oraz z 2015 r., poz. 1322).

Realizacja niniejszego programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego **nie wymaga wprowadzania zmian w:**

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Górzno,
- Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – na obszarze rewitalizacji brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla prawidłowej realizacji założeń programu **nie jest konieczne uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁷.

Dla obszaru objętego rewitalizacją **nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji**. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Strefy, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat, zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁸. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Jednocześnie z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023, zostanie podjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie niniejszej uchwały zostanie poprzedzone 30 dniowymi konsultacjami społecznymi. Niezwłocznie po podjęciu uchwały, Burmistrz w drodze zarządzania powoła Komitet Rewitalizacji

14.6 Wykaz niezbędnych opinii

Dla Gminnego Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 **wystąpiono o wydanie opinii przez podmioty wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji:**

- Zarząd Powiatu Brodnickiego - w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,

---

¹⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 778

¹⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

- Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej w Warszawie – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendę Powiatową Policji w Brodnicy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Brodnicy – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- Gminną Komisję Urbanistyczno – Architektoniczną,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Brodnicy,
- Zakład Usług Komunalnych w Górznie,
- Energa Operator S. A. oddział w Toruniu,
- Telekomunikację Polską S.A. - Zakład Telekomunikacji w Bydgoszczy,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – w zakresie form ochrony przyrody,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- Właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk.
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa.

Uwagi zgłoszone w przedstawionych przez powyższe podmioty opiniach zostaną uwzględnione w programie rewitalizacji oraz będą brane pod uwagę na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Załączniki

Załącznik 1. Wzór formularza konsultacji

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie
Miasta i Gminy Górzno

....., dnia .....2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko: .....

Nazwa organizacji: .....

Adres korespondencyjny: .....

Telefon/ e-mail: .....

Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (ROZDZIAŁ, PUNKT)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....
czytelny podpis

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

dotyczący projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Miasta i Gminy Górzno na lata 2016-2023 oraz Komitetu Rewitalizacji

....., dnia .....2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko: .....

Nazwa organizacji: .....

Adres korespondencyjny: .....

Telefon/ e-mail: .....

1. Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (ROZDZIAŁ, PUNKT)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....
czytelny podpis

Załącznik 2. Wzór ankiety

Ankieta dotycząca wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Górzno

Szanowni Państwo!

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania z poniższej ankiety. Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wyniki ankiety będą gromadzone i wykorzystywane przez firmę Dorfin Grant Thornton w celu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Górzno na lata 2016 - 2023.

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

- a. Bardzo dobrze
- b. Dobrze
- c. Ani dobrze ani źle
- d. Źle
- e. Bardzo źle

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny głównie korzystają z poniższych usług?

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna				
Edukacja podstawowa				
Zajęcia pozalekcyjne				
Podstawowa opieka zdrowotna				
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze				
Sport i rekreacja				
Rozrywka				
Dostęp do internetu				

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a. Alkoholizm
- b. Narkomania
- c. Bezrobocie
- d. Wiele rodzin mających problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- e. Wiele osób starszych/chorych, które nie mają zapewnionej opieki
- f. Przemoc w rodzinie
- g. Duża liczba osób żyjących w ubóstwie
- h. Zakłócanie porządku publicznego/bójki/rozboje
- i. Brak miejsca do uprawiania sportu/rekreacji
- j. Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną
- k. Niska aktywność lokalnej społeczności
- l. Inne .....

4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a. Brak miejsc pracy
- b. Brak terenów inwestycyjnych/miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej
- c. Brak wsparcia dla przedsiębiorców
- d. Brak dobrego dojazdu do miejscowości
- e. Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich miejscowości/gmin
- f. Inne .....

5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a. Nielad architektoniczny (brzydkie, przypadkowe budownictwo)
- b. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

- c. Niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej
- d. Brak lub zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków
- e. Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji
- f. Zły stan dróg
- g. Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych
- h. Dostęp do sieci światłowodowej
- i. Inne .....

6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a. Dzikie wysypiska
- b. Zanieczyszczenie powietrza (przez ruch samochodowy, tradycyjne piece grzewcze)
- c. Niewłaściwa gospodarka odpadami
- d. Niska świadomość ekologiczna
- e. Inne .....

7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

METRYCZKA

1. Płeć

- a. Mężczyzna
- b. Kobieta

2. Wiek:

- a. Do 18 lat
- b. Od 18 do 24 lat
- c. Od 25 do 29 lat
- d. Od 30 do 39 lat
- e. Od 40 do 49 lat
- f. Od 50 do 59 lat
- g. 60 lat i więcej

3. Wykształcenie:

- a. Podstawowe
- b. Zasadnicze zawodowe
- c. Średnie
- d. Wyższe

4. Reprezentowany sektor:

- a. Rolnictwo
- b. Przemysł
- c. Usługi
- d. Administracja
- e. Uczeń
- f. Emeryt
- g. Bezrobotny

5. Miejsce zamieszkania:

.....

Dziękujemy za udzielenie odpowiedzi!

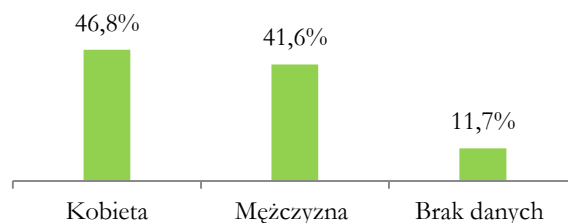
Załącznik 3. Wyniki badania ankietowego

W okresie realizacji konsultacji społecznych na terenie Miasta i Gminy Górzno otrzymano łącznie 77 ankiet (w wersji papierowej lub elektronicznej). Kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte z gotową kafeterią odpowiedzi, jak i pytania otwarte, w których respondenci udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

Dane metryczkowe

W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 77 osób z miejscowości położonych na terenie Miasta i Gminy Górzno. W badanej grupie znalazło się 46,8% kobiet (36 osób) i 41,6% mężczyzn (32 osoby). 9 respondentów nie udzieliło odpowiedzi odnośnie płci.

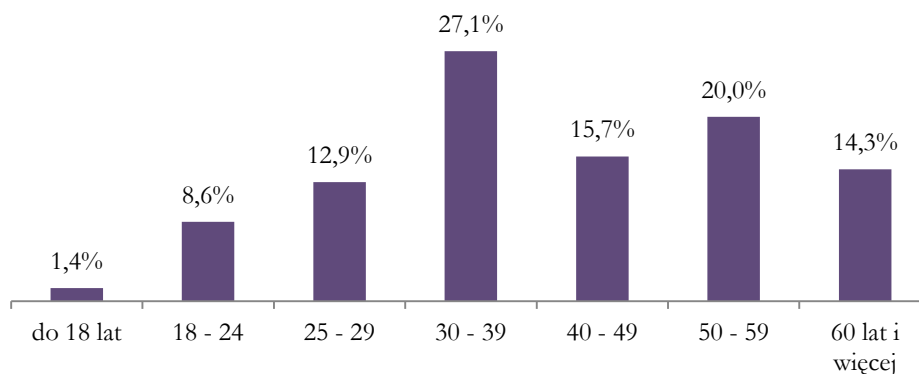
Wykres 22. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne

Respondenci biorący udział w badaniu deklarowali głównie wiek powyżej 30 lat. (najbardziej licznie reprezentowana była kategoria wiekowa 30 - 39 lat).

Wykres 23. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne

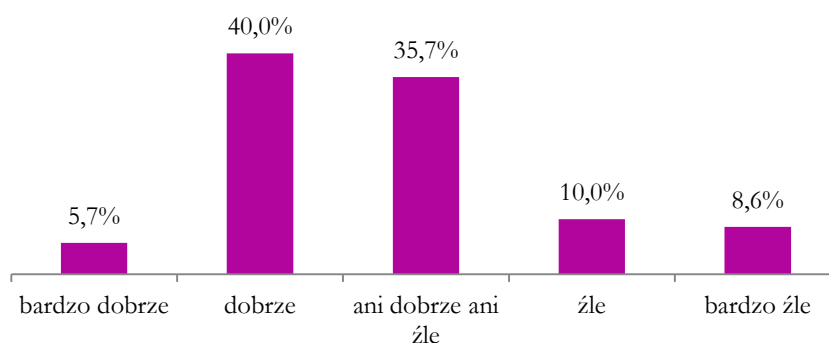
Opinie w badaniu ankietowym wyraziły osoby deklarujące różny poziom wykształcenia: średnie (43,5%), wyższe (40,6%), a także zasadnicze zawodowe (13,0%) i podstawowe (2,9%). Ankietowani reprezentowali różne sektory: administracja (20,9%), rolnictwo (16,4%), usługi (17,9%), a także przemysł (7,5%). W badaniu brały udział również osoby bezrobotne (11,9%), emeryci (16,4%) oraz uczniowie (9,0%).

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?

Osoby biorące udział w badaniu oceniły jakość życia w swoim miejscu zamieszkania jako dobrą – 40% odpowiedzi. 35,7% respondentów wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle. Natomiast 10% osób przyznało, że żyje im się źle, z kolei odpowiedź „bardzo źle” wskazało 8,6% respondentów. Cztery osoby (5,7%) przyznały, że w jej miejscu zamieszkania żyje jej się bardzo dobrze.

Wykres 24. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

Dostęp osób ankietowanych do poszczególnych usług jest bardzo zróżnicowany. Poszczególni badani deklaruwali, że jeżeli już korzystają z usług takich jak opieka przedszkolna, edukacja podstawowa czy zajęcia pozalekcyjne, to ma to miejsce najczęściej w ich miejscu zamieszkania. Podstawowa opieka zdrowotna zapewniona jest również w miejscowości zamieszkania ankietowanego (53,6% odpowiedzi), a usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze realizowane są głównie poza gminą. Mieszkańcy gminy z usług związanych ze sportem i rekreacją oraz rozrywką korzystają najczęściej we własnej miejscowości (42,6% i 38,8%), ale niewiele mniej osób z rozrywki korzysta poza gminą (37,3%). W swojej miejscowości większość respondentów ma dostęp do Internetu (68,6%), jednak około 15,7% ankietowanych w ogóle z internetu nie korzysta.

Tabela 46. Lokalizacja korzystania z usług

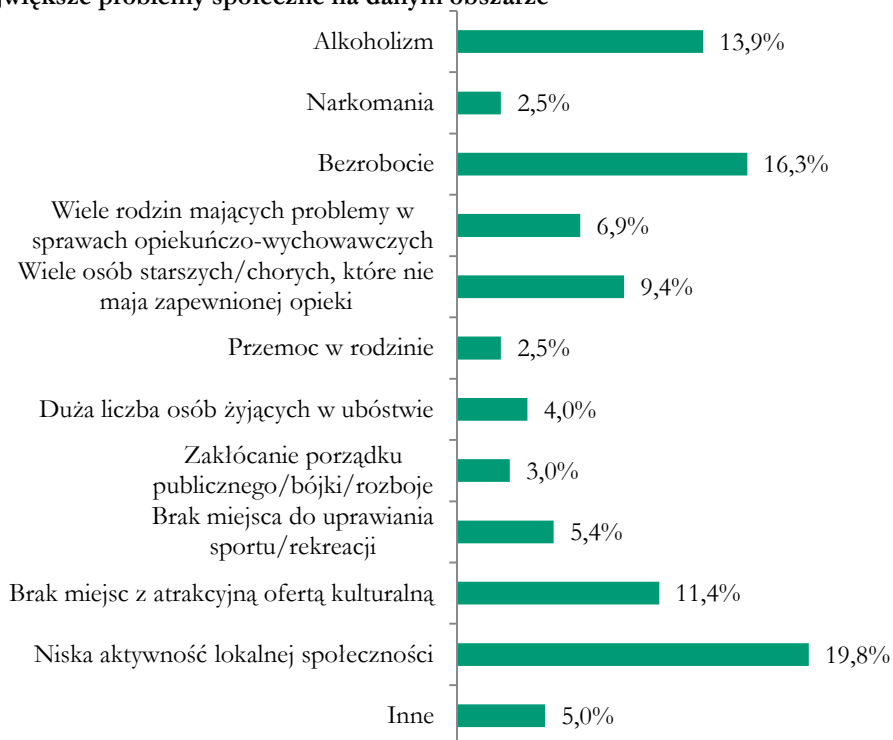
	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna	34,8%	10,6%	3%	51,5%
Edukacja podstawowa	37,5%	14,1%	1,6%	46,9%
Zajęcia pozalekcyjne	22,6%	17,7%	8,1%	51,6%
Podstawowa opieka zdrowotna	53,6%	18,8%	23,2%	4,3%
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	4,5%	6,1%	45,5%	43,9%
Sport i rekreacja	42,6%	11,8%	20,6%	25%
Rozrywka	38,8%	13,4%	37,3%	10,4%
Dostęp do Internetu	68,6%	4,3%	11,4%	15,7%

Źródło: Opracowanie własne

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem społecznym na analizowanym terenie jest niska aktywność lokalnej społeczności – tą odpowiedź zaznaczyło 19,8% wszystkich respondentów. Drugim najczęściej wskazywanym problemem jest bezrobocie (16,3%), jednak mieszkańcy skarżą się również na inne aspekty. Wielu z respondentów wskazywało na problemy z alkoholizmem (13,9%) oraz ubogą ofertą kulturalną w swoich okolicach (11,4%).

Wykres 25. Największe problemy społeczne na danym obszarze

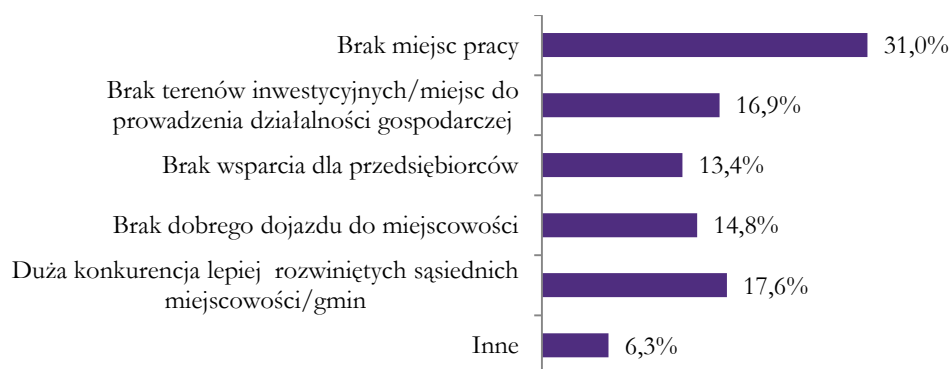

Źródło: Opracowanie własne

4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest brak miejsc pracy – aż 31% respondentów udzieliło odpowiedzi dotyczących tego aspektu. Dużym utrudnieniem na danym terenie jest również konkurencja ze strony innych lepiej rozwiniętych ośrodków (17,6%) oraz brak terenów inwestycyjnych i miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej (16,9%). Innym problemem wskazywanym przez mieszkańców jest brak dobrego dojazdu do miejscowości (14,8%) oraz brak wsparcia przedsiębiorców (13,4%).

Wykres 26. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze

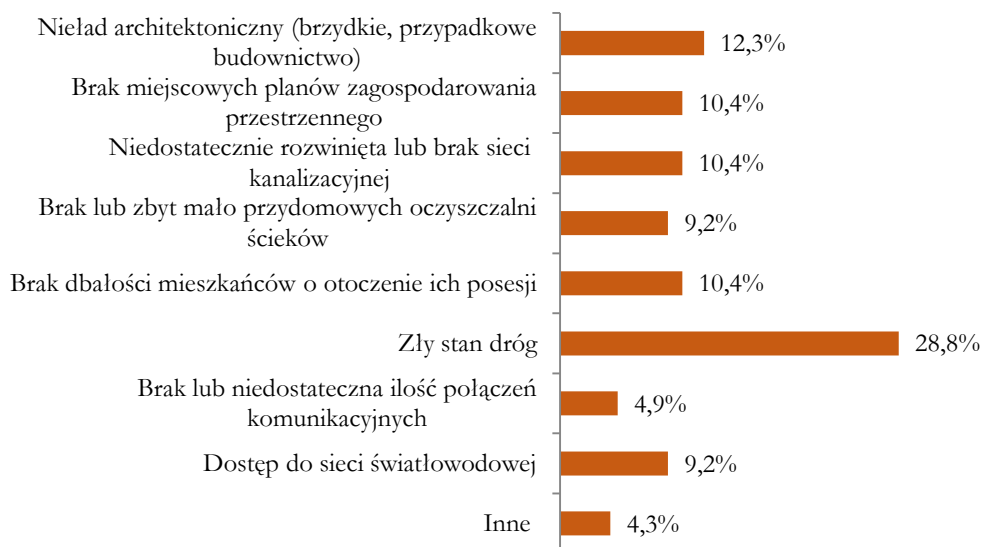
Źródło: Opracowanie własne

5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

Głównymi problemami wskazywanym przez respondentów w sferze przestrzenno-technicznej na terenie ich miejscowości jest zły stan dróg (28,8%) Negatywnie ocenione zostały również kwestie związane z nieładem architektonicznym – problem ten dostrzegło 12,3% respondentów. Natomiast 10,4% respondentów zwróciło uwagę na brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Tyle samo

ankietowanych wskazywało, że problemem jest niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej. Najbardziej do problemów w sferze przestrzenno-technicznej zaliczano brak lub niedostateczną ilość połączeń komunikacyjnych (4,9%).

Wykres 27. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze

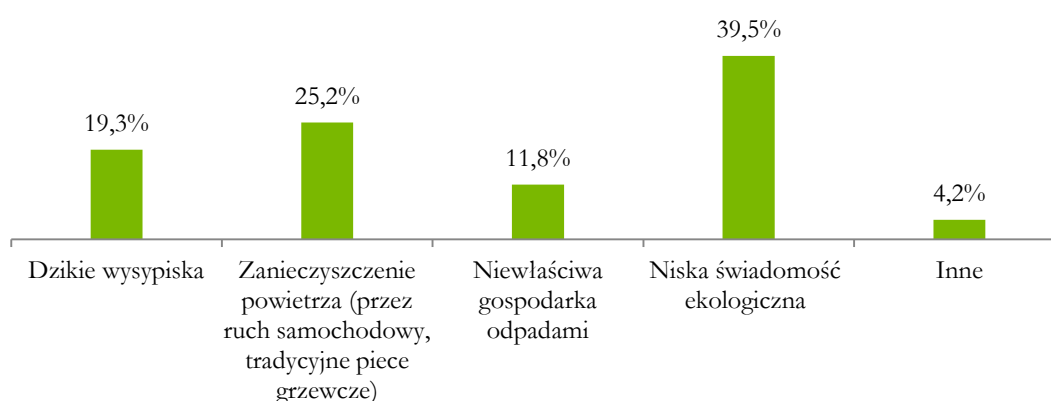

Źródło: Opracowanie własne

6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.

W sferze środowiskowej ankietowani zwrócili uwagę głównie niską świadomość ekologiczną mieszkańców – odpowiedzi takiej udzieliło 39,5% respondentów. Problematyczność zanieczyszczenia powietrza dostrzega 25,2% badanych. Mieszkańcy zauważają również, że w ich okolicach powstają dzikie wysypiska śmieci (19,3%). 11,8% uważa gospodarkę odpadami w gminie za niewłaściwą.

Wykres 28. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne

7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

Osoby biorące udział w badaniu ankietowym wskazały różnego rodzaju potrzeby, jakie ich zdaniem istnieją w zamieszkiwanym przez nie miejscu. W odpowiedziach respondentów pojawiły się zarówno kwestie społeczne i techniczne.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- Stworzenie miejsc pracy i nowych zakładów pracy,
- Działania mające na celu zwiększenie aktywności społeczności lokalnej,
- Organizacja imprez kulturalnych dla mieszkańców gminy,
- Zaangażowanie animatora w działalność kulturalną gminy,
- Promocja i rozwój turystyczny gminy.

Ankietowani zwrócili również uwagę na potrzeby w kwestii infrastrukturalnej:

- Modernizacja obiektów infrastruktury społecznej – m. in. świetlic wiejskich,
- Modernizacja infrastruktury drogowej,
- Stworzenie infrastruktury rekreacyjnej.

Spis tabel

Tabela 1. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Mieście i Gminie Górzno.....	19
Tabela 2. Podział miasta Górzno na jednostki strukturalne.....	23
Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Górzno	24
Tabela 4. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze miasta Górzno.....	24
Tabela 5. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na obszarze miasta Górzno.....	24
Tabela 6. Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych na obszarze miasta Górzno	25
Tabela 7. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach strukturalnych.....	26
Tabela 8. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	27
Tabela 9. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	28
Tabela 10. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	29
Tabela 11. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	30
Tabela 12. Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata.....	30
Tabela 13. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	31
Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej.....	33
Tabela 15. Sołectwo Miesiączkowo - negatywne zjawiska w innych sferach	34
Tabela 16. Sołectwo Szczutowo - negatywne zjawiska w innych sferach	35
Tabela 17. Sołectwo Szynkówko - negatywne zjawiska w innych sferach	37
Tabela 18. Sołectwo Zaborowo - negatywne zjawiska w innych sferach.....	38
Tabela 19. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Górzno objęta rewitalizacją.....	43
Tabela 20. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno	46
Tabela 21. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.....	49
Tabela 22. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności	49
Tabela 23. Ulice wchodzącego w skład obszaru rewitalizacji.....	51
Tabela 24. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Zespole Szkół w Górznie	56
Tabela 25. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie.....	56
Tabela 26. Miesiączkowo – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów	71
Tabela 27. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie.....	71
Tabela 28. Szczutowo – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów	78
Tabela 29. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie.....	79
Tabela 30. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Niepublicznym Gimnazjum w Gołkowie	79
Tabela 31. Szynkówko – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów	86
Tabela 32. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie.....	86
Tabela 33. Szynkówko – wyniki sprawdzianu szóstoklasistów	92
Tabela 34. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gimnazjum Publicznym w Górznie.....	92
Tabela 35. Cele i kierunki działań	98
Tabela 36. Wskaźniki dla celów rewitalizacji.....	99
Tabela 37. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	101
Tabela 38. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	119

Tabela 39. Realizacja koncepcji projektów zintegrowanych w odniesieniu do głównych projektów rewitalizacyjnych.....	122
Tabela 40. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania.....	130
Tabela 41. Formy konsultacji społecznych na etapie programowania.....	133
Tabela 42. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	138
Tabela 43. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.....	144
Tabela 44. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji.....	145
Tabela 45. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji.....	146
Tabela 46. Lokalizacja korzystania z usług.....	159

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności i struktura demograficzna w Mieście i Gminie Górzno	17
Wykres 2. Liczba ludności w 2015 r. – obszar I.....	53
Wykres 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2015 r. – obszar I.....	53
Wykres 4. Bezrobocie w 2015 r. – obszar I.....	54
Wykres 5. Poziom korzystania z pomocy społecznej w 2015 r. – obszar I.....	55
Wykres 6. Liczba ludności w Miesiączkowie w 2015 r.....	68
Wykres 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Miesiączkowie w 2015 r.....	68
Wykres 8. Bezrobocie w Miesiączkowie w 2015 r.....	69
Wykres 9. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Miesiączkowie w 2015 r.	70
Wykres 10. Liczba ludności w Szczutowie w 2015 r.....	76
Wykres 11. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Szczutowie w 2015 r.	76
Wykres 12. Bezrobocie w Szczutowie w 2015 r.	77
Wykres 13. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Szczutowie w 2015 r.....	77
Wykres 14. Liczba ludności w Szyńkówku w 2015 r.....	83
Wykres 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Szyńkówku w 2015 r.....	84
Wykres 16. Bezrobocie w Szyńkówku w 2015 r.....	84
Wykres 17. Poziom korzystania z pomocy społecznej w Szyńkówku w 2015 r.	85
Wykres 18. Liczba ludności w Zaborowie w 2015 r.....	90
Wykres 19. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Zaborowie w 2015 r.....	90
Wykres 20. Bezrobocie w Zaborowie w 2015 r.....	91
Wykres 21. Korzystanie z pomocy społecznej w Zaborowie w 2015 r.....	91
Wykres 22. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym	158
Wykres 23. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym.....	158
Wykres 24. Ocena jakości życia w miejscu zamieszkania.....	159
Wykres 25. Największe problemy społeczne na danym obszarze.....	160
Wykres 26. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze	160
Wykres 27. Największe problemy przestrzenno-techniczne na danym obszarze.....	161
Wykres 28. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze	161

Spis schematów

Schemat 1. Przebieg procesu rewitalizacji	5
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno	7
Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze miejskim Miasta i Gminy Górzno	8
Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
Schemat 5. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną	128
Schemat 6. System wdrażania programu rewitalizacji.....	147
Schemat 7. Ramowy harmonogram realizacji programu.....	148
Schemat 8. Formy monitoringu	149

Spis map

Mapa 1. Miasto i Gmina Górzno na tle powiatu brodnickiego	17
Mapa 2. Obszary zdegradowane na terenie miasta Górzno	25
Mapa 3. Obszary zdegradowane na obszarze wiejskim Miasta i Gminy Górzno	41
Mapa 4. Obszar rewitalizacji i zdegradowany na terenie Miasta i Gminy Górzno	42
Mapa 5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Miasta Górzno	45
Mapa 6. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w części wiejskiej Miasta i Gminy Górzno.....	47
Mapa 7. Miasto Górzno – obszar rewitalizacji	52
Mapa 8. Miesiączkowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego.....	67
Mapa 9. Szczutowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego.....	75
Mapa 10. Szynkówko – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego	83
Mapa 11. Zaborowo – obszar objęty rewitalizacją na tle obszaru zdegradowanego.....	89

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Stan świetlicy wiejskiej w Miesiączkowie.....	35
Zdjęcie 2. Stan świetlicy wiejskiej w Szczutowie	36
Zdjęcie 3. Stan świetlicy wiejskiej w Szynkówku.....	38
Zdjęcie 4. Stan świetlicy wiejskiej w Zaborowie.....	40
Zdjęcie 5. Rynek w Górznie - miejsce parkingowe widok od ulicy 11 listopada	59
Zdjęcie 6. Park Miejski w Górznie.....	60
Zdjęcie 7. Budynek GOK.....	63
Zdjęcie 8. Zdegradowany budynek planowany do adaptacji na cele Centrum Działań Kreatywnych w Górznie.....	64
Zdjęcie 9. Informacja o konsultacjach na stronie internetowej	131
Zdjęcie 10. Informacja o konsultacjach w BIP.....	132
Zdjęcie 11. Spotkania konsultacyjne 6-7.07.2016 r.	133
Zdjęcie 12. Spotkania konsultacyjne 21-23.09.2016 r.....	134
Zdjęcie 13. Informacja o spotkaniach w sprawie GPR i konsultacjach społecznych	135

Zdjęcie 14. Informacja o konsultacjach w lokalnej prasie.....	135
Zdjęcie 15. Informacja o konsultacjach społecznych w BIP.....	136

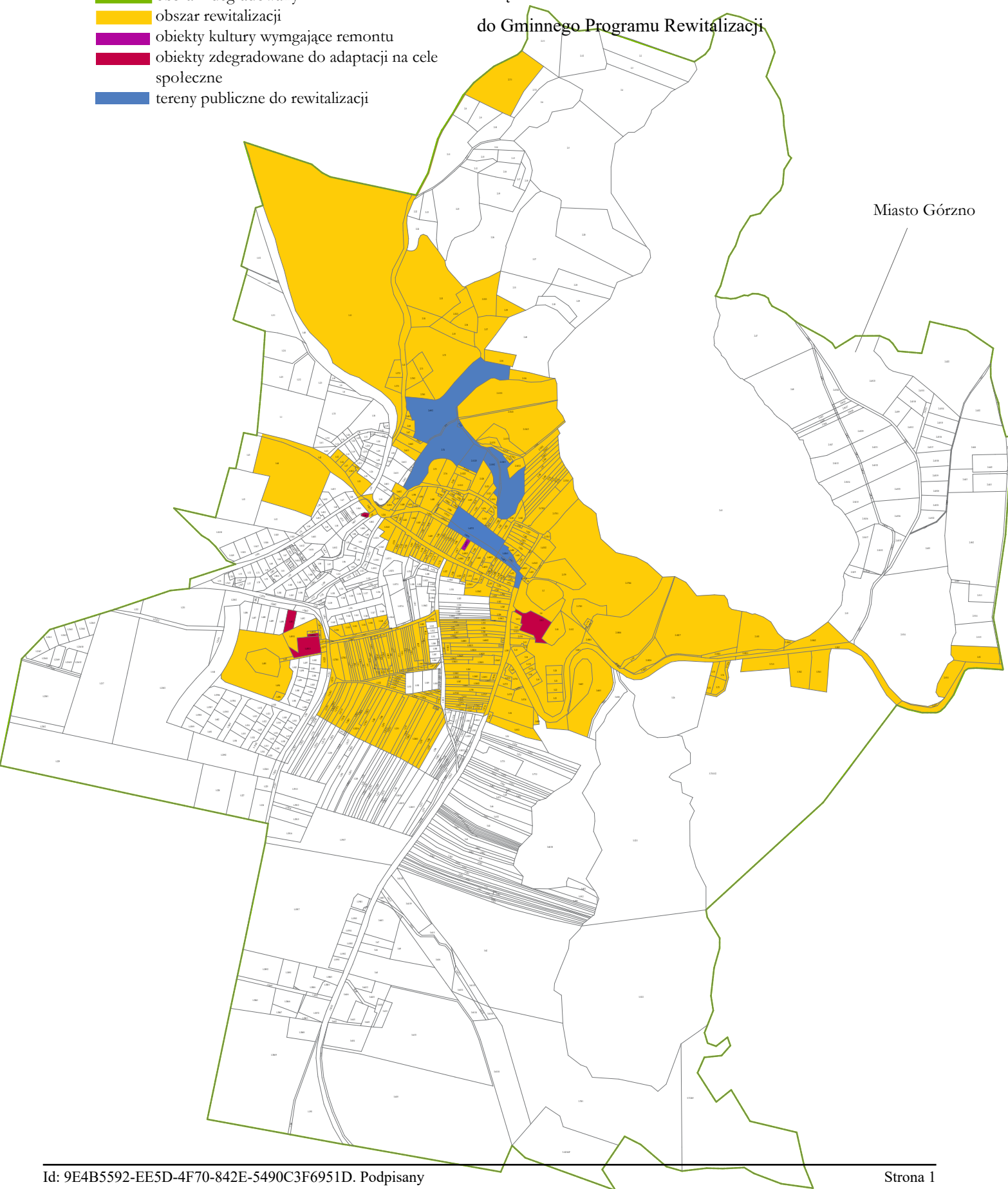
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych

1 : 5000

- obszar zdegradowany
- obszar rewitalizacji
- obiekty kultury wymagające remontu
- obiekty zdegradowane do adaptacji na cele społeczne
- tereny publiczne do rewitalizacji

Załącznik nr 1

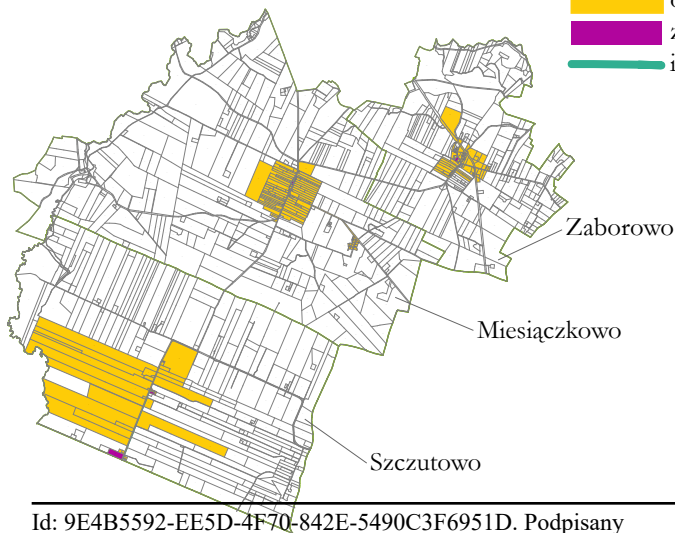
do Gminnego Programu Rewitalizacji

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-
przestrzennych

1 : 5000

- obszar zdegradowany
- obszar rewitalizacji
- zabudowa społeczna do remontu
- infrastruktura komunikacyjna do remontu

Miasto i Gmina Górzno

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych

1 : 5000

- obszar zdegradowany
- obszar rewitalizacji
- zabudowa społeczna do remontu
- infrastruktura komunikacyjna do przebudowy

Szynkówko

